

GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSELERİ

MÜZE EĞİTİMİ

12

YAZARLAR

Aynur DENİZCİ

Hasan MİRZA

DEVLET KİTAPLARI

DÖRDÜNCÜ BASKI

....., 2015

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI	: 5723
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....	: 402

15.?.Y.0002.4227

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri ile kitapta yer alan notalar, kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Rasim SÖLPÜK

Dil Uzmanı

Akın ATEŞ

Program Geliştirme Uzmanı

Fatma YILMAZ

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

İsmail ŞENER

Görsel Tasarım Uzmanı

Nurdan DOĞAN

Rehberlik Uzmanı

Serap ÖZÜDOĞRU

ISBN 978-975-11-3629-9

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 16.02.2012 gün ve 1033 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 10.04.2015 gün ve 3897233 sayılı yazısı ile dördüncü defa 2.100 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

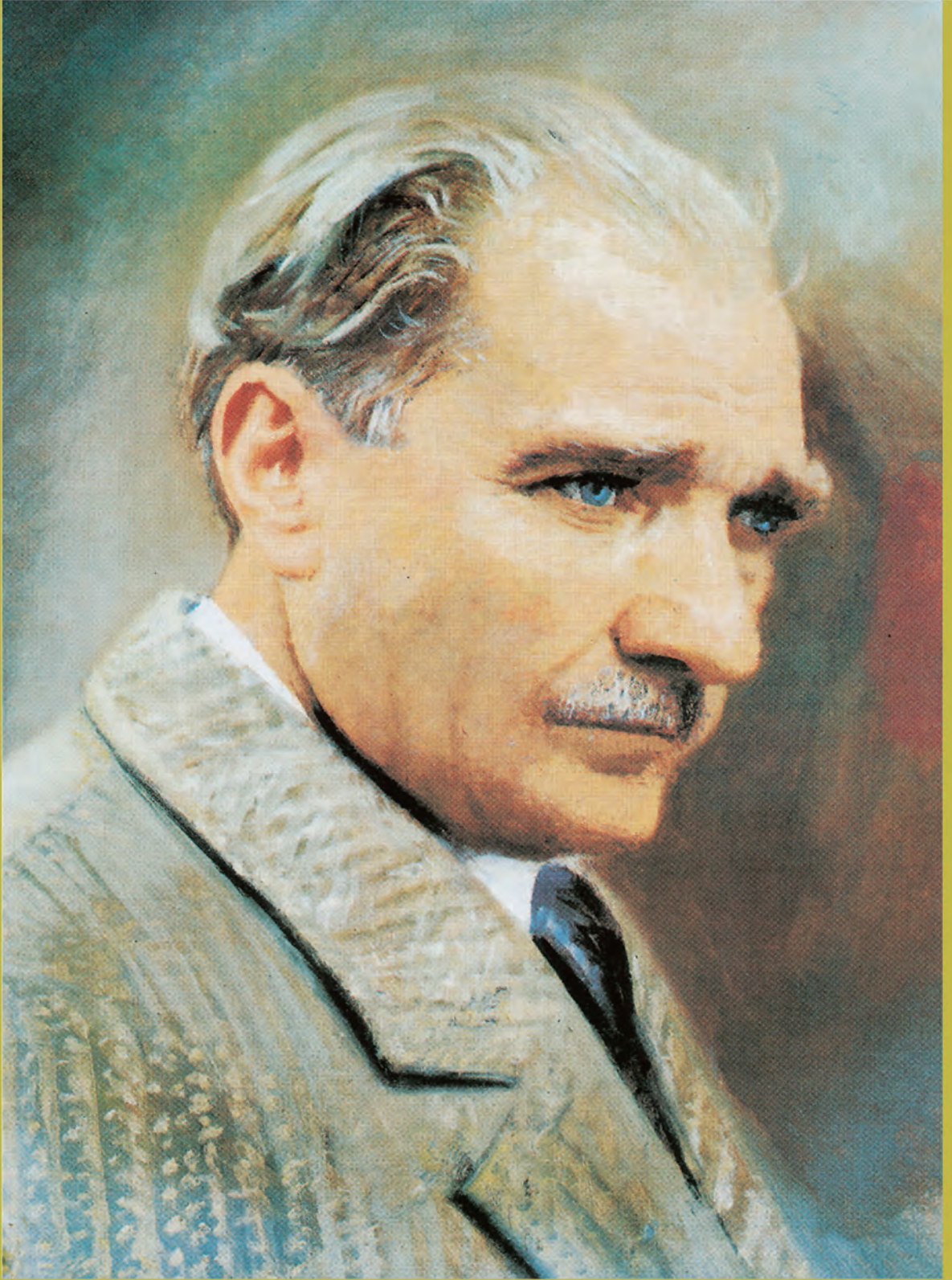
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK

1. Müze Düşüncesinin Doğuşu	14
2. Müze Türleri	14
a. Koleksiyonlarına Göre Müzeler	15
b. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler	15
c. Hizmet Alanlarına Göre Müzeler	16
ç. Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler	19
d. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlarına Göre Müzeler	20
e. İşlevlerine Göre Farklı Müzeler	21
3. Müzelerin İşlevleri	22
a. Müzelerin Toplama İşlevi	22
b. Müzelerin Belgeleme İşlevi	22
c. Müzelerin Koruma İşlevi	22
ç. Müzelerin Sergileme İşlevi	22
d. Müzelerin Eğitim İşlevi	22
Okuma Metni: "Geçmişî Günümüze Taşıyan Bursa Cumalıkızık Köyü"	23
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	26
Bunları Öğrendim	28

2.ÜNİTE: MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. Dünyada Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi	30
2. Türkiye'de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi	39
a. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Müzecilik	39
b. Cumhuriyet Döneminde Müzecilik	41
c. Günümüz Türk Müzeciliği	43
Okuma Metni: "Bursa Müzeleri"	51
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	53
Bunları Öğrendim	54

3.ÜNİTE: MÜZE EĞİTİMİNİN UYGULAMA ALANLARI

1. Antropoloji	56
2. Sanat	58
3. Medeniyet	59
4. Etnoloji	60
5. Arkeoloji	60
6. Sanat Tarihi	62
7. Etnografya	63
Okuma Metni: "Osman Hamdi Bey ve Türk Müzeciliğine Katkıları"	63
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	67
Bunları Öğrendim	68

4.ÜNİTE: MÜZE VE EĞİTİM

1. Kapsamı	70
2. Amaçları	70
3. Müzelerin Eğitimdeki Rolü	71
4. Müze Araştırmacısı	81
5. Müze Eğitimsi	81
6. Müze Uzmanı	81
Okuma Metni: "Ankara Anıtkabir ve Müzesi (1953)"	84
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	85
Bunları Öğrendim	86

5.ÜNİTE: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL - MÜZE İLİŞKİSİ

1. Okul - Müze İlişkisi	88
a. Müzelerin Görevleri	88
b. Okulun Görevleri	88
2. Müzelerin Araştırma ve İnceleme Görevi	89
Okuma Metni: "Antalya Müzesi"	90
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	93
Bunları Öğrendim	94

6.ÜNİTE: MÜZELERDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

1. Görsel Sanatlar İçinde Müze ve Galerilerin Önemi	96
2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müzelerin Rolü	97
3. Müze Ziyaret Süreci	98
4. Müzelerden Yararlanma Yöntemleri	99
5. Müzelerde Sanat Dersinin İşlenmesi	116
Okuma Metni: "İzmir Etnografya Müzesi"	117
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	119
Bunları Öğrendim	120
Sözlük	121
Kaynakça	132
İnternet Kaynakçası	133
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Cevap Anahtarı	134

ÖN SÖZ

Tarihî ve toplumsal gelişme süreci içinde maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütününe kültür denir. İnsanlık tarihini ve gelişimini verileriyle besleyen insandır. Kültür varlıklarının oluşumunu sağlayan insan aynı zamanda müzelerin de yapı taşıdır.

Müzeler kurulduğu günden beri eğitim vermeyi amaç edinmiştir. Müze eğitimi, insanların var olan bilgi, yetenek ve kişisel ilgilerine göre deneyim kazanmalarını sağladığı gibi yaşam boyu eğitimlerine katkıda bulunma sürecini de beraberinde getirmiştir. Bireyler, sanat, tarih ve kültür nesnelerini bire bir tanıyarak ve bilgi edinerek değerlendirme yetisi kazanırken yaratıcılıklarını da geliştirebilirler. Müze eğitimi, müzelerin dünyasıyla eğitim dünyasını birleştiren bir kavramdır. Müze eğitiminde amaç toplumun kültürel açıdan eğitilmesi ve kalkındırılmasıdır.

Müzeler, toplumların kültürel yaşamında etkin bir eğitim kurumu rolünü üstlenmiştir. Bu bağlamda müzelerin geçmişin geleceğe aktarımında yol gösterici olduğu unutulmamalıdır.

Güzel sanatlar liselerinde “müze eğitimi” dersi ile öğrencilerimizin sanata, sanatçıya, sanat eserine saygı duymalarının yanında, sanatsal yetenek ve yaratıcılıklarının ortaya çıkarılıp geliştirilmesi amaçlanmıştır. Müzelerin bir eğitim kurumu olarak kabul edilmesi ile sanat eğitimi de gerçek hedefine ulaşmış olacaktır.

Aynur DENİZCİ

KULLANILAN SEMBOLLER VE AÇIKLAMALARI

Dikkat Çekme

Öğrencileri, derse isteklendirme (güdüleme) amacıyla yapılan çalışmaları içerir.

Etkinlik

Öğrencilerin becerilerini geliştirmeye yönelik sınıfta yapılacak çalışmaları içerir.

Proje Çalışması

Öğrencilerin bireysel ya da grup olarak derse ilgili yapmaları istenen incelemeleri içerir.

Gezi ve Gözlem

Tarihî eserleri tanıma amacıyla yapılacak gezi ve araştırmaları içerir.

Ders Dışı Etkinlik

Öğrencilerin sınıf dışında bireysel ya da grup olarak yapacakları uzun süreli (birkaç gün, bir hafta) çalışmaları içerir.

Bilgi Notu

Bilgileri içeren, konuları destekleyen bölümdür. Kitapta kullanılan bilgi notları kaynakçada yer alan kaynaklardan düzeltilip kısaltılarak derlenmiştir.

Performans Görevi

Öğrencilerin bilgilerini bir ürün ya da etkinliğe dönüştürmesi ve ders becerilerini geliştirmesine yönelik geniş kapsamlı çalışmaları içerir.

Bilgilendirme Metni

Müzeleri tanıtan bilgileri içerir.

Okuma Metni

Konuları destekleyen bilgi, olay, anı, makale veya bilimsel çalışmalardan hareketle düzenlenen metinlerdir.

Görsel ve Metin İnceleme

Kitapta yer alan görsel ve metinlerin inceleme çalışmalarını içerir.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Konularla ilgili öğrenilen bilgilerin ve kazanılan becerilerin ölçüldüğü çalışmaları içerir.

1. Proje Çalışması

"Müze eğitiminin yaygınlaşması için yapılan çalışmalar ve Türk müzeciliğinin dünya müzeciliğindeki yeri" konusunda bir araştırma yapınız. Proje çalışmasının sonuçlarını sınıf ortamında değerlendiriniz. Projenin işlem basamaklarını öğretmeninizle belirleyiniz **(2. Ünite: Türkiye'de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi konusuna yöneliktir.)**

2. Proje Çalışması

Yakın çevrenizde 2000 yılı ve sonrası yapılan arkeolojik kazıların nerelerde yapıldığı ve buralardan çıkarılan tarihî eserlerin neler olduğu hakkında bir araştırma yapınız. Projenin gelişim basamaklarını öğretmeninizle belirleyiniz **(3. Ünite: Arkeoloji konusuna yöneliktir.)**

3. Proje Çalışması

Ülkemizde müze eğitiminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yapılan çalışmaları araştırınız. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız **(5. Ünite: Görsel Sanatlar Eğitimi - de Okul - Müze ilişkisi konusuna yöneliktir.)**

4. Proje Çalışması

Çevrenizde bulunan bir müzedeki eserlerden yararlanarak aşağıda verilen uygulama çalışmalarından birini seçip proje hazırlayınız. Projenin işlem basamaklarını ders öğretmeninizle belirleyiniz.

- İki veya üç boyutlu inşa çalışmaları,
- Mozaik çalışması,
- Müzeyi tanıtan afiş veya broşür hazırlama,
- Müzeyi tanıtan video çekimleri vb. **(6. Ünite: Müzelerde Görsel Sanatlar Eğitimi konusuna yöneliktir.)**

5. Proje Çalışması

Çevrenizdeki bir müzeyi ziyaret ediniz. Seçtiğiniz müzenin tarihçesini, müzede sergilenen eserlerin ait olduğu dönemi ve bu dönemin özelliklerini anlatan bir proje ödevi hazırlayınız. Çalışmanızın işlem basamaklarını ders öğretmeninizle belirleyiniz **(6. Ünite: Müzelerde Görsel Sanatlar Eğitimi konusuna yöneliktir.)**

PROJE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Projenin Adı :

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Nu. :

	DERECELER				
	Kötü	Geçer	Orta	İyi	Çok İyi
	1	2	3	4	5
I. PROJE HAZIRLAMA SÜRECİ					
Projenin amacını belirleme					
Projeye uygun çalışma planı yapma					
Grup içinde görev dağılımı yapma					
İhtiyaçları belirleme					
Farklı kaynaklardan bilgi toplama					
Projeyi plana göre gerçekleştirme					
TOPLAM					
II. PROJENİN İÇERİĞİ					
Uygun araç - gereçleri belirleme					
Konuya uygun tasarımlar oluşturma					
Tekniğe uygun eskizler hazırlama					
Eskizler arasından seçim yapma					
Özgün formlar oluşturma					
TOPLAM					
III. SUNU YAPMA					
Türkçeyi doğru, etkili ve güzel konuşma					
Sorulara cevap verebilme					
Konuyu ilgi çekecek şekilde sunma					
Sunuyu hedefe yönelik materyalle destekleme					
Sunuda akıcı bir dil ve beden dilini kullanma					
Sunum sırasında öz güvene sahip olma					
Verilen sürede sunuyu yapma					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

Yorumlar:

.....

.....

.....

.....

1. ÜNİTE

MÜZE VE MÜZECİLİK

1. Müze Düşüncesinin Doğuşu
2. Müze Türleri
 - a. Koleksiyonlarına Göre Müzeler
 - b. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler
 - c. Hizmet Alanlarına Göre Müzeler
 - ç. Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler
 - d. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlarına Göre Müzeler
 - e. İşlevlerine Göre Farklı Müzeler
3. Müzelerin İşlevleri
 - a. Müzelerin Toplama İşlevi
 - b. Müzelerin Belgeleme (Arşivleme) İşlevi
 - c. Müzelerin Koruma İşlevi
 - ç. Müzelerin Sergileme İşlevi
 - d. Müzelerin Eğitim İşlevi

1. ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK

Hazırlık Çalışmaları

1. Dünyanın önemli müzelerinde yer alan insanlık tarihine ilişkin ilk bulgular nelerdir?
2. Müze türleri ve bu müzelerin görev alanları hakkında araştırma yapınız.
3. Çevrenizde bulunan bir müzede müze yöneticisi, araştırmacısı, eğitimsi ve uzmanlarıyla görüşerek müzelerin işleyişi hakkında bilgi toplayınız.

Müze uygarlığın aynasıdır. Ona bakınca insanlık kendisini görür.

1. Müze Düşüncesinin Doğuşu

Müze, bir düşünce olarak insanların güzel sanatlara olan düşkünlüğü ve eser biriktirme eğiliminden doğmuştur. "Müze" sözcüğünün kökeni Grekçede kullanılan "mouseion" (museyon)a dayanır. Bu kelime Yunan mitolojisinde ilham perileri olan "Musalar" adındaki tanrıçalara adanan tapınak ve Atina'da bu tanrıçalara ayrılan tepe anlamındadır.

Eski çağlarda ilk koleksiyonların tanrı ve tanrıçalara adanmak amacıyla tapınaklarda saklanan çeşitli eşyalardan oluştuğu görülür. Antik Yunan'da sanatların koruyucusu olan "Musalar"a adanan eşya ve yazıtlar buna örnek olarak gösterilebilir.

Sanat eseri toplama eğiliminin çok eskilere dayandığı bilinmektedir. MÖ 12. yy.da Elam kralının Mezopotamya'ya yaptığı seferlerde ele geçirdiği birtakım ganimetleri alıp sarayına götürdüğü ve burada sergilediği sanılmaktadır. MÖ 9. yy.da Asurlular da bazı savaş ganimetlerini Asur şehrine getirip çeşitli yerlerde sergilemişlerdir. Bulunan eserleri sergileme geleneği Batı'da da gelişme göstermiştir. Roma İmparatorluğu'nun şaşıaalı döneminde zenginlerin çeşitli koleksiyonlar yaptıkları, bazı zenginlerin evlerini halktan kişilere de gezdirdikleri bilinmektedir. Erken Rönesans Döneminde de derebeyleri, bilginler ve halk bu geleneği sürdürerek tabloları, heykelleri, değerli eşyaları toplamışlardır. Tüm bu gelişmeler koleksiyonculuğun başlamasını, bunun sonucu olarak müzeciliğin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

1. Etkinlik

Dünyada yer alan önemli müzelerdeki insanlık tarihine ilişkin ilk bulgularla ilgili yaptığınız araştırmayı da dikkate alarak müze düşüncesinin doğuşu ve gelişimi konusunda bir sunum yapınız. Müze düşüncesinin tarihî gelişimini sınıfta tartışınız.

2. Müze Türleri

Arkeolojik kazılar incelendiğinde insanların kendileri için maddi ve manevi değeri olan çeşitli nesneleri, eserleri eski çağlardan beri biriktirdiği görülür. Müzeler, tüm bu eserleri bir araya getirme ve sergileme isteğiyle doğmuş; zamanla gelişip yenilenerek birçok türe ayrılmıştır.

Müzeler, cinsine, statüsüne, bağlı olduğu kuruma göre vb. sınıflandırılabilir. Ancak en ideal sınıflandırma, müzelerin içerdiği koleksiyonlara göre yapılabilir. Koleksiyonların içerikleri veya nitelikleri, bağlı oldukları kurumlar, hizmet alanları, hizmet ettikleri toplum, koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlar ve işlevleri doğrultusunda müzeler çeşitli gruplara ayrılmıştır.

a. Koleksiyonlarına Göre Müzeler

Görsel sanatlar eğitiminin uygulama alanı olmaları açısından koleksiyonlarına göre sınıflandırılan müzeler arkeoloji, sanat, tarih, etnografya vb. müze türlerinden oluşur.

Görsel sanatlar eğitimine hizmet etmemekle birlikte, koleksiyonlarına göre müzeler grubunda doğa tarihi müzeleri, bilim müzeleri, endüstri müzeleri, ekomüzeler, genel müzeler de yer alır.

2. Etkinlik

Müze türleri ve bu müzelerin görev alanları hakkında yapmış olduğunuz araştırma çerçevesinde aşağıdaki boşluklara belirtilen müzelerin görev alanlarını yazınız, bu müzelere örnekler gösteriniz.

Koleksiyonlarına Göre Bazı Müzeler

GENEL MÜZELER

ARKEOLOJİ MÜZELERİ

SANAT MÜZELERİ

TARİH MÜZELERİ

ETNOGRAFYA MÜZELERİ

3. Etkinlik

Okulunuzda, yönenize ait giysileri barındıran bir müze oluşturarak ziyarete açınız.

4. Etkinlik

Yörenizde bulunan bir müzenin müzecilik açısından başarısını değerlendiriniz. Bu konuyla ilgili değerlendirmenizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

b. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler

Devlete bağlı müzeler, belediye müzeleri, askerî müzeler, üniversitelere bağlı müzeler, vakıfların veya kişilerin oluşturduğu özel müzeler bağlı oldukları kurumlara göre müze türlerindendir.

5. Etkinlik

Aşağıdaki boşluklara, belirtilen müzelerin görevlerini yazınız. Bu müzelere örnekler veriniz.

Devlet Müzeleri

Belediye Müzeleri

Özel Müzeler

Askerî Müzeler

c. Hizmet Alanlarına Göre Müzeler

1. Bölge Müzeleri

Şehir merkezlerinden uzakta bulunan ve sadece bulunduğu bölgeye veya yöreye özgü konularla ilgili olan müzelere bölge müzesi denir. Yeri neresi olursa olsun, şehirden uzakta olan bir müze çoğu kez bölge müzeleri (açık hava müzeleri) olarak tanımlanır. Efes ve Bergama açık hava müzeleri (antik kentler) gibi.

Efes Antik Kenti

İzmir ili Selçuk ilçesi sınırları içindeki Efes antik kentinin ilk kuruluşu MÖ 6000 yıllarına, Neolitik Dönem olarak adlandırılan Cilalı Taş Devrine kadar inmektedir. Yapılan araştırma ve kazılarla Efes çevresindeki höyükler ve kalenin bulunduğu Ayasuluk Tepesi'nde Tunç Çağına ve Hititler'e ait yerleşimler bulunmuştur. MÖ 1050 yıllarında Yunanistan'dan gelen göçmenlerin de yaşamaya başladığı Efes, MÖ 560 yılında Artemis Tapınağı çevresine taşınmıştır. Kent, en görkemli dönemlerini Yunan ve Romalılar zamanında yaşamıştır.

Antik dünyanın en önemli merkezlerinden biri olan Efes, yaklaşık 6000 yıllık tarihi boyunca uygarlık, bilim, kültür ve sanat alanlarında her zaman önemli rol oynamıştır.

Asya ve Avrupa arasında köprü işlevinde olan Efes önemli bir liman kentidir. Bu konumu Efes'in, çağının en önemli politika ve ticaret merkezi olarak gelişmesini ve Roma Devrinde Asya eyaletinin başkenti olmasını sağlamıştır.

Efes antik kentinde yer alan Artemis Tapınağı Anadolu topraklarında Ana Tanrıça "Kybele" geleneğine dayalı Artemis kültünün en büyük tapınağıdır. Bu tapınak dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilir. Tapınaktan geriye sadece yapının temelleri, bir sütunu ve bazı heykel parçaları kalmıştır. Heykeller bugün British Museum (Britiş Musium)'da

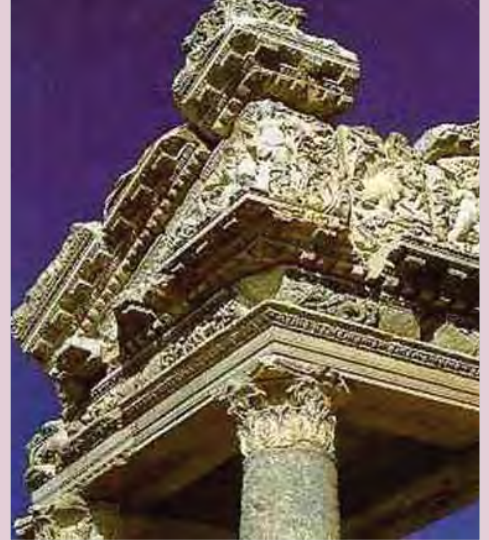
sergilenmektedir.

Efes antik kentinin önemli yapılarından biri de Celcius (Celsus) Kütüphanesidir. Roma Döneminin mimari özelliklerini tümüyle yansıtan yapının ön cephesinin dekorasyonu devrin en güzel örneklerindendir.

Yaklaşık sekiz kilometre karelik bir alana yayılan Efes antik kentinin kalıntıları içinde kazı, restorasyon ve düzenleme çalışmaları yapılmış ve bu bölümler ziyarete açılmıştır. Ancak henüz gün ışığına çıkarılmamış kalıntıların bulunduğu bölümlerde kazı ve restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Celcius Kütüphanesi, Efes - İzmir

Celcius Kütüphanesinden detay, Efes - İzmir

Bergama Athena Tapınağı

Tapınak, tiyatronun üstündeki terasta yer alır. Dikdörtgen planlı yapı devrin tapınak mimarisi özelliklerinin tümünü taşır. Tapınaktan kazılar sırasında ele geçen buluntular bugün Berlin Müzesinde sergilenmektedir.

Athena Tapınağı, Bergama - İzmir

Athena Tapınağı'ndan detay, Bergama - İzmir

6. Etkinlik

Çevrenizde bulunan müzeleri, hizmet alanlarına göre sınıflandırınız. Bu müzelerden elde ettiğiniz görselleri (kartpostal, broşür, poster, afiş, fotoğraf vb.) sınıfta sergileyiniz.

2. Halk Müzeleri

Ata hatıralarının canlı örneklerini yansıtan eserlerin sergilendiği halk müzeleri, hem maddi kültür belgelerini barındırması hem de geçmişi yaşanan günlere bağlaması bakımından önemli bir görev üstlenir. Bu müze türüne örnek olarak Safranbolu evleri verilebilir.

Safranbolu Evleri

Yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürünün günümüzde yaşamaya devam eden en önemli örneklerinden biri de tarihî Safranbolu evleridir. İlçenin merkezinde 18 - 19. yy. ile 20. yy. başlarında yapılmış yaklaşık 2000 adet geleneksel Türk evi bulunmaktadır. Bu eserlerin 800 tanesi yasal koruma altındadır. Evler Safranbolu'nun iki ayrı kesiminde kümelenmiş durumdadır. Birincisi "Şehir" diye bilinen ve kışlık olarak kullanılan kesim, ikincisi ise "Bağlar" diye bilinen ve yazlık olarak kullanılan kesimdir.

Safranbolu evlerinin Şehir kesimi, iklimin olumsuz etkilerine karşı korunmuş, alçak rakımlı iki vadinin içinde bulunur. Burada evler birbirine yakın ve sokaklar dardır. Bağlar kesimi ise birkaç yüz metre daha yüksekte, hava akımlarına açık ve daha geniş araziler üzerindedir. Şehrin tam ortasında Arnavut kaldırımlı bir meydan bulunmaktadır. Meydana giden yollar, şehrin diğer sokakları ve anıt eserlerin avluları da Arnavut kaldırımlıdır. Sokak - ev, sokak - çarşı ilişkileri son derece düzenli ve dengelidir. Çevreye olduğu kadar komşuya da saygı egemendir. Evler, birbirlerinin görüşünü engellemeyecek şekilde tasarlanmıştır. Taş, kerpiç, ahşap ve kiremit kullanılarak yapılan evler, birbirlerinden yüksek bahçe duvarlarıyla ayrılmıştır.

Safranbolu evleri, Karabük

3. Toplum Müzeleri

Bir yörenin ve o yöreye bağlı yaşam biçimlerinin sergilendiği müzelerdir. Bursa Cumalıkızık köyünü bu müze türüne örnek olarak verebiliriz.

Cumalıkızık köyünden görünüm, Bursa

ç. Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler

Eğitici müzeler, uzmanlık müzeleri ve genel toplum müzeleri bu tür müzelerdendir.

7. Etkinlik

 Aşağıdaki boşluklara isimleri belirtilen müzelerin görevlerini yazınız. Bu müzelere örnekler veriniz.

Uzmanlık Müzeleri

[illegible]

Sağlık Müzeleri

.....

.....

.....

Oyuncak Müzeleri

Karikatür Müzeleri

**Çocuk, Sanat ve Gençlik
Müzeleri**

[illegible]

8. Etkinlik

“Müzelerin işlevi açısından müze - toplum ilişkisi” konusunda bir anket hazırlayınız. Anket sonuçlarını sınıf panosunda sergileyiniz.

d. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlarına Göre Müzeler

Açık hava müzeleri, anıt müzeler ve müze evler bu sınıflandırmanın arasında yer alır.

9. Etkinlik

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu görsellerin, “koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlara göre müze türleri”nden hangisine ait olduğunu altlarındaki boşluğa yazınız.

Anıtkabir, Ankara

Osman Hamdi Bey'in evi, Gebze - Kocaeli

*Hierapolis antik kentinin giriş kapısı
Pamukkale - Denizli*

Kaymakamlar Konağı, Safranbolu - Karabük

Ayasofya Müzesi, İstanbul

*Kommagene Krallığı'na ait eserler
Nemrut - Adıyaman*

Dolmabahçe Sarayı, İstanbul

Efes antik kentinden görünüm, İzmir

Peri bacalarından görünüm, Zelve - Nevşehir

Truva Atı, Çanakkale

e. İşlevlerine Göre Farklı Müzeler

Tek kişilik müzeler, devrim müzeleri ve sanal müzeler işlevleri bakımından farklı müzelerdendir. Tek kişilik müzelere, Atatürk evleri örnek verilebilir. Devrim müzeleri, içinde barındırdıkları nesneler bakımından diğer müzelerden farklıdır. Bu müzelerin koleksiyonlarını devrimi belgeleyen fotoğraflar, maketler, gazeteler, grafikler, afişler oluşturur. Sanal müzeler ise günümüzde her alanda olduğu gibi müze eğitimi alanında da önemli bir yere sahip olan İnternet aracılığıyla ulaştığımız müzelerdir. Müzeye gelemeyen ama eserlere ulaşmak isteyen bireylere sanal ortamda erişim imkânı hazırlar. Bunlara Eczacıbaşı Sanal Müzesi, Selçuk - Efes Müzesi, Ankara ve İstanbul Resim ve Heykel Müzeleri örnek verilebilir.

10. Etkinlik

Aşağıda belirtilen müze türleri hakkında araştırma yapınız. Yaptığınız araştırmayı, sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

- * Atatürk müzeleri
- * Devrim müzeleri
- * Sanal müzeler

11. Etkinlik

Müze ve müzecilikle ilgili olarak İnternet ortamında sanal alan gezisi yapınız.

12. Etkinlik

Ülkemizde yer alan “Atatürk müzeleri” ile ilgili bulabildiğiniz dokümanlarla okulunuzda “Atatürk müzeleri” konulu bir sergi hazırlayınız.

13. Etkinlik

Müze türleri arasındaki farklılıkları belirleyiniz. Bu farklılıkları tahtada listeleyiniz.

3. Müzelerin İşlevleri

Müzeler, insanlığın geçmişine ait materyalleri, bunların bulunduğu çevreyi araştırır ve korur. Elde edilenleri halka sunarak halkı eğitmeyi, eğlendirmeyi geliştirmeyi amaçlar. Müzeler, toplumun hizmetinde sürekli ve kalıcı olan, kâr amacı gütmeyen kurumlardır. Müzelerin işlevleri toplama, belgeleme (arşivleme), koruma (bakım - onarım) sergileme ve eğitimden oluşur.

a. Müzelerin Toplama İşlevi

Müzeler, eserlerini toplarken farklı yöntemlere başvurur. Bunlar satın alma, kazı, bağış (hibe) ve değiş tokuş yöntemleriyle elde etme olarak sıralanabilir.

b. Müzelerin Belgeleme İşlevi

Eserleri belgeleme, kaydetme, arşivleme, araştırma ve sistemli olarak sıralamadan oluşur.

c. Müzelerin Koruma İşlevi

Müzelerin ilk işlevidir. Müzelerde, eserlerin korunması için malzemelerin bozulmasına, yıpranmasına neden olan yıkıcı etkenlere karşı önlemler alınmaktadır. Müzeler, sadece eserler yoluyla bilgi aktarma değil, bireylere koruma bilinci kazandırma bakımından da önemli kurumlardır.

ç. Müzelerin Sergileme İşlevi

Sergileme, müzelerdeki eserlerin insanlarla buluştuğu andır. Müzeler, kültür hizmeti veren kurumlar arasında yer alır; sergi gibi aktivitelerle ilgi çeker.

d. Müzelerin Eğitim İşlevi

Müze, insanlara ilgi çekici ve özgür bir öğrenme ortamı sağlar. Öğrenme, kitap veya okul ile sınırlı değildir. Bugün müzeler okul ve toplumla iş birliği yaparak “duvarsız sınıf”ın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Müzede eğitim kapsamında oyunlar, dramalar, atölye çalışmaları, tartışma oturumları vb. etkinlikler de yapılabilir.

Müzeler, eserleri barındırma ve gelecek kuşaklara aktarma, sanat ve eğitim kurumu olmanın yanında kütüphaneleri, sergileri, toplantıları, çok işlevli salon ve atölyeleri, açık alanları ile hoşça vakit geçirten, eğlendirirken öğreten mekânlardır.

14. Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir müzede müze yöneticisi, araştırmacısı, eğitimcisi ve uzmanıyla yapmış olduğunuz görüşme sonucunda “müzelerin işleyişleri” hakkında edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız. Müze yönetimi hakkında çıkarımlarda bulununuz.

Toplum müzelerine örnek bir yerleşim alanı olan Cumalıkızık köyü, Osmanlıdan günümüze Bursa yöresinin yaşam biçimini bütün yönleriyle yansıtmaları itibarıyla bu okuma metninde anlatılmıştır.

Okuma Metni

Geçmişî Günümüze Taşıyan Bursa Cumalıkızık Köyü

Anadolu'ya gelen ilk Türk boylarından olan Kızıllar tarafından Orhan Gazi döneminde kurulmuş yedi köyden (Bayındırkızık, Dallıkızık, Derekızık, Hamamlıkızık, Değirmenlikızık, Fidyekızık, Cumalıkızık) biri olan Cumalıkızık köyündeyiz. 700 yıllık geçmişe sahip olan 350 haneli köy, sit alanı olarak ilan edilmiştir. Çok dar sokaklarında köylü kadınların sağlı sollu yer tutarak çeşitli meyve - sebzeler ile el emeği ürünlerini sattıkları tezgâhların bulunduğu pazardan ağır ağır yukarı doğru tırmanıyoruz.

Cumalıkızık köyü, daracık sokakları, Osmanlı sivil mimarisinin en güzel örneklerini sergileyen eski tip ahşap evleri, kapı tokmakları ve sokak çeşmeleri ile âdeta bir açık hava müzesidir. Köy bir yamaca kurulmuştur. Sokakları, yayaların ve at arabalarının geçebileceği genişliktedir. Sokakların hepsi taşla döşenmiştir. Araçların giremediği bu güzel ve dar sokaklarda rahat dolaşmaktadır.

Cumalıkızık köyünden görünüm, Bursa

Köydeki evler, âdeta iç içe inşa edilmiştir. Genellikle iki katlı ve avluludur. Evlerin çift kanatlı yüksek kapıları, dövme demirden kapı tokmakları hâlâ geçmişteki işlevlerini sürdürmektedir. Cumbalı evlerin pencereleri ikinci kattadır ve kafesli yapılmıştır. Böylelikle, sokaktan evlerin içinin görünmesi bir ölçüde engellenmiştir. Kafes arkasından bakanlar ise sokağı rahatça görebilmektedir.

Evlerin inşasında güneşte kurutulmuş tuğla, ağaç ve kerpiç kullanılmış. Çamur sıvalı duvarlar mavi, mor, koyu sarı ve açık yeşil gibi renklerle boyanırken ahşap kısımlar kendi rengine bırakılmıştır.

Cumalıkızık köyünden görünüm, Bursa

Tüm evlerin avlusunda, içinde ekmek pişirmek için yapılmış tandırlar bulunuyor. Ev sahipleri tandırda pişirdikleri gözlemeleri misafirlere ikram ediyorlar. Ancak sizin canınız kahvaltı mı etmek istedi, o zaman da size ahududu reçelinden böğürtlen reçeline, köy peynirinden zeytinyağlı dolmaya kadar envaiçeşit yiyeceği içine alan zengin bir kahvaltı sofrası sunuyorlar. Tabi sizi ilkbaharın bu serin günlerinde, soba yanan sıcak bir odada ve yer sofrasında ağırlamaları da işin başka bir güzel tarafı. Biz bu evlerden birinde konaklıyoruz. Evin ikinci katındaki odada bulunan sıcak sobanın başına kuruluyoruz. Ismarladığımız peynirli, patatesli, ıspanaklı gözlemeler ve kahvaltılıkları sıcak çay eşliğinde afiyetle yiyor ve kafesli pencerenin arkasından sokağı seyrederken geçmişten bugüne derin bir sohbete dalıyoruz.

Tadına doyamadığımız bu kahvaltı sonrasında köyü gezmeye devam ediyoruz. Dar sokaklarda yürürken birbirini kesen birçok ara sokak ile karşılaşyoruz. Sokak başlarında gördüğümüz levhalar da köyün genel yapısı ile uyumlu ve ahşaptan yapılmış. Bu levhalardan biri özellikle dikkatimizi çekiyor: "Cin Aralığı". Aslında bu levhayı görmesek belki de karşımıza duvar gibi çıkan evin kapısından geri döneceğiz. Ama levhayı görünce ilerliyoruz ve sadece bir kişinin geçebileceği dar bir aralık ile karşı karşıya kalıyoruz. Şaşırdığımızı gören bir köylü bize bu aralığın 1. Dünya Savaşı'nda düşman saldırısı sırasında köylülerin kaçmak için kullandıkları bir yer olduğu bilgisini aktarıyor.

Köy pazarından görünüm, Cumalıkızık - Bursa

Sanatevi'nden iç görünüm, Cumalıkızık - Bursa

Köy kahvesinin yakınında yer alan Etnografya Müzesi ve Sanatevi, köy içinde görülmesi gereken yerlerdendir. Müzede, eski dönemden kalma mutfak ve ev eşyaları, tarla sürmekte kullanılan aletler, yöresel giysiler ve takılar ile daha birçok antika eşya bulunuyor.

Köy evlerinin neredeyse hepsinin önünde satış tezgâhı kurulmuş. Bu tezgâhlarda yetiştirdikleri çeşitli sebze ve meyveler, ürettikleri süzme bal, envaiçeşit ve renkte yapılmış reçeller, şifalı bitkiler ile köyün simgelerinden biri olan ve ekşi maya ile yapılarak odun ateşinde pişirilen ekmekekler satılmaktadır. Ürünlerdeki bu çeşitlilik ve son yıllarda köye gelen turistlerin sayısı, satışların artış göstermesini sağlamıştır.

Artık Cumalıkızık köyünden ayrılma zamanı. İlkbaharın yeşile boyadığı dağlar ve ovaları geride bırakarak yola koyuluyoruz. Arkamızda zengin bir kültürün izleri, Cumalıkızık köyünün Osmanlı tarzı eski ahşap evleri, damağımızda böğürtlen reçelinin iştah açıcı lezzeti...

Doç.Dr. Mustafa Kemal Yılmaz
www.mkyilmaz.com

Aynur DENİZCİ ve Akın ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi müzenin tanımı içinde yer almaz?
A) Toplumun hizmetinde olup gelişimini sağlayan
B) Halka açık olup insana ve insanın yaşadığı çevreye tanıklık eden
C) Çeşitli sanat eserlerini toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan
D) Örgün eğitim kurumu olan
E) Kâr düşüncesinden bağımsız ve sürekliliği olan
2. Aşağıdakilerden hangisi açık hava müzelerine örnektir?
A) Ayasofya - İstanbul B) Topkapı Sarayı - İstanbul C) Süleymaniye Camii - İstanbul
D) Efes antik kenti - İzmir E) Osman Hamdi Bey'in evi - Kocaeli
3. Aşağıdakilerden hangisi anıt müzelere örnektir?
A) Cumalıkızık evleri - Bursa B) Anıtkabir - Ankara C) Nemrut Harabeleri - Adıyaman
D) Truva Atı - Çanakkale E) Kapadokya - Nevşehir
4. Aşağıdaki ülkelerin hangisinde Atatürk'ün evi yer alır?
A) Tunus B) İtalya C) Yunanistan D) Bulgaristan E) Polonya
5. Aşağıdakilerin hangisi müzelerin işlevleri arasında yer almaz?
A) Toplama B) Sergileme C) Belgeleme D) Eğitim E) Maddi gelir sağlama

1

2

3

6. Yukarıdaki görsellerde yer alan müzelerin türleri sırasıyla hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Anıt müze, bölge müzesi, müze evler
- B) Açık hava müzesi, anıt müze, halk müzesi
- C) Askerî müze, devlet müzesi, belediye müzesi
- D) Sanal müze, arkeoloji müzesi, halk müzesi
- E) Özel müze, anıt müze, halk müzesi

7. Aşağıdakilerden hangisi toplum müzelerine örnektir?

- A) Safranbolu evleri
- B) Anıtkabir
- C) Cumalıkızık köyü
- D) Efes antik kenti
- E) Dolmabahçe Sarayı

Aşağıdaki cümleleri okuyarak yargılar doğru ise “D” , yanlış ise “Y” kutucuklarını işaretleyiniz.

	D	Y
1. Koleksiyonları arkeolojik kazılardan çıkarılan eserlerden oluşan müzelere etnografya müzesi denir.	☐	☐
2. Yüzyılların sanat birikimini, bir sanat akımını ya da sadece bir sanatçıyı kronolojik olarak koleksiyonlarında sergileyen müzelere sanat müzesi denir.	☐	☐
3. Genel olarak bir kurumu, bir şehri, bir yöreyi, bir ülkeyi veya toplumu inceleyen ve bunlara ait eserleri koleksiyonlarında toplayan müzelere arkeoloji müzesi denir.	☐	☐
4. Genellikle yakın geçmişe ait halılar, kilimler, bindallılar, süs takıları, giysiler, başlıklar, silahlar, siniler, pirinç mangallar, yatak örtüleri, hamam takımları, sedirler, rahleler, el yazma kitaplar, mutfak eşyaları vb. eserlerin bulunduğu müzelere etnografya müzesi denir.	☐	☐

Bunları Öğrendim

“Müze ve Müzecilik” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.”

“Bunu kısmen yapabiliyorum.”

“Bunu yapamıyorum.”

ÖZ DEĞERLENDİRME				
1	Müze düşüncesinin tarihî gelişimini açıklarım.			
2	Müzeleri türlerine göre sınıflandırırım.			
3	Koleksiyonuna göre müzelere örnekler gösteririm.			
4	Bağlı oldukları kurumlara göre müzelere örnekler gösteririm.			
5	Hizmet alanlarına göre müzelere örnekler gösteririm.			
6	Hizmet ettikleri topluma yönelik müzelere örnekler gösteririm.			
7	Koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlarına göre müzelere örnekler gösteririm.			
8	Müzelerin toplama işlevini örneklerle açıklarım.			
9	Müzelerin belgeleme işlevini örneklerle açıklarım.			
10	Müzelerin koruma ve sergileme işlevini örneklerle açıklarım.			
11	Müzelerin eğitim işlevini gerekçeleriyle açıklarım.			

Değerlendirme sonunda iki kez 😊 (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez 😞 (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

2. ÜNİTE

MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. Dünyada Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi
2. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi
 - a. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Müzecilik
 - b. Cumhuriyet Döneminde Müzecilik
 - c. Günümüz Türk Müzeciliği

2. ÜNİTE: MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Hazırlık Çalışmaları

1. Dünya müzeciliği hakkında araştırma yapınız.
2. Roma sanat eserlerinin 15. yy. dünya müzeciliğine etkisini araştırınız. Konuyla ilgili yazılı ve görsel dokümanlar toplayınız.
3. Türkiye'deki müzeciliğin başlangıcı ve gelişimini araştırınız.
4. Dünyadaki ünlü müzeler hangileridir? Araştırınız.
5. "ICOM Uluslararası Müzeler Konseyi" hakkında araştırma yapınız.
6. I. Millî Kültür Şurası'nın müze eğitimine katkılarını araştırınız.
7. Atatürk'ün Türk müzeciliğine olan katkıları ve müzecilikle ilgili görüşlerini araştırınız.

Sizi en çok etkileyen dünya müzelerinin adlarını söyleyiniz.

1. Dünyada Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi

Helenistik Çağın bir ürünü olan museion, İlk Çağ Grek kültüründe düşüncelere dalınacak bir yer, bir felsefe kurumu; esin perileri Musaların tapınağı idi. MÖ 306 - 285 yılları arasında Mısır'ın bugün İskenderiye olarak bildiğimiz kentinde yer alan saray bahçesinin ortasına museion (müze) yapılmıştır. Müzenin çevresinde kitaplık, amfiteatr, gözlemevi, yemek ve çalışma odaları, botanik ve hayvanat bahçeleri yer alırdı. Hem üniversite hem akademi hem de manastır niteliği taşıyan bu müzede Yunanistan'ın ve doğu ülkelerinin eski ve yeni sanat yapıtları toplanır, belgelenir ve korunurdu. Bu anlamda İskenderiye Müzesi günümüzdeki müze anlayışının temelini oluşturmaktadır. Romalılar başlangıçta müze sözcüğünü felsefi tartışmaların yapıldığı yer olarak kullanmışlardır. Sonraki dönemlerde Bergama, Antakya, Roma ve Atina'da müzelerin kurulduğu bilinmektedir.

Lüksemburg Müzesi, Lüksemburg

Orta Çağda tapınaklara ve dinsel törenlerle ilgili kutsal yerlere hediye edilen veya adak olarak bırakılan çeşitli objeler ve eşyalar koleksiyonların temelini oluşturmuştur.

Rönesans Döneminde, yeni arayışların yanı sıra araştırmalar ve yayınların artması sonucu bilim ve sanatta hızlı bir ilerleyiş gerçekleşmiş; koleksiyonculuk da buna bağlı olarak gelişmiştir. Eski eşya ve eski eser toplama merakı 16. yy.ın başında bütün dünyada yayılmış, toplanan eşyalar daha sonra müzeler için malzeme oluşturmuştur. 16. yy.ın ortalarında "müze" sözcüğü ilk defa İtalya'da "Medici" ailesine ait bir koleksiyonun tanıtılmasında kullanılmıştır. Yine bu yüzyılda sanat eserlerinin korunduğu ve sergilenildiği müze ve galeriler kurulmaya başlanmıştır.

18.yy.da müzeler herkesin yararlanabileceği kurumlar hâline getirilmiştir. 1746 yılında Fransa Kralığı'nın sarayında toplanmış olan tarihî sanat eserlerinden genel bir koleksiyon yapılmış; eserlerin halka gösterilmesi düşüncesi ortaya atılmıştır. 1750 yılında

Lüksemburg Müzesi kurularak bu düşünce gerçekleştirilmiştir. Lüksemburg Müzesi dünyanın bilinen ilk resmî müzesidir. İngiltere'de ise 1759 yılında British Müzesinin temelleri atılmıştır. 1863 yılında bir İngiliz koleksiyoncu topladığı eserleri Oxford Üniversitesine bağışlamıştır. Bu koleksiyon ilk defa halkın görüşüne ve kullanımına açılmıştır. Böylelikle İngiltere'de modern anlamda ilk müze kurulmuş olur.

ABD'de 1773 yılında Güney Carolina (Kerolayna)'da Charles (Çarls) Müzesi ilk "halk müzesi" olarak açılmıştır. 1793'te Fransa'da bulunan Louvre (Luvr) Sarayı'nda bir müze kurulmuş ve burada Avrupa'nın birçok ülkesinden elde edilen paha biçilmez hazineler ve savaş ganimetleri sergilenmiştir. Bu dönemde Madrid, Berlin, Budapeşte, Prag, Münih gibi Avrupa'nın birçok başkentinde önemli müzeler açılmıştır.

19. yy.da dünyanın birçok ülkesinde büyük müzeler kurulmuştur. 1874'te dünyanın en büyük müzelerinden biri olan Amerikan Tabiat Tarihi Müzesi, 1880 yılında ise New York Metropolitan Sanat Müzesi hizmete açılmıştır. Japonya'da Tokyo Ulusal Müzesi (1872), Avusturya'da Viyana Sanat Tarihi Müzesi (1891), Belçika'da Brüksel Güzel Sanatlar Kraliyet Müzesi (1830), Fransa'da İnsanlık Tarihi Müzesi (1878), İtalya'da Ulusal Müze (1865), Yunanistan'da Atina Ulusal Arkeoloji Müzesi (1866) gibi çok sayıda müze kurulmuştur.

Dünyadaki Önemli Müzeler

British Müzesi

Dünyanın sayılı müzelerinden biri olan British Müzesi müzeciliğin gelişimi için oldukça önemlidir. İngiltere'nin Londra şehrinde yer alan müze, koleksiyonlarında tarihe tanıklık eden sayısız eser bulundurmaktadır. Bu eserler arasında Mısır hiyerogliflerinin Reşit Taşı ve Asur kabartmalarının yanı sıra, ülkemiz topraklarından giden ve dünyanın yedi harikasından biri kabul edilen Bodrum Mausoleion (Mavsolion)'una ait parçalar da yer almaktadır.

British Müzesinden iç görünüm, Londra - İngiltere

British Müzesi, Londra - İngiltere

Louvre Müzesi

Fransa'nın Paris kentinde bulunan Louvre Müzesi dünyanın en ünlü müzelerinden birisidir.

Louvre Müzesi, 1793'te Louvre Kraliyet Sarayı'nın müzeye dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur. Resim, heykel, Doğu sanatları, Mısır sanatları, Yunan sanatları, desen bölümleri ve sanat eserleri olmak üzere yedi bölümden oluşur.

Koleksiyonları arasında Orta Çağ Fransız ve Avrupa resimleri, Fransız sanatının önemli heykel örnekleri, Akad uygarlığından eserler, Mısır uygarlığına ait örnekler, Yunan sanatına ait önemli eserler ve süsleme sanatı örnekleri bulunmaktadır.

Louvre Müzesinden iç görünüm, Paris - Fransa

Louvre Müzesi, Paris - Fransa

Berlin Pergamon Müzesi

Adını Bergama antik kentinden alan Pergamon Müzesi, ilk defa 1830'da açılmış, sonradan getirilen eserler sığmayınca da 1930'da genişletilip restore edildikten sonra tekrar açılmıştır.

Pergamon Müzesi, Berlin'de Müze Adası diye adlandırılan yerde bulunan beş müzeden biridir. Helenistik Dönemin en güzel sanat eserlerinden biri olarak kabul edilen Zeus Sunağı Bergama (Pergamon)'da 1871 yılında yol yapımında görevli Alman Mühendis Carl Humann tarafından bölümleri numaralandırılıp özenle sökülerek 1886 yılına kadar aralıklarla parça parça Berlin'e götürülmüş ve Berlin Pergamon Müzesinde yeniden kurulmuştur.

Bu müze Pergamon Zeus Sunağı yanında, Milet Pazar Kapısı'nı, Sümer, Asur ve Pers medeniyetlerinden de birçok değerli eseri bünyesinde bulundurmaktadır.

Pergamon Müzesi, Berlin - Almanya

Zeus Sunağı'ndan detay

Bergama'dan götürülen Zeus Sunağı, Pergamon Müzesi, Berlin - Almanya

Prag Ulusal Müzesi

1885 -1890 yılları arasında inşa edilmiş olan müze birçok kez millî parlamento binası olarak da kullanılmıştır. Dünya ve Çek Cumhuriyeti tarihi ile ilgili eserlerin sergilendiği ihtişamlı bir müzedir.

Prag Ulusal Müzesi, Çekoslovakya

*Prag Ulusal Müzesinden iç görünüm
Çekoslovakya*

Neprajzi Etnografya Müzesi

Budapeşte'nin ünlü etnografya müzesidir. Macaristan kültürüne ait 139.000, uluslararası kültürlere ait de 53.000 parça barındıran müze, Avrupa'daki en büyük etnografya müzelerinden birisidir. Daha önce Kraliyet Mahkemesine ait olan bina, parlamento binasının karşısında yer alır. Rönesans ve Barok Dönem mimarisinin izlerini taşır.

*Neprajzi Etnografya
Müzesinden iç görünüm
Budapeşte - Macaristan*

Neprajzi Etnografya Müzesi, Budapeşte - Macaristan

Vatikan Müzesi

Müze 1400 odalıdır. En dikkate değer bölümleri, Raphael (Rafael)'in dekore ettiği Raphael Odaları, 1473 yılında inşa edilen Sistine Şapeli ve Mısır koleksiyonunu barındıran antik sanat bölümleridir.

Hristiyanlık tarihi boyunca göreve gelen papalar, Vatikan Müzesine birçok eklemeye yapmış; yeni bölüm ve galeriler açarak birçok paha biçilmez eser kazandırmıştır. Böylelikle müze bugünkü görkemli şeklini almıştır.

Vatikan Müzesi, İtalya

Vatikan Müzesinden iç görünüm, İtalya

1. Etkinlik

Dünya müzeciliği hakkında yaptığınız araştırmadan hareketle İlk Çağ müzeciliğinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulununuz. Çıkarımlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Etkinlik

"Roma sanat eserlerinin 15. yy. dünya müzeciliğine etkisi" konusunda yapmış olduğunuz araştırmayla ilgili görsel materyalleri kullanarak sınıfta bir sunum yapınız.

3. Etkinlik

16, 17, 18 ve 19. yy. sanat akımlarına ait seçkin sanat koleksiyonlarından örnekler vererek bu dönemlerde gerçekleştirilen müzecilik faaliyetlerini, görsel materyallerden yararlanarak sınıfta tartışınız.

1 . Performans Görevi

"20. yy.da müzecilik ve müze eğitimi" konusunu araştırarak çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Metropolitan Müzesi

Dünya müzelerinin en ünlülerinden biridir. 1880 yılında New York'taki Central Park'ta açılmıştır. Kurulduğu günden bu yana birçok ekleme yapılan Metropolitan Müzesi; arkeolojik eserler, dünya uygarlıkları bölümleri, 52 resim galerisinin yanı sıra dekoratif sanat galerileriyle izleyiciye eşsiz zenginlikler sunmaktadır. Amerikan sanatının örneklerinin yanı sıra Avrupa resim ve heykel sanatından 2000 eseri barındıran müzede antik uygarlıklara ait sayısız obje de yer almaktadır.

Metropolitan Müzesi, New York - ABD

Metropolitan Müzesinden iç görünüm, New York - ABD

Guggenheim (Guggenhaym) Müzesi

New York kentindedir. Solomon Guggenheim'in modern sanat yapıtlarından oluşan koleksiyonunun da sergilendiği müzedir. 1959 yılında tamamlanan yapı, geleneksel müze mimarlığından bütünüyle farklı bir anlayışı sergiler. Yapı kütlelerini, yukarı doğru açılarak yükselen beyaz betondan yalın görünümlü bir sarmal bant oluşturur. İç mekânda ise yine sarmal bir rampa altı kat yüksekliğe ulaşır. Rampanın ortasındaki boşluk, tepede paslanmaz çelikten bir konstrüksiyonu olan cam kubbeyle örtülmüştür. Sarmal dış duvarın iç yüzüne asılmış resimler, en yukarıdan başlanıp rampadan döne döne inilerek izlenir.

Guggenheim Müzesi, New York-ABD

Guggenheim Müzesinden iç görünüm, New York-ABD

Prado Müzesi

Dünyanın en önemli müzelerinden biri olup 1819 yılında hizmete girmiştir. Müze, krallık koleksiyonlarının bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Prado Müzesi, birçok İspanyol (El Greco, Velazquez, Goya...) ve Hollandalı (Bosch, Rubens...) ressamın eserlerinin yanı sıra, çeşitli heykel, çizim vb. sanat eserinin bulunduğu bir müzedir.

İspanyolların 19. yy.ın başından 1930'lara kadar gelen tüm kral, kraliçe ve prensesleri, sahip oldukları en değerli eserleri Prado Müzesinin koleksiyonuna eklemiş; müzeyi yeni yapıtlarla destekleyerek koleksiyonunun zenginleşmesini sağlamışlardır. Prado Müzesi İspanya'nın en büyük gururu olmuştur. 1980'lerde Prado Müzesine modern sanatlar bölümü de açılmıştır. Picasso'nun "Guernica" adlı ünlü yapıtı, sanatçının ölümünden sonra 1981'de Prado'ya asılmıştır. İspanya topraklarında Avrupa resminin en iyi örneklerini barındıran Prado Müzesi, yüzyılların hazinelerini günümüze kadar taşıyan kültür dünyasının en ünlü müzelerindendir.

Prado Müzesinden iç görünüm, Madrid - İspanya

Prado Müzesi, Madrid - İspanya

4. Etkinlik

Dünyaki ünlü müzeler hakkında yaptığınız araştırmadan hareketle bu müzelerden birini sunum yaparak tanıtınız.

5. Etkinlik

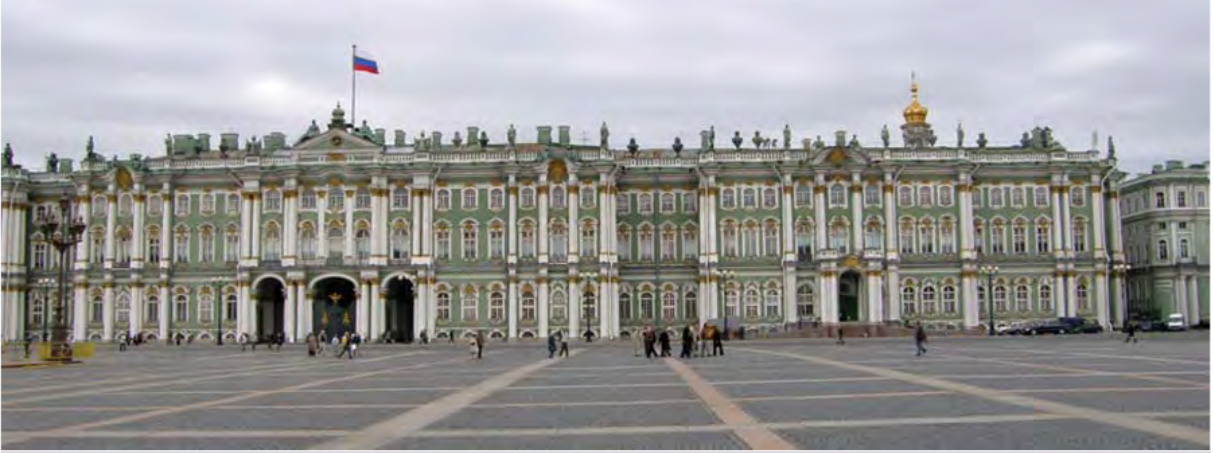
Dünyadaki bazı müzeler, koleksiyonlarını sergilemenin yanında eğitim işlevini de üstlenmişlerdir. Bu müzelerle ilgili görsel dokümanlar hazırlayarak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hermitage (Hermitac) Müzesi

Rusya'nın Saint Petersburg (Sen Petersburg) şehrinde yer alan bir sanat ve kültür müzesidir.

Dünyanın en büyük ve en eski müzelerinden biri olan Hermitage Müzesi, 1764 yılında II. Katerina tarafından kurulmuş, 1852 yılında kamunun hizmetine açılmıştır. Müzede, yaklaşık üç milyon sanat eseri vardır. Hermitage Müzesi dünyanın en büyük resim koleksiyonuna sahiptir. Ünlü resamlardan Titian, Murillo (Murilyo), Rubens, Renoir (Renuar), Van Dyck (Fan Deyk), Rembrandt (Remrant), Degas (Düga), Cezanne (Sezan) ve Poussin (Pussan)'ın tablolarını barındırır.

Hermitage Müzesi, Saint Petersburg - Rusya

Hermitage Müzesinden iç görünüm, Saint Petersburg - Rusya

2. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de arkeolojik kazılar yapılması ve müzeciliğin kurulmasına önderlik eden ressamımız kimdir?

a. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Müzecilik

Osmanlı Döneminde padişahların sanata önem verdikleri görülür. Sarayların hazinelerinde çok değerli sanat eserlerini biriktirmiş ve büyük bir özenle saklamışlardır. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu’nun padişahlarından Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman iyi birer tarihî eser koleksiyoncusuydu. Padişahlar koleksiyonlarını sergilemediği için müzeciliğin başlangıcı olarak bu dönemler kabul görmese de günümüzde Topkapı Sarayı Müzesinde yer alan çini, cam, gümüş vb. eserlerin çoğu bu padişahlardan kalmıştır.

Osmanlı Devleti, Aya İrini Kilisesi’nde 1723 yılında bazı onarımlar yapmış, eski silah ve zırh koleksiyonu ile eski eser koleksiyonunu burada sergilemiştir. Bu ilk müzeye 1869 yılında “Müze-i Hümayun” (İmparatorluk Müzesi) adı verilmiştir. 1874’te ise Asar-ı Afika Nizamnâmesi (Eski Eserler Tüzüğü) yayımlanmıştır. Müze-i Hümayun ilk defa 1881’de halka açılmıştır. Aynı yıl müze müdürlüğüne Osman Hamdi Bey atanmıştır. Türkiye’de müzeciliğin kuruluşu bir Osmanlı aydını olan Osman Hamdi Bey ile anılır. Tanzimat’la birlikte başlayan Osmanlı aydınlanması bilim, sanat ve müzecilik alanında önemli atılımların gerçekleştirilmesini sağlamıştır.

Osman Hamdi Bey çok yönlü bir kişidir. İyi bir ressam olmanın yanı sıra iyi bir müzecedir. Türkiye’de ilk güzel sanatlar okulu olan Sanayi-i Nefise Mektebi onun girişimleri ile açılmış ve yine onun müdürlüğü döneminde öğrencilere resim, heykel, mimarlık ve gravür dersleri verilmiştir. O, ölümüne kadar buradaki müdürlük görevini sürdürmüştür.

Türk İslam eserlerinden oluşan Evkaf-ı İslamiye Müzesi, 1914 yılında İstanbul’da Süleymaniye İmarethanesinde hizmete girmiştir. Aynı zamanda Anadolu’nun büyük şehirlerinde Müze-i Hümayun şubeleri açılmıştır. Osman Hamdi Bey’in ölümünden sonra Müze-i Hümayun’un müdürlüğüne getirilen Halil Edhem Bey, Osmanlı kültür kurumlarının Türkiye Cumhuriyeti kurumlarına dönüştürülmesinde önemli görevler üstlenmiştir.

Topkapı Sarayı’nın giriş kapısı, İstanbul

Aya İrini Kilisesi, İstanbul

İbrahim Paşa Sarayı (Türk İslam Eserleri Müzesi) İstanbul

6. Etkinlik

Osmanlı Döneminde müzeciliğin gelişimini gösteren bir tarih şeridi hazırlayınız. Hazırlanan tarih şeridini sınıf panosunda sergileyiniz.

7. Etkinlik

Osman Hamdi Bey'in Türk müzeciliğine katkıları" konusundaki bilgilerinizi sınıf tahtasına listeleyiniz. Çıkarımlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aya İrini Kilisesi

Topkapı Sarayı'nın dış avlusunda, Ayasofya'nın da yer aldığı meydana bulunan Bizanslılara ait kilise ve müzedir.

Aya İrini Kilisesi, 4. yy.ın başlarında I. Constantin zamanında yapılmıştır. Bizanslıların patrikhane şapeli diye nitelendirdikleri Aya İrini, İstanbul'un fethinden sonra yapılan Topkapı Sarayı'nın surları içerisinde kalmış; camiye çevrilmediği için önemli bir mimari değişikliğe uğramamıştır. Önce iç cephane, sonra da Harbiye Nezareti'nin silah ambarı olarak kullanılmıştır.

Türkiye'deki ilk müze çalışmaları Aya İrini'de başlamıştır. III. Ahmet döneminde Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli yerlerinden gönderilen eserler Mecma-i Eslaha-i Afika (Eski Silahlar Koleksiyonu) ve Mecma-i Asar-ı Afika (Eski Eserler Koleksiyonu) isimleri altında iki ayrı bölüm olarak Aya İrini'de toplanmıştır. Müze 1875 yılında Çinili Köşk'e taşınmıştır. 1908 yılında yeni bir askerî müzenin kurulması için Aya İrini'de askerlik tarihine ait çeşitli malzemeler depolanmış, burası 1949 yılına kadar askerî müze olarak hizmet vermiştir.

1974 - 76 yılları arasında yapılan çalışmalarda nemden korumak amacıyla Aya İrini'nin çevresindeki toprak dolgular kaldırılmıştır. Aya İrini, 1973'ten bugüne değin birçok sanat etkinliğine ev sahipliği yapmaktadır.

Aya İrini Kilisesi'nden iç görünüm, İstanbul

b. Cumhuriyet Döneminde Müzecilik

Cumhuriyetin kurulmasından sonra kültür ve sanat eserlerinin korunması ve sergilenmesinin yanı sıra, tarihî yapıların restorasyonlarına girilmiş, plastik sanatların gelişmesine büyük önem verilmiştir. Eserlerin korunması ve sergilenmesine yönelik müzelerde görev yapabilecek bilim insanı yetiştirmek üzere yurt dışına öğrenci gönderilmiştir.

Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî'nin türbesi ve dergâhı, Konya

Yeşil Türbe, Bursa

Tarihî eserlere değer veren Atatürk, cumhuriyetin ilanından sonra müzelerin kurulması için gerekli çalışmaları başlatmıştır. Türkiye'de ilk İnkılap Müzesi (İstiklal Müzesi), 1921 yılında Millî Mücadele'ye ait değerli eşyaların toplanmasıyla oluşturulmuştur. "Müze-i Hümayun", 1922'de İstanbul Arkeoloji Müzesi adını almıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak kurulan "Türk Asar-ı Afkası", her türlü arkeolojik ve etnografik buluntunun toplanması ve korunmasına yönelik çalışmaları üstlenmiştir. Müzeciliğin gelişmesi ve halkın bilinçlenmesi için halkevlerinde "müzecilik kolları" oluşturulmuştur. 1923'te İzmir, Ankara, Bursa, Antalya ve Adana'da müzeler kurulmuştur. İçindeki eşyalar ile birlikte müzeye dönüştürülen Topkapı Sa-

Etnografya Müzesi, Ankara

rayı 1924'te ziyarete açılmıştır. 1926 yılında Konya'daki Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî'nin türbesi ve dergâhının müze olması kararlaştırılmıştır. Cumhuriyetin ilk müzesi olarak Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu'na yaptırılan "Ankara Etnografya Müzesi" 1930 yılında halkın ziyaretine açılmıştır. İlerleyen yıllarda ise Tokat, Sivas, Amasya, Kayseri, Afyon ve Bergama'da müzeler açılmıştır. Anadolu'nun birçok ilindeki kilise, cami, han vb. anıtsal yapılar onarılarak yeni müzeler kurulmuştur. İstanbul Kariye Cami, Bursa Yeşil Türbe ve Muradiye Külliyesi gibi tarihsel yapılar, müzeye dönüştürülerek koruma altına alınan önemli eserlerdir. Aynı zamanda, çok sayıda antik kent "açık hava" müzesi olarak düzenlenmiştir. Boğazköy, Efes, Bergama, Aspendos, Göreme ve Perge açık hava müzeleri bunlardan bazılarıdır.

1930 yılında Atatürk'ün emriyle "Türk Tarih Kurumu" kurulmuştur. Ülkenin arkeoloji, tarih ve müzeciliğinin gelişmesinde bu kurumun önemli rolü olmuştur. Ayasofya 1934 yılında müzeye çevrilmiştir. Ankara'da 1936'da Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi açılmış ve fakültede en önemli alanı tarih ve arkeoloji oluşturmuştur. Bu kurumların Türk arkeoloji ve müzeciliğine önemli katkıları olmuştur. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı olan resim ve heykel müzelerimizin ilki, 1937 yılında Atatürk'ün emri ile Dolmabahçe Sarayı Velihaht Dairesi'nde hizmete girmiştir. Evkaf-İslamiye Müzesi, "Türk İslam Eserleri Müzesi" adını almıştır. Bu müzelerin bakım - onarım ve diğer işlerini Vakıflar Genel Müdürlüğü üstlenmiştir. "Hitit Müzesi" kurma düşüncesi ilk defa Atatürk tarafından dile getirilmiştir. 1936 yılında kurulan Hitit Müzesi, 1968 yılında "Anadolu Medeniyetleri Müzesi"ne dönüştürülmüştür.

Müzecilik faaliyetleri daha sonraki yıllarda da devam etmiş, yurdun hemen her köşesinde çok sayıda müze kurulmuştur.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara

Anadolu Medeniyetleri Müzesinden iç görünüm, Ankara

8. Etkinlik

"ICOM Uluslararası Müzeler Konseyi" hakkındaki araştırmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

9. Etkinlik

"İ. Millî Kültür Şûrası'nın müze eğitime katkıları" hakkındaki araştırmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız. Çıkarımlarınızı sınıf tahtasında sıralayınız.

10. Etkinlik

Sınıfta iki grup oluşturulur. Birinci grup “dünya müzeciliğinin eğitime olan katkıları”, ikinci grup ise “Türkiye’deki müzecilik faaliyetleri ve bu faaliyetlerin eğitime olan katkıları” konusunu araştırır. Görsel materyaller (slayt, tepegöz, DVD, bilgisayar, projeksiyon, afiş, kaynak kitaplar, broşür, poster vb.) kullanılarak araştırma sonuçlarından oluşan bir sunum yapılır.

11. Etkinlik

1937’de Atatürk’ün teşvikiyle açılan İstanbul Resim Heykel Müzesinin kuruluşu ve faaliyetleriyle ilgili görsel bir sunum hazırlayınız. Müzeden seçtiğiniz bir eser üzerinde, sanat eseri inceleme yöntemini kullanarak eser analizi yapınız.

2. Performans Görevi

“19. yy.da Anadolu’da yapılan tarihî eser yağmacılığı” konusunda bir araştırma yapınız. Çalışmanızı okulunuzdaki panolarda sergileyiniz.

3 . Performans Görevi

“Türk Tarih Kurumu ile Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinin müzeciliğe katkıları” konusunu araştırarak görsel materyaller eşliğinde sınıfta bir sunum yapınız.

c. Günümüz Türk Müzeciliği

Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk’ün katkısıyla Türk müzeciliği büyük bir atılım göstermiş, Anadolu’nun çeşitli yerlerinde yapılan kazılarla yeni açılan müzeler eser zenginliğine kavuşmuştur.

Türkiye’de müzecilik faaliyetlerinin başladığı ilk yıllardan 1971’e kadar farklı uygarlıklara ait ve farklı türdeki eserler aynı mekânlarda iç içe sergilenmiştir. 1971 yılında kurulan Kültür Bakanlığının bünyesinde, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü’nün ortak çalışmasıyla koleksiyonların türlerine göre müzeler açılmıştır. Böylelikle eserler sınıflandırılarak sergilenmeye başlanmıştır.

1973’te İzmir Resim Heykel Müzesi’nden sonra 1980’de eski Türk Ocağı binası restore edilerek Ankara Resim Heykel Müzesi açılmıştır. İlerleyen yıllarda ise Erzurum, Şanlıurfa, Mersin ve Aydın illerinde resim heykel müzeleri kurulmuştur.

Resim Heykel Müzesi, Ankara

Resim Heykel Müzesinden iç görünüm, Ankara

İstanbul Arkeoloji Müzesinde, eğitim amacıyla 1995 yılında Çocuk Müzesi bölümü oluşturularak çocukların oynarken öğrenebilmeleri, tarihi yaşamaları ve eğlenmeleri hedeflenmiştir.

Arkeoloji Müzesi, İstanbul

Devlet eliyle gerçekleştirilen tüm bu çalışmaların yanında "Sadberk Hanım Müzesi"nin kurulması ile ülkemizde özel müzeciliğin de temelleri atılmıştır. Sonrasında ise Rahmi Koç Sanayi Müzesi, Havacılık Müzesi, İstanbul Askerî Müzesi, Eskişehir Karikatür Müzesi, İstanbul Modern Sanat Müzesi, İstanbul Sabancı Müzesi ve İstanbul Oyuncak Müzesi kurulmasıyla özel müzecilik oldukça gelişmiştir. Son yıllarda ülkemizde farklı türde müzeler de açılmaktadır. Sanal müzeler bunlara örnektir. Sanal müzelerin sayısı her geçen gün artmaktadır.

Türkiye'de tarihî eser toplamak, korumak ve değerlendirmek genel olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının kontrolündedir. Tarih, kültür ve tabiat varlıklarıyla, taşınır ve taşınmaz tüm eski eser, anıt ve kalıntıların korunmalarını sağlamak, tarihî eserlerin onarımını yapmak, müzelik eserleri, tarihî belgeleri derlemek, bunları müzede korumak, değerlendirmek ve sergilemek Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünün görevidir. Millî servetimizi meydana getiren bütün bu tarihî hazinelerimiz, turizm bakımından da çok önemli kaynaklarımız arasındadır.

Büyük İskender heykeli, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

Sadberk Hanım Müzesi

Vehbi Koç Vakfı tarafından, 1980 yılında İstanbul'un Sarıyer ilçesindeki Azaryan Yalısı'nda kurulan Türkiye'nin ilk özel müzesidir. Müze, vakfın kurucusu Vehbi Koç'un eşi olan koleksiyoner Sadberk Koç'un adını taşır.

Müzenin ilk koleksiyonu, Sadberk Hanım'ın hayatı boyunca topladığı geleneksel el işlerinden oluşmuştur. Daha sonra değerli taşlarla bezenmiş süs eşyaları, 16. ve 18. yüzyıllara ait giysi ve kumaş gibi etnografik eserlerle bu koleksiyon genişletilmiştir.

Müzedede, MÖ 6000 yıllarından Bizans Dönemi sonuna kadar Anadolu'da yaşayan uygarlıkların maddi kültür kalıntılarını yansıtan arkeolojik eserler, Osmanlı Dönemine ait İslâm eserleri, dokumalar, kıyafetler ve işlemler sergilenen önemli eserlerdendir.

Sadberk Hanım Müzesinde sergilenen eserlerden örnekler, İstanbul

Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul

İstanbul Askerî Müzesi

İstanbul'un Harbiye semtindedir. Harbiye semti adını, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde binanın harp okulu olarak kullanılmasından almıştır. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk de bu okuldan mezun olmuştur.

Müze, koleksiyonların zenginliği ve çeşidi açısından dünyanın en önde gelen askerî müzelerinden birisidir. Dönem, konu gibi değişik açılardan ele alınarak gruplandırılan zengin koleksiyonları arasında askerî kıyafetler, bayraklar ve sancaklar; ahşap ve maden süsleme sanatının güzel örneklerini oluşturan tüfek, tabanca, top ve kılıçlar; zarif süslemeleri ve kitabeleriyle zırhlar, kalkanlar, miğferler ve Osmanlı saray çadırlarının en nadide örnekleri bulunmaktadır.

Askerî Müze, İstanbul

İstanbul Askerî Müzesinden iç görünüm

Eskişehir Karikatür Müzesi

Müze, 1900' lü yılların başında yapıldığı tahmin edilen ve konut olarak kullanılan ahşap bir yapının restore edilmesiyle oluşturulmuştur. İki katlı yapı tipik bir Eskişehir Odun Pazarı evidir. Şehrin ilk kurulduğu bölgededir.

Müze, Türkiye'de bir ilk olan Anadolu Üniversitesi Karikatür Sanatını Araştırma ve Uygulama Merkezinin yan kuruluşudur. Müzede sergi ve kitaplık bölümleri, Türk karikatür ustaları odası, Eskişehirli karikatürcüler odası ve portreler odası bulunmaktadır. Ayrıca, müzede karikatür çalışmalarının yapılabilceği mekânlar da tasarlanmıştır.

Karikatür Müzesinden iç görünüm, Eskişehir

Müze de karikatür arşivindeki eserler sergilenirken alt kattaki salonda yerli ve yabancı karikatürcülerin eserleri de aralıklı olarak ziyaretçilerle buluşmaktadır. Böylece sık sık yapılan değişikliklerle sürekli ziyaret edilen bir müze amaçlanmıştır.

Karikatür Müzesi, Eskişehir

İstanbul Modern Sanat Müzesi

Türkiye'nin ilk modern sanat müzesidir. Müze, Eczacıbaşı ailesinin öncülüğünde, İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından kurulmuş ve 11 Aralık 2004'te ziyarete açılmıştır. Bu müze, Karaköy Limanı'nda, T.C. Denizcilik İşletmeleri için kuru yük deposu olarak inşa edilen dört numaralı antrepo binasının restore edilmesiyle oluşturulmuştur.

İstanbul Modern Sanat Müzesinden bir sergi

İstanbul Atlı Köşkü

1966'dan itibaren Atlı Köşk'te yaşayan Sakıp Sabancı ailesi, 1998 yılında zengin hat ve resim koleksiyonu da dâhil, içindeki eşyalarla müzeye dönüştürülmek üzere köşkü Sabancı Üniversitesine tahsis etmiştir. Atlı Köşk'te değişiklikler yapılarak buraya modern bir galeri eklenmiş ve müze 2002 yılında ziyarete açılmıştır.

Köşkün üst katında sergilenen Osmanlı hat sanatının önemli eserlerinden oluşan Osmanlı hat koleksiyonunda, nadir olarak bulunan el yazması Kur'an-ı Kerimler de yer almaktadır.

Müzenin resim koleksiyonu ise erken dönem Türk resminin örnekleri ile Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde İstanbul'da çalışmış Fausto Zonaro ve Ivan Ayvazovski gibi yabancı sanatçıların eserlerinden oluşmaktadır. Koleksiyonda eserleri bulunan Türk sanatçıların arasında Osman Hamdi Bey, Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid, Fikret Mualla ve İbrahim Çallı gibi isimler bulunmaktadır.

Atlı Köşk'ün giriş katındaki üç oda ise 18 - 19. yy.a ait dekoratif sanat eserlerini ve mobilyaları barındırmaktadır. Müzenin bahçesinde Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait çeşitli buluntular sergilenmektedir.

Atlı Köşk (Sabancı Müzesi), İstanbul

Atlı Köşk (Sabancı Müzesi)'te sergilenen Osmanlılara ait hat sanatı örnekleri, İstanbul

İstanbul Oyuncak Müzesi

Şair ve yazar Sunay Akın tarafından Göztepe'de, kendi ailesine ait tarihî bir köşkte kurulmuş ve 23 Nisan 2005'te ziyaretçilere açılmıştır. Bugün, müzede 2500'e yakın oyuncak sergilenmektedir.

Müzenin en eski eserleri arasında 1817 yılından kalma "Keman" adlı eser, 1820 yılından kalma bir bebek, 19. yy.ın ikinci yarısına ait misketler ve yaklaşık yüz yıllık teneke oyuncaklar bulunmaktadır.

Oyuncak Müzesi, İstanbul

"Keman" adlı eser, Oyuncak Müzesi, İstanbul

İstanbul Resim Heykel Müzesi

1937 yılında Dolmabahçe Sarayı'ndaki Veliâht Dairesi'nin Güzel Sanatlar Akademisine tahsis edilmesiyle açılmıştır. Türkiye'de resim ve heykel sanatları alanında kurulan ilk müze olması açısından önem taşımaktadır.

Müzenin en önemli koleksiyonlarından birini ünlü Türk resamlara ait 85 tablo oluşturmaktadır. Resim Heykel Müzesinin koleksiyonu bağış yapılan ve satın alınan diğer eserlerle zenginleştirilmiştir.

Dolmabahçe Sarayı'nın bahçesinde yer alan üç katlı tarihî müze binası, rokoko ve barok tarzı bezemeleri, tavan süslemelerinde ön plana çıkan hayvan figürleriyle Dolmabahçe Sarayı gibi gösterişli mimariye sahip bir kompleksin devamı olduğunu belli etmektedir.

19 - 20. yy.a ait eserlerin ağırlıkta olduğu 2000'i aşkın resim ile 400 kadar heykelin sergilendiği müzenin koleksiyonunda; Şeker Ahmet Paşa, Giritli Hüseyin, Süleyman Seyyid, Ahmet Şekür, Hüseyin Zekai Paşa ve Güzel Sanatlar Akademisinin kurucusu Osman Hamdi Bey gibi sanatçıların resimleri ile akademinin ilk hocalarından olan Heykeltıraş Yervant Osgan'ın eserleri de bulunur. Türkiye'nin resim ve heykel sanatındaki gelişim serüvenini ortaya koyan bu müzede, Abidin Dino ve Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi tanınmış isimlerin yanı sıra birçok ünlü ressamın ve heykeltıraşın da eserleri sergilenmektedir.

Resim Heykel Müzesi, İstanbul

Resim Heykel Müzesinden iç görünüm, İstanbul

12. Etkinlik

Günümüz Türk müzeciliği ile dünya müzeciliğini, eğitime olan katkıları bakımından karşılaştırınız. Çıkarımlarınızı tahtaya yazınız.

**Müzeciliğin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki ilk müzecilik faaliyetleri kapsamında köklü bir tarihe sahip olan Bursa'nın, geçmişten günümüze müzecilikteki gelişimi okuma metninde ve-
rilmiştir.**

Okuma Metni

Bursa Müzeleri

Bursa'da müze kurma düşüncesi, ilk defa 1903 yılında zamanın Maarif Müdürü Azmi Bey, Muhasebeci Reşat Bey, ilköğretim müfettişleri ve öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Mustafakemalpaşa ilçesinden getirilen bir kabartma ile işe başlanmıştır.

Esasen, zamanın valisi olan Reşit Mümtaz Paşa'nın da eski eserlere ve anıtlara karşı ilgisi ve sevgisi vardır. Müzelik eserlerin toplanmasıyla müze yavaş yavaş oluşmaya başla-

mıştır. İstanbul Müze-i Hümayun Müdürü Osman Hamdi Bey'in de gayretiyle Müze-i Hümayun'un Bursa şubesi adı altında Bursa Erkek Lisesi Kimyahanesinde 1 Eylül 1904'te ilk müze hizmete açılmıştır. Müzenin ilk sorumluları, lisenin öğretmenleri ve memurlarıdır. Bu işi fahri olarak yürütmüşlerdir. Ayrıca Osman Hamdi Bey'in görevlendirdiği G. Mendel tarafından müzenin bir kataloğu hazırlanmıştır.

1929 yılında müze müdürlüğü oluşturulmuş ve eserler 8 Nisan 1930 tarihinde Yeşil Külliye'deki medreseye taşınmıştır. 1930 yılında onarıma alınan Yeşil Medrese müze olarak hazırlanmıştır. Toplanan eserlerin teşhir ve tanzimi İstanbul Müzeleri Müdürü Aziz Ogan'ın yardımıyla yapılmıştır. Atatürk 5 Ocak 1931 tarihinde Bursa'yı ve Bursa Müzesini ziyaret etmiştir. 1418 yılında Çelebi Mehmet tarafından yaptırılan Yeşil Medrese, 1955 - 1956 yıllarında tekrar onarıma girmiş; yenisinden teşhir ve tanzimi yapılarak 6 Ekim 1956 tarihinde ikinci defa ziyarete açılmıştır.

Arkeoloji Müzesinin girişinden bir görünüm, Bursa

Mezar steli, Arkeoloji Müzesi, Bursa

Lahit parçası, Arkeoloji Müzesi, Bursa

Türk İslam Eserleri Müzesinin girişi, Bursa

Türk İslam Eserleri Müzesinde sergilenen seramik örnekleri

Atatürk Müzesinden görünüm, Bursa

1971 yılında Bursa'nın Çekirge semtindeki Kültür Park alanı içerisinde yeni bir müze binasının yapılması üzerine arkeolojik eserler buraya taşınarak Arkeoloji Müzesi meydana getirilmiş ve bu müze 1972 yılında ziyarete açılmıştır.

Osmanlı'nın ilk medreselerinden olan ve Sultaniye Medresesi olarak da adlandırılan Yeşil Medrese, kırk yılı aşkın bir süre Bursa Müzesine ev sahipliği yaptıktan sonra 1972 yılında onarıma alınmıştır. Onarım sonrası teşhir ve tanzimi yapılan bina, 22 Kasım 1975 tarihinde "Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi" olarak ziyarete açılmıştır.

Atatürk'ün Bursa'yı çeşitli tarihlerdeki ziyaretlerinde ikametgâh olarak kullandığı, Çekirge Caddesi üzerinde, Çelik Palas Otelinin yanındaki 19. yy. başlarında inşa edilmiş bina, 29 Ekim 1973 tarihinde "Atatürk Müzesi" olarak ziyarete açılmıştır.

Restorasyonu tamamlanan Bursa - Yenişehir'deki Şemakievi Müzesi 7 Eylül 1991 tarihinde ziyarete açılmıştır.

Bursa'daki diğer müzeler şunlardır: Bursa Osmanlı Evi, Yeşil Türbe ve Muradiye Külliyesi, Mudanya Mütareke Müzesi, Bursa Umurbey Celal Bayar Müzesi, Bursa - Yıldırım Belediyesi Cumalıkızık Etnografya Müzesi ve İznik Müzesi.

GERÇEK, Ferruh, **Türk Müzeciliği**, TC. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.358-359.

Aynur DENİZCİ ve Akın ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. İlk müze aşağıdaki saraylardan hangisinin bahçesinde kurulmuştur?
A) Heidelberg Sarayı B) Pitti Sarayı C) Buckingham Sarayı
D) Topkapı Sarayı E) İskenderiye Sarayı
2. Türkiye'de eser toplamak, korumak ve değerlendirmek hangi bakanlığımızın görevidir?
A) Millî Eğitim Bakanlığı B) Kültür ve Turizm Bakanlığı C) Ulaştırma Bakanlığı
D) İçişleri Bakanlığı E) Maliye Bakanlığı

3. Yukarıda görselleri verilen müzeler hangi seçenekte doğru olarak sıralanmıştır?
A) İstanbul Askerî Müzesi, İstanbul Atlı Köşkü, Konya Mevlânâ Müzesi
B) Konya Mevlânâ Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi
C) İstanbul Arkeoloji Müzesi, Konya Mevlânâ Müzesi, İstanbul Sadberk Hanım Müzesi
D) Kocaeli Osman Hamdi Bey'in evi, İstanbul Atlı Köşkü, Konya Mevlânâ Müzesi
E) İstanbul Askerî Müzesi, İstanbul Sadberk Hanım Müzesi, Konya Mevlânâ Müzesi

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Eski bir yapıda yıkılmış, bozulmuş bölümleri aslına uygun bir biçimde onarma, yenileme işlemine.....denir.
2. Bir kentten veya mimarlık eserinden artakalan bölüm, yıkıntı ve harabeyedenir.
3. Önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklar tarafından tarih boyunca anılması için yapılan esere.....denir.
4. Türkiye'de müzeciliğin kurucusu bir Osmanlı aydını olan'dir.

Aşağıda Türk müzeciliği ile ilgili geçmişte ve bugün kullanılan isimler sıralanmıştır. Bunlardan birbiriyle ilgili olanları eşleştiriniz.

Asar-ı Atîka Nizamnâmesi

Türk İslam Eserleri Müzesi

Müze-i Hümayun

Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Evkaf-ı İslamiye Müzesi

Ankara Resim Heykel Müzesi

Hitit Müzesi

Eski Eserler Tüzüğü

Türk Ocağı Binası

İstanbul Arkeoloji Müzesi

Bunları öğrendim

"Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi" ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

"Bunu çok iyi yapabiliyorum."

"Bunu kısmen yapabiliyorum."

"Bunu yapamıyorum."

ÖZ DEĞERLENDİRME				
1	İlk Çağ müzeciliğinin özelliklerini örneklerle açıklarım.			
2	XV. yy. dünya müzeciliğine Roma sanat eserlerinin etkisini açıklarım.			
3	XVI. yy.da koleksiyonculuğun önemini açıklarım.			
4	XVII. yy.da müzecilik bilincinin oluşumunu açıklarım.			
5	XVIII. yy.da müzeciliğin sanat tarihi ve müzeografi ile ilişkisini sorgularım.			
6	XIX. yy.da müzeciliğin gelişimini örneklerle açıklarım.			
7	XX. yy.ın müzecilik ve müze eğitimi açısından önemini açıklarım.			
8	Türkiye'de müzeciliğin başlangıcı ile dünyadaki müzecilik arasındaki bağlantıyı sorgularım.			
9	Türkiye'deki ilk müze oluşumlarına örnekler veririm.			
10	Tanzimat ile başlayan Batılılaşma hareketlerinin Türkiye'deki müzeciliğe katkılarını belirlerim.			
11	Türk Tarih Kurumunun Türk müzeciliğine katkılarını açıklarım.			
12	Cumhuriyetin kuruluşu ile müzecilik alanındaki değişimleri açıklarım.			
13	Atatürk'ün müzeciliğe verdiği önemi açıklarım.			
14	Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinin açılmasını Türk müzeciliği ile ilişkilendiririm.			
15	Müze eğitiminin yaygınlaşması ve millî eğitim sistemine dâhil edilmesi için yapılan çalışmalarını açıklarım.			
16	I. Millî Kültür Şurası'nın müze eğitimine katkılarını sorgularım.			
17	Günümüz Türk müzeciliği ile dünya müzeciliğini eğitime katkıları bakımından karşılaştırırım.			

Değerlendirme sonunda iki kez (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

3. ÜNİTE

MÜZE EĞİTİMİNİN UYGULAMA ALANLARI

1. Antropoloji
2. Sanat
3. Medeniyet
4. Etnoloji
5. Arkeoloji
6. Sanat Tarihi
7. Etnografya

3. ÜNİTE: MÜZE EĞİTİMİNİN UYGULAMA ALANLARI

Hazırlık Çalışmaları

1. Farklı toplumlara ait kültür, medeniyet ve sanat olayları ile ilgili öykü, destan, şiir vb. türleri araştırınız.
2. Çevrenizde bulunan bir arkeolog ile “arkoloji bilimi ve arkeologların çalışma alanları” konusunda röportaj yapınız.
3. Ülkemizin yetiştirdiği önemli sanat tarihçileri kimlerdir?
4. “Atatürk’ün Türk medeniyeti ve müzeciliğinin gelişmesi adına yapmış olduğu çalışmaları araştırınız.

1. Antropoloji

Antropoloji, sosyal bilim dallarından biridir. İnsanın ve insanlığın incelenmesini konu alır. Geniş anlamıyla “insan bilimi” olarak tanımlanan antropoloji, grup içinde yaşayan insanın davranışlarını inceler. İnsan topluluklarının fiziki yapı, kültür ve davranış bakımından farklılıklarını ele alır.

Kültürel bir varlık olan insanoğlunun yaşam biçimini ve kültürünü sergilemek ve yeniden oluşturmak, ancak Antropoloji - Arkeoloji iş birliği ile mümkün olabilmektedir. Çünkü arkeolojik araştırmalar, uygarlıklar ve onların kültürleri ile ilgili pek çok ipucu verir. Müzeler ise insanlığın geçmişine ait tüm bulguların toplanması, onarılması ve sergilenmesi bakımından antropoloji ve arkeolojiyle doğrudan bir ilişki içerisinde.

Antropolojiyi genel olarak iki bölüme ayırabiliriz:

• **Fiziksel Antropoloji:** İnsan ırklarını, insanın doğuşundan modern hâle gelinceye değin geçirdiği biyo - fizyolojik değişiklik ve aşamaları, ırk karışımlarını ele alır.

• **Kültürel Antropoloji:** Sosyal hayatı ve kültürleri, yazının icadından önceki devirlerden bugüne kadarki sosyo - kültürel gelişmeleri inceler. Kazılardan elde edilen bulgular bu incelemelerin temelini oluşturur.

İnsan topluluklarının farklı koşullarda ve mekânlarda değişim ve gelişimlerini inceleyen fiziksel ve kültürel antropoloji için mağaralar önemli araştırma alanlarıdır. İnsan evriminin bilinmeyen noktalarını ortaya çıkarması, özellikle de uzak atalarımıza ait fosil kalıntıları, öğütücüler, kişisel eşyalar, meşaleler, ayak izleri, hayvan kemikleri, testiler, çanaklar ve seramik kapları barındırmasıyla mağaralar, arkeoloji ve antropolojiye geniş bir araştırma imkânı sunar.

Fransa'daki Lascaux (Lesku) ve Kuzey İspanya'daki Altamira Mağarası'nda sanatın ilk örneklerine rastlanır. Yapılan incelemelerde av boyunca karşılaşılan hayvanların ve topluluğun yaşamlarından alınmış kesitlerin mağara duvarlarına konu edildiği belirlenmiştir. Mağaradaki figürler, doğadan elde edilmiş ham maddelerle boyanmıştır.

Orta Amerika ve Güney Meksika'da uygarlıklar yaratan Mayaların da mağara duvarlarına geometrik motifler yaptıkları bilinmektedir.

Ülkemizde arkeoloji ve antropoloji bilimlerinin dayanışmasıyla Zonguldak'taki Kafataslı Mağarası, Kastamonu'daki Ilgarini Mağarası, Antalya'daki Geyikbayırı Mağarası ve Tabak Mağaraları, İzmir'deki Kurudağ ve İnkaya Mağaraları, Aydın'daki Sırtlanini ve Aslanlı Mağaraları,

Alanya'daki Dim Mağarası ve Diyarbakır'daki Hilar Mağaralarında bilimsel mağara araştırmaları yapılmıştır.

Gerek mağaralarda gerekse insanlığın diğer yaşam alanlarında yapılan araştırmalarda elde edilen antropolojik bulgular ülkemizin çeşitli müzelerinde sergilenmektedir.

Ilgarini Mağarası'ndan bir görünüm, Kastamonu

Hilar Mağaralarından bir görünüm, Ergani - Diyarbakır

İçerdiği bulgular açısından dünyanın en önemli antropoloji müzesi Meksika'nın başkenti Mexico (Meksiko) şehrindeki Chapultepec (Kapultepec) Parkı'nda yer alan Ulusal Antropoloji Müzesidir. Bu müzenin en önemli eserleri Güneş Taşı (Aztek Takvimi olarak da bilinir) ve Aztek heykelciğidir.

Aztek Takvimi, Meksika

1. Etkinlik

Antropolojinin inceleme alanıyla ilgili farklı toplumlara ait çeşitli kültürel bulguları seçiniz. Bunların illüstrasyonlarını oluşturarak okulunuzda bir sergi hazırlayınız.

2. Etkinlik

Antropolojik bulgulardan oluşan sanal bir müzeyi ziyaret ediniz. Antropolojinin müzeciliğe olan katkılarını sınıfta tartışınız.

2. Sanat

Sanat, kültürün yaratılması ve uygarlığın ilerlemesinde önemli bir rol oynar.

Sanat, insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. İnsanlığın geçirdiği evrim, insanların yaşama biçimlerini ve yaşama bakışlarını değiştirmiş; sanat anlayışlarını etkileyerek her dönemde ve her toplumda, sanatın farklı biçimlerde ortaya çıkmasına neden olmuştur.

İnsanoğlu yaşamında sayısız ürün yaratmıştır. Bu ürünlerden sanat eseri olarak nitelendirilenlerin asıl belirleyici yönü “duygusal ve düşünsel etkilme gücü”dür. Bu bakımdan sanat doğa değildir, sanat doğanın biçim verilerek işlenmesidir. İnsan emeğinin ürünüdür. Bir duygunun, bir tasarımın veya güzelliğin yaratılmasında kullanılan metotların tümü, bu metotlar sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılıktır. Hoşa giden biçimler yaratma gayretidir.

Sanatsal değerlere ulaşmanın yollarını öğrenen birey, sanatı eleştirel bir gözle algılayıp değerlendiren süreç içinde sanat eserlerini değersiz olandan ayırmayı da öğrenir. Bunu yaparken gerçek yapıtla buluşma, onu tanıma, ilgisini artırma sonucu müzelere gitme isteği ve alışkanlığı kazanır.

Geçmişten günümüze ulaşan kültürel ve sanatsal değerlerin sergilendiği müzeler, aynı zamanda tarih ve kültür bilincinin oluşmasını sağlayan kurumlardır. Kültür bu mekânlarda yeniden üretilir. Müzeler, çok sayıda sanat yapıtı görme, tanıma, ondan sanatsal haz duyma, onu doğru algılama imkânı sağladığı gibi insanların yeni değerler yaratma yetilerini geliştirmektedir. Müze-

ler, nice eşsiz eserin günümüze ulaşmasını sağlayarak sanatseverleri bu eserlerle buluşturmuştur. Dünyadaki çeşitli müzelerde yer alan seçkin eserlerden örnekler aşağıda verilmiştir:

Napolyon'un Çalışma Odası
Louis David
National Gallery of Art
Washington - Amerika

Teras Kafede Gece
Vincent Van Gogh
Rijksmuseum, Otterio - Hollanda

Fatih Sultan Mehmet
Gentile Bellini
National Portrait Gallery
Londra - İngiltere

3. Etkinlik

Yaşadığınız yörede bulunan arkeoloji, etnografya veya Türk İslam eserleri müzelerinden herhangi birini geziniz. Bu müzeler hakkında doküman toplayınız. Görsel ve yazılı dokümanlarınızı sınıfta sergileyiniz.

4. Etkinlik

Farklı sanat türlerinden (mimari, heykel ve resim) örneklerle sanatın insan yaşamındaki yeri ve değerini arkadaşlarınızla tartışınız. Sanat - müze ilişkisi hakkında çıkarımlarda bulununuz.

3. Medeniyet

"Biz dünya medeniyeti ailesi içinde bulunuyoruz. Medeniyetin bütün icaplarını tatbik edeceğiz." Atatürk

www.tsk.tr/anitkabir/atasoz.htm

Bir toplumun veya milletin meydana getirdiği maddi ve manevi ürünlerin tümüne medeniyet denir. Bir ülke veya toplumun düşünce, sanat, bilim, teknoloji ürünlerinin tamamı medeniyetin kapsamına girer.

Medeniyet ve uygarlık kavramları çoğunlukla aynı anlamda kullanılmakla birlikte, uygarlığın daha geniş bir anlam taşıdığını ifade etmek mümkündür. Medeniyet, belirli insan topluluklarının bir coğrafya üzerinde ve belirli bir zaman içinde ortaya koydukları değerlerle sınırlıyken; uygarlık, binlerce yıl devam eden gelişmeler sonunda, insan aklının, bilim ve teknolojisinin katkısı ile ortaya çıkan ve tüm insanlığın eseri ve malı olan evrensel bir nitelik taşır.

Medeniyetlerin belgelerini ve kanıtlarını yansıtan belli başlı eserler vardır. Bu eserleri barındıran yer genellikle müzelerdir. Müzeler, medeniyetlere ait eserleri sergileyerek kültürlerarası yaklaşıma olanak sağlamakta, geçmiş yaşantılara karşı daha duygusal bağlar oluşturarak bugün ve geçmişini daha yakından tanımamıza yardımcı olmaktadır.

5. Etkinlik

Farklı toplumlara ait kültür, medeniyet ve sanat olaylarına ait öykü, destan, şiir vb. türler hakkında yaptığınız araştırmaları sınıf panosunda sergileyiniz.

6. Etkinlik

“Atatürk’ün Türk medeniyeti ve müzeciliğinin gelişmesi adına yapmış olduğu çalışmalar” konusundaki araştırmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. Etkinlik

Çağdaş bir toplumda müze eğitiminin bireylere kazandırdığı değerleri sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

4. Etnoloji

Etnoloji (kavim bilim), kültürler arası farklar ve benzerliklerle ilgilenmiş, kültürün tarihsel gelişimini ve çeşitli kültürlerin birbirleriyle ilişkisini konu almıştır.

Daha çok arkeoloji ve etnografya müzelerinde olmakla birlikte, genelde tüm müzelerde etnoloji biliminin araştırma sahasına giren ürünler sergilenir. Kültürlerin yeryüzüne yayılışını, aralarındaki bağlantıları ve bunların töre, dil ve kültür niteliklerini göz önüne serer. Bu bağlamda etnoloji bilimi ve müzeler arasında önemli bir ilişki vardır.

8. Etkinlik

Yörenizdeki örf, âdet ve geleneklerden oluşan folklorik bir drama hazırlayınız. Yerel giysi ve eşyalardan yararlanarak dramınızı sahneleyiniz.

9. Etkinlik

Araştırma ve uygulama merkezi müzelerinden birini (Özellikle bir arkeoloji müzesi olmasında yarar vardır.) uygarlık sırasına göre geziniz. Uygarlıkların aralarındaki bağlantıları, yerleşim alanlarını, oluşumlarını, dil ve kültür niteliklerini sergilenen eserlerden yola çıkarak tespit ediniz. Bu müzenin etnoloji bilimine olan katkılarını tartışınız.

5. Arkeoloji

“Toprağın üstündekilere ne kadar sahip çıkıyorsa toprağın altındakilere de o kadar sahip çıkmalıyız.” Atatürk

[http://www.felsefe.gentr/arkeolojinin tarihsel gelişimi](http://www.felsefe.gentr/arkeolojinin_tarihsel_gelistimi)

Arkeoloji (kazi bilimi), toprağın ve suyun altında kalmış tarihî eserleri ortaya çıkaran, eski kültür ve uygarlıklardan kalan maddi kalıntıları inceleyen, eserlerin yaşam alanlarını ve oluşturulduğu zamanı saptamakla uğraşan bilim dalıdır. Arkeoloji, eski kültür kalıntılarını bulup ortaya çıkararak günümüz insanına geçmişini ve köklerini öğretir. Geleceğin aydınlatılması için yol göstericidir.

Müzeler ise farklı zaman ve mekânlara ait dağınık birtakım arkeolojik buluntuları kolaylık olsun diye bir tek çatı altında toplamak, incelemek, etüt etmek, sergilemek ve insanların tarihî eserler aracılığıyla zevk almasını sağlamak için düşünülmüş mekânlardır. Bu bakımdan arkeoloji ve müzeler birbirinden ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır.

*Direkli Mağarası'nda yapılan arkeolojik kazılardan bir görünüm
Döngel köyü - Kahramanmaraş*

Labranda antik kentinin kazı alanı, Milas - Muğla

Truva antik kentinin kazı alanı, Çanakkale

10. Etkinlik

Ses ve görüntü araçlarını kullanarak bir arkeolog ile röportaj yapınız. Röportajı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Arkeoloji bilimi hakkında çıkarımlarda bulununuz.

11. Etkinlik

Türk arkeolojisinin kurucusu Osman Hamdi Bey'in müzeciliğine olan katkılarını araştırınız. Araştırmanızla ilgili görsel materyalleri kullanarak sınıfta sunum yapınız. Sunum sonrası Osman Hamdi Bey'in Türk müzeciliğine katkılarını tartışınız.

6. Sanat Tarihi

Sanat tarihi, geçmişte yaşamış uygarlıkların meydana getirdiği her türlü maddi kültür öğelerini estetik açıdan ele alarak inceleyen bilim dalıdır. Sanattaki değişimlere bir sistem çerçevesinde bakarak bunları sınıflandırmayı ve yorumlamayı amaç edinir. Belli bir sanat yapıtını kimin yaptığını bulmak, yapıttan belirli bir kültürün gelişim çizgisine dair bilgi toplamak ve değerlendirmek sanat tarihinin görev alanları içerisinde yer alır.

Sanat tarihi, sanat geleneklerinin üslup ve biçimsel gelişimlerinin büyük ölçekte ve geniş bir tarihsel perspektif içinde kavranmasıdır.

Sanat tarihi, Türkiye'de ve dünyada üretilmiş sanat eserlerini, kronolojik olarak yöresel boyutlarıyla ele alır. Eserlerin ait olduğu kültür ve uygarlıklar konusunda eğitim ve araştırma yapar.

Ülkemizde ve dünyada zengin sanat koleksiyonlarına sahip çok sayıda müze bulunmaktadır. Bu koleksiyonlar sanat tarihi bilimi açısından oldukça önemlidir. Ülkemiz toprakları çok sayıda uygarlık barındırmış olduğundan zengin sanat koleksiyonlarına sahip bir açık hava müzesi olarak değerlendirilebilir. Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin başyapıtları olması sebebiyle sanat tarihi açısından oldukça önemli iki eser örneği aşağıda verilmiştir.

*Osmanlı mimarisini yansıtan
Süleymaniye Camisi'nden iç görünüm, İstanbul*

*Anadolu Selçuklularına ait Şifane Taç Kapısı
Divriği - Sivas*

12. Etkinlik

“Ülkemizin yetiştirdiği önemli sanat tarihçileri kimlerdir?” konusundaki araştırmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Performans Görevi

Anadolu Medeniyetleri Müzesinin koleksiyonlarında yer alan eserlerin sanat tarihi bilimi açısından önemini irdeleyen bir çalışma yapınız. Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. Etnografya

Etnografya, kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran toplum bilimidir. Bir grup, toplum ya da kültürün ana niteliklerini, o toplumun içinde var olarak anlamaya ve açıklamaya çalışmak antropolojinin alanını oluşturur. Etnografya ise küçük toplumların yerel davranış, inanç, toplumsal yaşam ve din gibi faaliyetlerini inceler.

Etnografya müzeleri, insan topluluklarına ait tüm maddi kültür unsurlarını barındırarak kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Ülkemiz toprakları, önemli bir kültür çeşitliliğine sahiptir. Bu çeşitlilik çok sayıda etnografik ürünün yaşam bulmasını sağlamıştır. Çoğu ilimizde bu ürünlerin sergilenmesinde hizmet eden birer etnografya müzesi bulunmaktadır. Bu bağlamda etnografya bilimi ile müze arasında karşılıklı bir ilişki vardır.

13. Etkinlik

Ankara Etnografya Müzesini sanal ortamda geziniz. Seçtiğiniz bir eserin, “ sanat eserlerini inceleme yöntemi” ni kullanarak içerik çözümlemesini yapınız.

14. Etkinlik

Etnografya ile müze arasındaki ilişkiyi sorgulayınız. Vardığınız sonuçları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Osman Hamdi Bey, Türk Müzeciliğinin kurucusu ve ilk Türk arkeoloğudur. Bu okuma metninde Osman Hamdi Bey'in müzecilik ve arkeoloji bilimi adına yapmış olduğu çalışmalar anlatılmıştır.

Okuma Metni

Osman Hamdi Bey ve Türk Müzeciliğine Katkıları

30 Aralık 1842'de doğan Osman Hamdi Bey sadece Türk resim sanatı açısından değil aynı zamanda Türk müzeciliği açısından da çok önemli ve değerlidir. Kendisi ilk Türk müzecisidir ve ilk Türk müzesi olan “İstanbul Arkeoloji Müzesi” ni kurmuştur. Aynı zamanda Sanayi-i Nefise Mektebinin, bugünkü adıyla Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin kurucusudur.

Osman Hamdi Bey'in, Türk müzeciliği ve Türk resim sanatı açısından çok önemli bir yere sahip olmasında almış olduğu eğitimin büyük bir önemi vardır. Osman Hamdi'nin babası Sadrazam İbrahim Edhem Paşa, çocuklarının da kendisi gibi Avrupa'da eğitim görmesini istemektedir. Bu amaçla oğlunu hukuk eğitimi almak üzere Paris'e gönderir. Ancak Osman Hamdi hukuk ve resim eğitimi bir arada yürütmeye karar verir. Daha sonra ise hukuk yerine resim ve arkeoloji eğitimi almayı tercih eder ve o dönemin ünlü ressamı Jean - Léon Gérôme ve Gustave Boulanger'in atölyelerinde çıraklık yapar. Jean - Léon Gérôme gibi dönemin ünlü oryantalist ressamlarından ders alması onu oryantalizmin kucağına iter.

Osman Hamdi Bey

Takvimler 1869'u gösterdiğinde Osman Hamdi Bey, eğitimi ni tamamlayıp yurduna döner ve Bağdat Yabancı İşler Müdürlüğüne atanır. Bağdat yaşamına ait çeşitli görüntülerin yer aldığı tablolarını bu dönemde yapmıştır. Bağdat'ta bulunduğu süre içinde bölgenin tarihi ve arkeolojisiyle ilgilenir ve ilk arkeolojik çalışmalarını burada yapar, bazı tarihî eserleri İstanbul'a gönderir.

1871'de İstanbul'a dönünce 1881 yılına kadar sarayda çalışır, buradaki görevi yabancı büyükelçilerin protokol işlerini idare etmektir.

1869 yılında kurulmuş olan İmparatorluk Müzesi (Müze-i Hümayun)ne , 1881'de atanır. Osman Hamdi Bey'in müzeye müdür olarak atanmasında özel gazetelerde yayımlanan tarihî eserlerin korunması hakkındaki makalelerinin katkısı olur.

İşte Osman Hamdi Bey'in Türk müzeciliği için yaptıkları bu tarihten itibaren başlar ve çalışmalarıyla adını tarihe yazdırır. Daha önce yabancılar tarafından başlatılmış ve yarım bırakılmış kazı çalışmalarını devralır ve çalışmalara kaldığı yerden devam eder. Bu, Türklerin gerçekleştirdiği ilk bilimsel kazı çalışmasıdır. Osman Hamdi Bey'in Türk müzeciliğine ve arkeolojiye katkıları bu kadarla sınırlı değildir. Yapılan arkeolojik kazıları tek elden kontrol eden disiplinleri de oluşturmuştur.

Osman Hamdi Bey, tarihî eserlerin yurt dışına rahat bir şekilde çıkarılmasının kendisine verdiği rahatsızlıktan dolayı tüzük hazırlama çalışmalarına başlar. 1883 yılında Güzel Sanatlar Akademisini kurar ve akademinin müdürlüğünü üstlenir. 1884 yılında Asar-ı Atîka Nizamnâmesi'ne eski eserlerin devlet malı olması ve yurt dışına çıkarılamayacağı esasına dayanan yeni kanun

*Silah Tacirleri, Osman Hamdi Bey
Resim Heykel Müzesi, Ankara*

*Kaplumbağa Terbiyecisi
Osman Hamdi Bey, Pera Müzesi, İstanbul*

*Sayda kazıları, Osman Hamdi Bey
1883, Lübnan*

*Cami Önünde Sarı Cübbeli Adam, Osman Hamdi Bey
Resim Heykel Müzesi, İstanbul*

maddeleri ekleyerek bu alandaki boşluğu giderir. Bu kanun dışında, o zamana kadar yabancıların izin alarak yaptığı kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan eserlerin yurt dışına götürülmesine engel olacak hiçbir kanun yoktur. Bu kanunla tarihî eserlerin yurt dışına çıkarılması yasaklanmıştır. Ayrıca kanun, tarihî eserlere zarar verenlerin tazminat cezasına çarptırılmasını sağlayan maddeler de içermektedir. Osman Hamdi Bey'in yarım bıraktığı hukuk eğitiminin yararları burada görülür.

Nemrut Dağı, Sayda ve Lagina'da çeşitli kazılar gerçekleştirir ve yaptığı kazılarla ilk Türk arkeoloğu unvanını alır. Kendisi bu kazılarla ilgilenirken yakınlarını da başka kazılara yönlendirir. Aydın Tralles'te yaptırmış olduğu kazılardan mermer heykeller, Artemis'e atfedilmiş tapınağın frizleri ve birçok eser ortaya çıkarılır. "Sayda" kazı çalışmaları sırasında İskender Lahdi'ni gün ışığına çıkarmayı başarır.

Osman Hamdi Bey, bir binada tarihî eserlerin korunması için uygun koşulların sağlanması konusuna da el atar. Aya İrini'den sonra Çinili Köşk'e yerleştirilen eserler üst üste depolanmaktadır. Müzeciliğin yanı sıra eser depolamak, onları korumak ve kaydetmekte de bilgili olan Osman Hamdi, bu konudaki çalışmalarına başlar. Bulunan eserlerin uygun koşullarda sergilenmesi, gerçek anlamda İmparatorluk Müzesi binasının yapılması için dönemin yöneticilerini ikna eder ve inşaat çalışmaları başlamış olur. Müze için gerekli olan fotoğrafhaneyi, kütüphaneyi ve modelhaneyi tamamlar. Temelleri 1881'de Müze-i Hümayun olarak atılan yapı, 1891 yılında "İstanbul Arkeoloji Müzesi" olarak tam anlamıyla hizmete açılır.

Osman Hamdi Bey, arkeoloji alanında başarılı çalışmaları ile adını iyiden iyiye dünyaya duyurur. Fransız, Alman, İspanyol ve Yunan müzeleri tarafından başarıları maddalya ve nişanlarla ödüllendirilir.

İskender Lahdi'nin mezar odasından çıkarılışı

Kazı alanında İskender Lahdi

İskender Lahdi, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

Bir yandan kazı çalışmaları bir yandan müzeyi geliştirme çalışmaları devam eden Osman Hamdi Bey'i, en çok resim yapmak mutlu eder ve resim yapmayı hiç bırakmaz.

Osman Hamdi Bey, 1910 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Ölümü yurtta ve dünyada büyük yankı uyandırır ve üzüntü yaratır.

Aslında o zamanın koşulları düşünüldüğünde Osman Hamdi Bey'in ne kadar ciddi işler başardığını anlayabiliriz. İnsanların tarihî eserlere olan bakışını "Nasıl olsa bizde bu taşlardan çok var." anlayışından kurtarmıştır.

Günümüzde hâlâ sergilenmekte olan İskender Lahdi'nin yanı sıra çivi yazısıyla yazılan ilk aşk şiiri, ilk evlilik sözleşmesi ve ilk borç sözleşmesini içeren tabletler, Kadeş Antlaşması'nın yazılı olduğu eser ve daha birçok farklı döneme ait tarihî eser bu kazılar sonucunda müzelerdeki yerini almıştır.

<http://www.hafif.org/yazi/osmanhamdibey> ve turk muzeciligine katkıları
Aynur DENİZCİ ve Akin ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Bir toplumun maddi ve manevi varlıklarına, fikir ve sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümüne ne ad verilir?

- A) Etnoloji B) Antropoloji C) Medeniyet D) Arkeoloji E) Sanat Tarihi

2. İnsan topluluklarının meydana getirdiği maddi kültür öğeleri (giyim, süs eşyası, ev aletleri, avcılık, yapı maddeleri, tarım aletleri vb. toplumun ürettiği hemen her şey) aşağıdaki hangi bilim dalının konusudur?

- A) Etnografya B) Arkeoloji C) Zooloji D) Jeoloji E) Uygarlık Tarihi

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Duygu, tasarı veya güzelliklerin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılığa denir.
2. Tarih öncesi ve eski çağlardan kalma eserleri tarih ve sanat bakımından inceleyen kazı bilimine.....denir.
3. Kültür oluşumlarını araştıran, kavimleri karşılaştırarak inceleyen bilim dalına denir.
4. İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim.....denir.
5. Eski çağlardan kalma eserlere veya tarihî değeri olan eski eşyalara.....denir.
6. Öğrenme, yarar sağlama veya estetik haz alma amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelere.....denir.
7. Müzeye gelemeyen ama eserlere ulaşmak isteyen bireylere İnternet aracılığıyla erişim imkânı sağlayan müzeleredenir.

Aşağıda verilen sözcük ve kavramlar, bulmaca üzerinde yatay, dikey ve çapraz olarak gizlenmiştir. Bu sözcük ve kavramları tespit ederek üzerlerini çiziniz.

- Sanat
- Medeniyet
- Sanat Tarihi
- Arkeoloji
- Etnografya
- Arkeolog
- Etnoloji
- Antropoloji
- İskender Lahdi
- Askerî Müzeler
- İslam Eserleri Müzesi
- Restorasyon
- Müzecilik
- Koleksiyon

K	İ	L	İ	C	E	Z	Ü	M	L	K	Ö	Ç	İ	J	O	L	O	E	K	R	A
H	T	U	H	F	Z	A	Z	E	E	C	F	C	F	G	H	J	I	T	O	Ş	İ
B	V	R	E	S	T	O	R	A	S	Y	O	N	O	I	Y	H	M	N	Ç	Ö	N
V	S	C	E	R	N	Ö	U	I	B	N	B	U	V	Ö	Y	İ	K	O	V	Y	B
C	V	İ	D	H	A	L	R	E	D	N	E	K	S	İ	Y	S	M	L	C	H	V
M	A	J	E	R	İ	M	C	V	V	B	Y	N	M	M	Ö	E	J	O	M	B	C
Ö	Ö	O	C	D	V	M	E	T	G	İ	E	V	Ö	N	T	Z	O	J	Ö	N	D
Ç	R	Ç	K	L	Ş	O	H	D	İ	M	R	D	Ç	A	Y	Ü	Ç	İ	Ç	T	R
M	M	K	A	Y	N	T	M	E	E	Ö	F	D	M	S	V	M	K	M	M	F	E
U	U	H	A	R	K	L	Ş	O	Y	N	E	D	U	A	C	İ	H	Ö	U	D	D
Y	Y	F	D	I	K	B	N	U	V	K	İ	C	Y	N	B	R	F	Ç	Y	S	C
N	E	D	C	U	Ç	E	A	A	S	J	E	Y	T	A	N	E	D	M	T	A	E
O	E	E	R	Y	M	B	O	H	O	J	F	L	E	T	M	L	E	U	G	D	A
Y	F	R	E	T	U	J	T	L	U	N	D	C	F	T	Ö	R	R	Y	F	C	Y
İ	M	T	E	F	Y	H	O	N	O	M	R	V	D	A	Ç	E	T	T	D	R	F
S	E	V	R	C	T	P	R	V	Y	G	T	B	E	R	R	S	V	E	E	E	A
K	C	M	V	R	O	T	V	B	N	A	T	N	C	İ	E	E	M	F	C	E	R
E	B	Ö	E	R	E	D	F	T	B	S	Y	M	B	H	D	M	Ö	D	B	R	G
L	S	J	T	A	N	A	S	V	B	N	H	T	H	İ	S	A	N	E	H	T	O
O	Ö	N	S	E	R	T	Y	U	I	K	L	F	N	E	A	L	Y	C	N	G	N
K	A	Z	D	V	B	T	B	N	M	I	L	K	Ö	Ç	C	S	U	B	M	B	T
L	V	A	S	K	E	R	İ	M	Ü	Z	E	L	E	R	Y	İ	M	H	Y	V	E

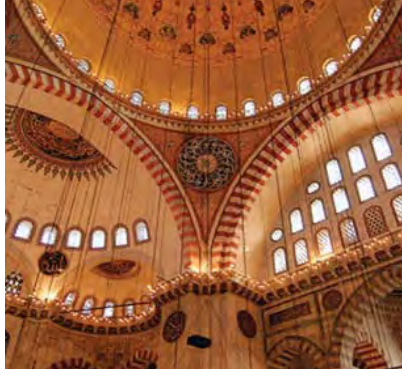
Bunları Öğrendim

"Müze Eğitiminin Uygulama Alanları" Ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

- "Bunu çok iyi yapabiliyorum." 😊
"Bunu kısmen yapabiliyorum." 😐
"Bunu yapamıyorum." ☹️

ÖZ DEĞERLENDİRME		😊	😐	☹️
1	Antropolojinin müzeciliğe katkılarını örneklerle açıklarım.			
2	Sanat - müze ilişkisini açıklarım.			
3	Uygarlığın müze eğitimi açısından önemini açıklarım.			
4	Araştırma ve uygulama merkezi olan müzeler ile etnoloji bilimi arasındaki ilişkiyi açıklarım.			
5	Arkeolojinin müzeciliğe katkılarını belirlerim.			
6	Zengin sanat koleksiyonlarına sahip müzelerin sanat tarihi bilimi açısından önemini açıklarım.			
7	Etnografya - müze ilişkisini sorgularım.			

Değerlendirme sonunda iki kez 😐 (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez ☹️ (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

4. ÜNİTE

MÜZE VE EĞİTİM

1. Kapsamı
2. Amaçları
3. Müzelerin Eğitimdeki Rolü
4. Müze Araştırmacısı
5. Müze Eğitimcisi
6. Müze Uzmanı

4. ÜNİTE: MÜZE VE EĞİTİM

Hazırlık Çalışmaları

1. Müze eğitiminin kapsamı ve amaçları konusunda araştırma yapınız.
2. "Dünyada ve ülkemizde müze eğitimi çalışmaları" konusunda doküman toplayınız.
3. Sizce müzelerin eğitimdeki rolü nasıl olmalıdır? Bu konudaki görüşlerinizi belirtiniz.

"Pratik ve kapsamlı bir eğitim ve öğretim için, vatan sınırlarının önemli merkezlerinde modern kütüphaneler, nebatat ve hayvanat bahçeleri, konservatuvarlar, sanat okulları, müzeler ve güzel sanatlarla ilgili sergiler kurulması lazım..."

Mustafa Kemal Atatürk

"Müze Eğitimi ve Yaratıcı Drama"

Arş. Gör. Sıddıka Oruç, Yrd. Doç. Dr. Bekir Necati Altın

<http://egitim.cukurova.edu.tr/efdergi/111>

1. Kapsamı

Çağdaş eğitim uygulamaları sadece okulda değil okul dışında da etkin biçimde devam edebilecek nitelikte olmalıdır. Bu amaçla müzeler, dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde daha çok yaygın eğitim kurumları gibi kullanılmaktadır.

Müze eğitimi ve uygulamaları; müzeciliğin tarihi, müze türleri, müzelerin amaçları, işlevleri, müze ve kültürler, müze ve sanat, müze ve eğitim, müze ve toplum ilişkileri gibi konuları içerir. Ayrıca müzelerdeki eserlerin tarihsel, estetik ve eleştirel incelemeleri de bu konular içinde yer almaktadır.

1. Etkinlik

"Müze eğitiminin kapsamı ve amaçları" konulu bir poster hazırlayınız. Poster, sınıf panosunda sergileyiniz.

2. Amaçları

Müzeler, bir yandan konusu gereği topladığı, depoladığı, arşivlediği, koruduğu eserlerle kültür ortamı olma amacını gerçekleştirirken, diğer yandan sergileme ve uygulama çalışmaları gibi yollarla eğitim amacını da gerçekleştirerek bir bütün olma özelliğine ulaşmaktadır. Bu bağlamda müzelerin kültürel ve eğitsel amaçları şöyle sıralanabilir:

- Müzeciliğin tarihi, amaçları, işlevleri ve müze türleriyle ilgili bilgiler edindirme
- Kültür ve uygarlıklar, müze ve sanat, müze ve eğitim, müze ve toplum konularında bilgiler edindirme
- Müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanabilme alışkanlığı kazandırma
- Müzelerde yer alan farklı kültürlerle ait eserlerdeki benzerlikleri görme ve farklılıkları ayırt edebilmeyi kazandırma
- Müzede yapılan sanat eğitimi aracılığıyla sanat eserlerine ilgi duymayı ve değer vermeyi sağlama, eserleri koruma bilinci kazandırma
- Müzede yapılan sanat eğitimi aracılığıyla bireylerin sanat eserleriyle karşı karşıya gelmelerini sağlayarak onlara uygulama çalışması ve eser eleştirisi yaptırabilme

2. Etkinlik

Yaşadığınız yörede bulunan bir etnografya veya arkeoloji müzesini ziyaret ederek aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Gezdiğiniz müzenin türü nedir?
- Müzeye eserler nerelerden gelmiştir?
- Müzede daha çok hangi eserler vardır?
- Gezdiğiniz müze neden önemlidir?
- Bu müzede en çok etkilendiğiniz eser hangisidir? Neden?
- Müzede eserlerin sergilenmesine yönelik düşünceleriniz nelerdir? Önerilerinizi yazınız.

3. Müzelerin Eğitimdeki Rolü

Müze eğitimi, yaşam boyu eğitim sürecinde çok yönlü öğrenmeyi ve müzelerin yaşam alanları olarak etkin kullanımını içerir. Müzeler, eğitim sürecinde bize gerçek yaşantılardan hareketle öğrenme olanağı sunan en etkili kurumlardan birisidir. Ayrıca müzeler, beğeni duygusu, gözlem, mantık, yaratıcılık ve hayal gücünün oluşması ve gelişmesine katkıda bulabilecek başlıca yaygın eğitim kurumlarıdır. Önceden sanat eserlerinin toplanıp muhafaza edildiği bir yer olan müzeler, bugün genel öğretimin yapıldığı, her yaştaki insanın düzenli olarak -bir program dâhilinde- bilgi aldığı birer kültür kurumudur. Bu amaca hizmet etmek için müzeler her zaman koleksiyonlarını artırmakta ve bunları sunmaktadır.

Müzeler, 20. yy.ın ortalarında kültür ve bilimin, toplumun tüm kesimine aktarılması bakımından gelişmiştir. Bu nedenle toplama, koruma, inceleme, değerlendirme ve sergilemenin yanında birer yaygın eğitim kurumu olarak halkı eğitmeyi, kültür ve bilimi topluma aktarmayı hedeflemiştir. Müzeler, iletişim ve halkla ilişkileri başlıca yöntemler olarak kullanmaya yönelmiştir. Müze sadece bir bina ve koleksiyon değildir. Müze, eserleri toplar; fakat bir depo değildir, korur; fakat bir buzluk değildir, belgeleri oluşturur; fakat bir kütüphane değildir, eğitir; fakat bir okul değildir. Müzeler üstlendikleri görevleri nedeniyle birer açık üniversite, herhangi bir ailenin tüm fertlerinin eğlenerek öğrenebileceği, öğrenmenin bir zevk olabileceği bir kültür merkezidir.

Her geçen gün yeni bir işlev kazanan müzeler, sergileme işini eğitim amacı ile de yapmaya başlamıştır. Eğitimin başlıca amacı yaratıcı gücü gelişmiş, estetik duyguya sahip bireyler yetiştirmektir. Bu amaçla müzeler de eğitim kurumlarının yararlandığı mekânlar arasında yer almıştır. Müzeler, estetik duygunun, yaratıcılığın, hayal gücünün gelişmesini sağlamada en ideal kurumlardır.

Ülkemizin bazı müzelerinde, müze eğitiminin verildiği görülmektedir. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Rahmi Koç Müzesi bunlardan bazılarıdır.

3. Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir müzeyi ziyaret ediniz. Orada görevli olan müze eğitimcisinden müze eğitiminin amaçları, kapsamı, temel ilkeleri, eğitim yöntemleri ve politikaları konularında bilgi toplayınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. Etkinlik

“Müzeler, okullar için bir atölye veya laboratuvar gibidir.” sözüyle ilgili düşüncelerinizi yazınız. Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Ülkemizde Müze Eğitimi ve Uygulama Çalışmaları

Müzelerde her düzeydeki müze personelinin hizmete yönelik çalışmalarını daha sağlıklı bir şekilde yürütmesi amacıyla ülkemizde çeşitli programlar gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda öncelikle müze uzmanlarının çağın gerektirdiği müzecilik anlayışı doğrultusunda yetiştirilmesi amacıyla gruplar düzeyinde uygulamalı ve teorik eğitim programları düzenlenmektedir. Aynı program kapsamında, müze uzmanlarının yanı sıra diğer müze personelinin de amaca uygun eğitimi ön planda tutulmaktadır. Bu doğrultuda çeşitli akademik kurumlarla müzecilik konulu müşterek eğitim organizasyonları gerçekleştirilmektedir. Yapılan bu eğitimlerin desteklenmesi amacıyla müze personelinin yurt dışındaki müzeleri ziyaret etmelerine yönelik ortam oluşturulmaktadır. Hafta sonu çalışma programları kapsamında çeşitli müze müdürlüklerinde uygulamalı eğitim faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir.

Müzelerde görev yapan ve çalışma alanları itibarıyla deneyimli olan uzmanlarımız, farklı müzelerde geçici sürelerle görevlendirilmektedir. Böylece müzeler arası bilgi aktarımı ile uygulama birliğinin sağlanması yönünde pratik eğitim hizmeti verilmektedir.

Müze personeline yönelik gerçekleştirilen eğitim çalışmaları haricinde toplumun kültür düzeyinin yükseltilmesi ve yetişmekte olan kuşaklara müzecilik bilincinin kazandırılması amacıyla başta Ankara ve İstanbul olmak üzere ülkemiz genelindeki belirli müzelerimizde gençlere ve çocuklara yönelik çeşitli eğitim programları düzenlenmektedir.

Ülkemiz müzelerinin daha işlevsel ve cazip hâle getirilmesi, çocukların müzeleri seyerek gezmelerinin sağlanması, müzelerin etkisinin artırılması, çocuklarda yaratıcılık becerisinin desteklenmesi, katılımcı ve kalıcı bir öğrenme ortamının hazırlanması amacıyla, geçmiş yıllarda İstanbul Arkeoloji Müzesi ile Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüklerince başarıyla uygulanan programlarla benzer özellikler gösteren "Çocuk Dostu Müze" projesi gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikle çocukların yaratıcılıklarını artıracak çalışmalar yapabilecekleri atölyeler oluşturmak, onlara drama yoluyla öğrenme imkânı sağlamak, etkileşimli ve görsel ortamlar sunmak amaçlanmıştır.

Anadolu Medeniyetleri Müzesinde yapılan eğitim çalışmaları ve müzenin sergi salonlarına ait görünümler sayfa 70 - 73 arasında yer almaktadır.

Uzun yıllar önce müze bünyesinde ve okullarda düzenlenen konferans ve seminerler ile başlayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi eğitim etkinlikleri günümüzde, Anadolu Medeniyetleri Müze Müdürlüğüne bağlı bir birim olarak çalışan “Eğitim Bölümü” tarafından müze eğitiminin amaç ve programları doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Eğitim Bölümü rehberliğinde müze gezisi ve atölye etkinlikleri için randevu sistemi geliştirilmiştir. Salı ve perşembe günleri kabul edilen randevulu her okul grubu ile iki eğitim bölümü üyesi ilgilenmektedir. Ayrıca daha büyük gruplar hâlinde müzeyi ziyaret eden öğrenci-

ler ve diğ er ziyaretçiler için müzenin orta salonunda Anadolu Medeniyetleri Müzesinde yer alan dönem ve uygarlıkların Türkçe ve İngilizce tanıtım filmleri gösterilmektedir.

Anadolu Medeniyetleri Müzesinde randevulu sistemle gerçekleştirilecek günlük müze gezi programları, düzenli ve dengeli olması açısından  u aşamalardan oluşur:

1. Müze ziyareti öncesi müze gezisi ve atölye çalışmasından yararlanacak öğrencilerin ya  grubu, sayısı, ziyaretin süresi ve yaptırılacak atölye çalışmaları hakkında öğretmenlerle yapılan  n g r   me

2. Ya  gruplarının gereksinimlerine göre ve dikkat sürelerini a ımayacak şekilde gerçekleştirilen müze gezisi

3. Müze ziyareti sonrası, müze eğitim atölyesinde ya  gruplarına göre yaptırılan çeşitli atölye  alı maları

Müze de gerçekleştirilen günlük programların dışında daha uzun soluklu çalışmalar ise bir proje kapsamında ele alınmaktadır. Belli bir temanın ele alındığı eğitim faaliyetlerinde öğrenciler, müze de daha fazla zaman geçirerek Anadolu uygarlıkları konusunda kalıcı bilgiler edinirken müze ve eğitim atölyesinde gerçekleştirdikleri çalışmaların ürünlerini müze de sergileme fırsatı da bulabilmektedirler.

<http://www.kvmgm.gov.tr/belge/1-74478/muzeler-haftasi-faaliyetleri.html>

Aynur DENİZCİ ve Akın ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Çocuk Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesindeki klasik binaya bağlı olan ek binanın zemin katında yer almaktadır.

İlköğretim çağındaki çocukların yararlanması için hazırlanan müzenin amacı, müze kurumunu tanıtmak, tarihî zenginlikler hakkında farkındalık yaratmak, kültür mirasını koruma bilinci oluşturmak, uygarlıkların doğuşunu ve gelişimini nesneler, metinler ve illüstrasyonlar aracılığıyla kavramalarına yardımcı olmaktır.

Müzenin koleksiyonunda sergilenen çocuklarla ilgili nesneler aracılığıyla çocukların müzeyi daha kolay anlamlandırmasını sağlanmaktadır. Günümüzden 5000 yıl önce yaşamış Sümerlilerde, çocukların çivi yazısını öğrenebilmek için kil tabletlere yaptıkları yazı alıştırmaları müzede çocukların ilgisini çeken sergi örneklerinden biridir. Ayrıca Yunan ve Roma Çağında kız ve erkek çocukların eğitimi ile ilgili araç gereçler, oyuncaklar ve çocuk temalı heykeller de sergilenen nesneler arasındadır.

Müzede vitrinlerinin bulunduğu kapalı alanın dışında, tarih öncesi çağlarda mağara ve kaya sığınaklarında yaşayan insanlar ile tüketici yaşamdan üretici yaşama geçiş ilk evlerini ve köylerini kurmuş insan topluluklarının yaşamlarını betimleyen maketler sergilenmektedir. Ayrıca çocukların içine girip oynayabilecekleri bir Truva Atı maketi de mevcuttur.

İstanbul Modern, çocuklar için öğretici ve eğlenceli programlar sunmaktadır. Çocuklara özel turlar da düzenleyen müze, ayrıca değişik konularda sanat atölyelerine de ev sahipliği yapmaktadır. Sömestr ve yaz tatillerinde çocukların sanata olan ilgilerini artırmayı amaçlayan müze, açtığı sanat okulları ile çocukların hayal güçlerine ve yaratıcılıklarına olumlu katkı sağlamaktadır. Sergiler sırasında çocuklara sergi programı ile ilgili etkinlikler de düzenliyor.

Kültür Bakanlığı, Müzeler Haftası kapsamında 2010'da pilot il olarak Ankara'da “**Çocuk Dostu Müze Programı**” başlatmıştır. Bu etkinlik kapsamında, çocukların müzeleri severek gezmelerini sağlamak, müze ortamını cazip hâle getirmek ve etkisini artırmak, çocukların keşfetme becerisini desteklemek, katılımcı ve kalıcı bir öğrenme ortamı sunmak amaçlanmıştır. Cumhuriyet Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Devlet Resim ve Heykel Müzesi ile Etnografya Müzesinde başlatılan programın, daha sonra tüm yurda yayılarak 2012 yılına kadar sürdürülmesine karar verilmiştir.

Rahmi Koç Müzesinin yürüttüğü “Gezici MüzeBüs Projesi”, okullardaki eğitim ve öğretimi “müze eğitimi” ile desteklemeyi amaçlamaktadır. Anadolu'nun en uç bölgelerindeki okullara giderek müzeleri ziyaret etme imkânı olmayan çok sayıda ilköğretim öğrencisinin kişisel ve sosyal alandaki gelişimlerine yardımcı olacak şekilde hayata geçirilen proje, Türkiye'de bu alandaki ilk girişim olma özelliğini taşımaktadır.

Müze - Çocuk İlişkisi ve Çocuk Kültürü Merkezi İle İlgili Bazı Değerlendirmeler

Dünyada müzecilikle ilgili bilinçli çalışmaların kökeni oldukça eskilere dayanır. Ancak müzecilik kapsamında çocuğun önemi çok yakın dönemlerde kavranmıştır. Buna rağmen modern müzeciliğin altyapısını oluşturan koleksiyonlarda çocuklarla ilgili motif ve unsurlara rastlamak mümkündür. Çocuk kültürü araştırmalarının etkisiyle çocukluğun keşfi, çağdaş müzecilik anlayışında önemli bir değişim dinamiği olarak ortaya çıkmıştır.

Yetişkin ya da klasik müzecilik anlayışında çocuklar, kadınlar ve yaşlılar uzun süre ziyaretçi kitlesi olarak kabul edilmemiştir. Genel olarak müzeler, sadece belirli bir ilgili ya da uzman kümesine hizmet eden kurumlar olarak düşünülmüştür. Bu “seçkinci” anlayışın özellikle 1960’lardan itibaren terk edilmesinden ve müzelerin “halka açılması” düşüncesinin genel kabul görmesinden sonra, çocuklar da müzelerin en önemli ziyaretçileri sayılmaya başlanmıştır. Hatta günümüz müze biliminde çocukların hedef kitle olarak seçildiği görülür. Dünyada yapılan müze ziyaretçi anketleri, toplam ziyaretçi sayısının büyük bir bölümünü çocukların oluşturduğunu ortaya koymuştur. Yine müzeciler, geleceğin yetişkin ziyaretçi kitlesinin yaratılmasında da çocukların önemini kavramışlardır. Bu nedenle müzelerin çocuklara yönelik eğitim ve öğretim programları ve projeleri üretip uygulama, bakım - onarım ve üretim birimlerini çocuklara açma, rehberlik hizmetlerinde çocuklardan yararlanma, koleksiyonlarını okullara taşıyarak hizmeti çocukların ayağına götürme, çocuklara müzelerde kendi sergi ve gösterimlerini sunma gibi yöntemleri etkin bir şekilde kullanmaya çalıştıkları görülmektedir. Çağdaş müze yönetiminde öğretmenlere, arkalarından binlerce öğrenciyi sürükleyeceği için büyük önem verilmektedir.

Çocuk Müzesinin girişi, Miami - ABD

Çocuk Müzesinin girişi, Houston - ABD

Müze - çocuk ilişkisinin tartışıldığı bir diğer alan da "eğitim müzeleri"dir. Okul, müze ve çocuk üçgeni, çağdaş müzecilik anlayışında temel kabul edilmektedir. "Müzenin okula, eğitim kurumuna dönüştürülmesi ve müzenin okula taşınması ya da okulun müze hâline getirilmesi, okulda müze kurulması" gibi ayrıntılı incelemelerle ortaya konulan birbirinden oldukça farklı uygulamalar söz konusu ilişkii kanıtlamaktadır. Çağdaş dünyada, 1800'lerin başından itibaren, çocukluk bilinçli bir biçimde keşfedilmiş, çocuk eğitimi önemsenmiş, pedagoji bağımsız bir bilim dalı olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca eğitim çocuklara yönelik hâle gelmiş, öğretmen - kitap merkezli teorik eğitim sisteminin işlevsizliği anlaşılarak çocuk merkezli, araştırma - uygulama temelli eğitim sistemine yönelmeye başlanmıştır. Tüm bu gelişmeler, müzelerin çocuklara yönelik uygulamalarının zeminini oluşturmuştur. Öncü bilim insanlarının katkı ve yönlendirmeleriyle müzeler, eğitim işlevini kazanmışlardır. Hatta bazı eğitimciler, "eğitim müzelerini", "klasik" müzelerin kapsamından çok "eğitim kurumları yani okulların" bir bölümü olarak düşünmüşlerdir. Daha sonra kurulan genel eğitim müzeleri ise genellikle eğitim tarihini betimlemektedir. Eskinin okul müzelerinin işlevini, bugün genellikle "bilim ve teknoloji müzeleri" üstlenmiştir.

"Çocuk müzesi, çocuk kültürü müzesi" gibi adlarla anılan müze türünde ise çocukluğun yükselen değeri, çocuk merkezli toplumsal yapılanmanın ortaya çıkışı gibi dinamiklerin etkisiyle çocukluğun tarihi ve kültürü açıklanmaya, bazen de tartışılmaya çalışılmaktadır. Müzelerin, yaş ölçütüne göre tanımlandığı ve sınıflandırıldığı bu sistematikte, çocuk müzeleri, henüz ortaya çıkmamış veya yaygınlaşmamış olan "ergenlik, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık" müzelerinin öncüleri olarak algılanabilir.

Çocuk kültürü, çocuklara yönelik oyun, oyuncak, mizah, sözel yaratılar, inançlar, gelenek, görenek, giysi, yemek, müzik, edebiyat vb. alanlardaki çeşitli unsur ve uygulamalardan oluşmaktadır. Tarihsel çizgide bu yaratımların oluşturduğu birikim, çocuk kültürü müzelerinin temelini meydana getirmektedir.

Çocuk ya da çocuk kültürü müzelerinden, çok kere tarihin noksan, silik haritasının tamamlanması ve netleştirilmesi kapsamında yararlanıldığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle,

çocuk kültürü unsurlarından hareketle, sosyal tarihin açıklanması amaçlanır. Tarih alanında, belge merkezli siyasal tarihten sonra; sosyal, ekonomik tarih anlayışlarının ortaya çıkması, çocuk ve çocuk kültürü araştırmalarının, dolayısıyla müze çalışmalarının yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu türden müzecilik faaliyetlerinin daha çok, eğitim bilimleri ile toplumsal tarih kapsamında yürütüldüğünü de belirtmek gerekir.

Çocuk Müzesinin bahçesinde sergilenen bir eser, Portland - ABD

Çocukluğun tarihi ve kültürü üzerine kurulan genel müzelerin yanında, geçen asırda yaygınlaşan ve daha çok "oyuncak müzesi", nadiren de "oyun müzesi" adlarıyla anılan farklı bir müze türü daha ortaya çıkmıştır. Genellikle geçmişteki oyuncak (bebek, top ve evcilik oyunu araçları gibi) koleksiyonlarından hareketle kurulan bu müzeler, müzecilik alanının hızla gelişen türlerinin başında gelmektedir. El yapımı oyuncakların, yerini hızla sanayi ürünü oyuncaklara bırakmasıyla birlikte, bu tür müzelerin de koleksiyonlarındaki malzemenin sayısı binlerle ifade edilmeye başlandı. Bu nedenle nicelik ve nitelik bakımından yenilenmeye en açık müze koleksiyonlarının başında, oyuncak müzeleri gelmektedir. "Bebek, bebekevi, tren, teneke oyuncak, lego, yapboz gibi" pek çok oyuncak, müstakil çocuk müzelerinde sergilenmektedir. Burada, çocukları çekmek amacıyla oyun ortamına dönüştürülen ya da bazı bölümleri bu işleve yönelik olarak hazırlanan ve kullanılan bilim - teknoloji, arkeoloji, sanat vb. türdeki müzeler, bu değerlendirmelerin dışında tutulmuştur.

ÖZDEMİR, Nebi, **"Türkiye'de Halkbilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu"**, Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, 2003.

*Çocuk Müzesinin içinden bir görünüm
Portland - ABD*

5. Etkinlik

“Dünyada ve ülkemizde müze eğitimi çalışmaları” konusunda elde ettiğiniz verileri sınıf panosunda sergileyiniz.

4. Müze Araştırmacısı

Müze araştırmacısı; sanat tarihçi, sanat uzmanı, antropolog, dil bilimci, etnolog ve arkeolog gibi meslek alanlarına sahip kişilerden oluşur.

Müze araştırmacısının görevleri, müzeye eser kazandırmak, müzeye gelen eserlerin kronolojisini ortaya çıkarmak, yeni kazılar yapmak ve eserlerin korunmasını sağlamaktır.

6. Etkinlik

Müze araştırmacısı olsaydınız ne tür bir müzede görev almak isterdiniz? Bu konudaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ders Dışı Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir müzede görevli müze araştırmacısı ile mesleği hakkında röportaj yapınız. Müze araştırmacısının mesleği hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. Müze Eğitimsi

Müze eğitimsi, eğitim bilimleri ile müzecilik konusunda bilgili olan kişidir. Okul öncesinden üniversiteye kadar müzeye gelecek her kademedeki öğrenciye ve yetişkin bireylere müze gezi planlaması yapabilme becerisine de sahip olmalıdır. Müze eğitimsi, günümüzün gelişen öğretim teknolojileri ve materyallerini kullanabilen, deneyimli, müzedeki eserler hakkında genel bilgiye sahip, aynı zamanda iletişim becerisi yüksek biri olmalıdır. Gerekğinde okullar ile doğrudan iletişim kurabilmelidir.

7. Etkinlik

Bir müze eğitimsi ile öğretmen arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? Görüşlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. Müze Uzmanı

Müze uzmanı, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasını, tanıtılmasını, kontrolünü sağlayan; kazı ve araştırmalarda heyet üyeliği ve temsilciliği yapan kişidir. Müzenin sergi, kurs, seminer, konferans gibi kültür ve eğitim faaliyetlerinde görev alır. Kendisine teslim edilen eserlerin bakım ve korunmasından sorumludur.

8. Etkinlik

Müze araştırmacısı, müze eğitimsi ve müze uzmanının görevlerindeki benzerlik ve farklılıkları belirleyerek sınıf tahtasında listeleyiniz.

Müzelerde eğitim ve uygulama amacıyla yapılan çalışmalara örnek olarak “Anıtkabir Müzesi araştırma, inceleme ve bilgilenme ziyareti” konulu çalışma örneği aşağıda verilmiştir.

ANITKABİR MÜZESİ ARAŞTIRMA, İNCELEME VE BİLGİLENME ZİYARETİ

Gezdiğiniz müzenin türü nedir?

Anıtkabir, anıt müzedir.

Müzeye eserler nerelerden ve nasıl gelmiştir?

Eserler; toplama, bağış, hediye ve satın alma yoluyla getirilmiştir. Giresun halkı başta olmak üzere SSCB heyet başkanı Voroshilov, İran Şahı Rıza Pehlevi ve Libya Şefi'nden hediye edilmiş kılıçlar, kamalar, silahlar; 81 ilden, Azerbaycan ve Kıbrıs'tan mezara konmak üzere getirilen topraklar müzede mevcuttur. Ayrıca Atatürk'ün evinden özel eşyaları getirilmiştir.

Müzede daha çok hangi eserler vardır?

Müze girişinde, Anıtkabir'i ziyaret eden ülke başkanlarının ziyaret fotoğrafları, birinci bölümde Atatürk'e hediye edilen silahlar, kılıçlar, sigara ağızlıkları, tabakalar, madalyalar, nişanlar, sikke, kâğıt para ve mühürler, ilk Nutuk, İş Bankasının hediye ettiği saat, Samsun halkının hediye ettiği Samsun anahtarı vardır. İkinci bölümde Atatürk'ün kullandığı özel eşyaları; üçüncü bölümde Çanakkale Savaşı'nın ve Sakarya Meydan Muharebesi'nin işgal yılları sırasında Anadolu halkına yapılan zulmün resimlerle canlandırılması, Millî Mücadele komutanlarının portreleri bulunmaktadır. Dördüncü bölümde Mondros Mütarekesi, Kuva-yımilliye, kongreler, iç isyanlar, TBMM açılışı, Çukurova, Urfa, Antep, Maraş ve Trakya millî mücadelesi, doğu batı cephesiyle ilgili rölyef ve resimler, mezar odasını gösteren bölüm, mücadelede emeği geçenlerin büstleri, Atatürk'ün kendi sesinden Nutuk yer alır. Beşinci bölümde Atatürk'ün doğduğu, okuduğu ve kongrelerin yapıldığı binaların maketleri, Bomba Sırtı Olayı'nı anlatan resim, son bölümde ise Atatürk'ün kitapları ve müzeyi ziyaret eden ülke başkanlarının hediyeleri bulunmaktadır.

Gezdiğiniz müze neden önemlidir?

Bağımsızlığımızın kazanılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması için Atatürk önderliğindeki Türk halkının karşılık beklemeden, canlarını ortaya koyarak gösterdiği özveri, gayret ve çabanın yeni nesillere aktarılması, Millî Mücadele ruhunun yaşatılması ve bugünlere sahip çıkılması için önemlidir.

Bu müzede en çok etkilendiğiniz eser hangisidir? Neden?

Bomba Sırtı Olayı'nı anlatan resim etkileyicidir. Çünkü Bomba Sırtı Olayı (14 Mayıs 1915), çok önemli ve dünya harp tarihinde eşine rastlanması mümkün olmayan bir olaydır.

“Karşılıklı siperler arasında mesafe 8 metre, yani ölüm muhakkak. Birinci siperdekilerin tamamı kendilerini feda ederek şehit düşüyor. İkinci siperdekiler yıldırım gibi onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar imrenilecek bir soğukkanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz? Bomba, şarapnel, kurşun yağmuru altında öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor. Sarsılma yok. Yirmi düşmana karşı her siperde bir nefer süngü ile çarpışıyor. Ölüyor, öldürüyor. İşte bu Türk askerindeki ruh kuvvetini göste-

Çanakkale Muharebeleri'ne ait bir kompozisyon, tuval üzerine yağlıboya, Anıtkabir Müzesi

ren, dünyanın hiçbir askerinde bulunmayan, tebrike değer bir örnektir. Emin olmalısınız ki Çanakkale Muharebeleri'ni kazandıran bu yüksek ruhtur." (Bu Atatürk'ün ağzından olayın anlatılışdır.)

Müzedeki eserlerin sergilenmesine yönelik düşünceleriniz nelerdir? Önerilerinizi yazınız.

Eserlerin sıralanması ve sergilenmesi çok iyi. Mücadele ruhunu hissedebiliyoruz. Olayların canlandırılması ses düzeniyle de pekişmiş ancak rehberlerin daha deneyimli olması gerektiği düşüncesindeyim.

BUYURGAN, Serap - MERCİN, Levent, **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları**, Görsel Sanatlar Eğitimi Yayınları, s. 198 - 199.

9. Etkinlik

"Anıtkabir Müzesi araştırma, inceleme ve bilgilenme ziyareti" konulu çalışma örneğinden yararlanarak çevrenizde bulunan bir müzeyi ziyaret ediniz. Bu müze ile ilgili benzer bir çalışma uygulayınız.

10. Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir müzeyi ziyaret ederek aşağıdaki yönlendirmeleri gerçekleştiriniz.

- Müzede gezerken verilen konu ve kavramlarla ilgili bilgi toplayınız.
- Müzeyi dolaştıktan sonra elde ettiğiniz bilgileri birleştiriniz.
- Arkadaşlarınıza sunum yapınız.
- Müzede eserleriyle sizi etkileyen bir uygarlıkla ilgili canlandırma yapınız.
- Dokümanlarınızla müzeyi tanıtıcı bir afiş hazırlayınız.
- Hazırlanan afişleri okuldaki uygun yerlerde sergileyiniz.
- Yapılan çalışmalar hakkında düşüncelerinizi ve hissettiklerinizi söyleyiniz.

Performans Görevi

Dünyada ve ülkemizdeki müze eğitimi çalışmaları hakkında bir araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarına dayanarak ülkemiz ve diğer ülkelerdeki müze eğitimi faaliyetlerini tanıtan bir sunum hazırlayarak çalışmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Cumhuriyetimizin kurucusu ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kabri ile kişisel ve hatıra eşyalarının yer aldığı Anıtkabir ve Müzesi, okul öncesinden üniversiteye kadar her yaştaki öğrencinin ziyaret ettiği önemli bir anıt müzedir. Bu bağlamda müzelerin eğitimdeki rolü açısından önemli bir yere sahip olan Anıtkabir ve Müzesi aşağıdaki okuma metni ile tanıtılmıştır.

Okuma Metni

Ankara Anıtkabir ve Müzesi (1953)

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden sonra, onun şanına uygun bir anıt mezar yaptırılması düşünülmüş ve bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir prensip kararı alınmıştır.

Anıt mezar yaptırma amacıyla açılan ve 94 mimari tasarımın katıldığı uluslararası proje yarışmasında ilk üç sırayı alan İtalyan Mimar Foschimi (Foskimi), Alman Mimar Krüger ile Türk Mimarlar Prof. Dr. Emin Onat ve Doç. Dr. Orhan Arda'nın birlikte hazırladığı projeler arasından; Emin Onat ve Orhan Arda'nın projeleri takdire layık görülmüş ve Bakanlar Kurulunca onaylanmıştır.

Anıtkabir'in inşası için uygun görülen Ankara Rasat Tepe (diğer ismiyle Beş Tepeler)'de yer alan Frig Çağına ait tümülüslerin kazıları, inşaatın başlamasından önce tamamlanmıştır.

Kabir olma özelliğinin yanında başlı başına muhteşem bir anıt niteliğindeki Anıtkabir'in yapımının tamamlanmasının ardından, o zamana kadar geçici kabir olarak kullanılan Ankara Etnografya Müzesinden alınan Atatürk'ün naaşı 10 Kasım 1953 tarihinde büyük bir törenle buraya defnedilmiştir.

Konumuzun esasını teşkil eden Anıtkabir Müzesi de işte bu kompleks içerisinde, anıtın Çankaya cephesine bakan Misakımillî Kulesi ile İnkılap Kulesi arasında yer almaktadır.

Anıtkabir inşaatından görünüm, Ankara

Atatürk'ün naaşının Anıtkabir'e taşınması, 1953

Atatürk'ün Anıtkabir Müzesinde yer alan kişisel eşyaları

Ziraat Bankası kasaları ve Çankaya Köşkü'nde bulunan Atatürk'e ait kişisel ve hatıra eşyalar, belgeler, fotoğraflar vb. eşyalar bu müze-
de toplanmış ve müze 1960 yılında ziyarete açılmıştır.

Önce Millî Eğitim Bakanlığı sonra da Kültür Bakanlığının sorumluluğunda müzeler teşkilatına bağlı olan Anıtkabir Müzesi, son olarak Genelkurmay Başkanlığının sorumluluğuna verilmiştir.

Anıtkabir Müzesinde sergilenen Atatürk'e ait makam arabaları ile naaşının İstanbul'dan Ankara'ya nakli esnasında kullanılan top arabası müzelik olma özelliğini kazanmıştır.

Atatürk'ün naaşını taşıyan top arabası, Anıtkabir

GERÇEK, Ferruh, **Türk Müzeciliği**, TC.Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s. 441-442.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1., sanat tarihi, antropoloji, etnoloji ve arkeoloji gibi dallardan mezun olan kişilerden oluşur.
2. Müzenin sergi, kurs, seminer, konferans gibi kültür ve eğitim faaliyetlerini yürüten kişiye denir.

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi müzelerin amaçları arasında yer almaz?
A) Müzede sanat eğitimi ile bireylerin, gerçek sanat eserleri ile karşı karşıya gelmelerini sağlayarak onlara eser eleştirisi ve uygulama çalışması yaptırabilme
B) Kültürler ve uygarlıklar, müze ve sanat, müze ve eğitim, müze ve toplum konularında bilgiler edindirebilme
C) Müzelerde yer alan farklı kültürlere ait sanat eserleri ve tarihî eserlerdeki benzerlik ve farklılıkları ayırt edebilme
D) Müzeciliğin tarihi, türleri, amaçları ve işlevleri ile ilgili bilgiler edinebilme
E) Halkın müzelerden ücretsiz yararlanmalarını sağlama
2. Her yaş grubundaki öğrencilere ve yetişkinlere kazandırılacak davranışların onlara nasıl kazandırılması gerektiğini bilen ve müze eğitiminin hangi eserlerle yapılabileceğini programlayan kişi aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?
A) Müze araştırmacısı B) Müze uzmanı C) Müze eğitimcisi D) Müze müdürü E) Hiçbiri

Aşağıdaki cümleleri okuyarak yargılar doğru ise "D" , yanlış ise "Y" kutucuklarını işaretleyiniz.

	D	Y
1. Müze araştırmacıları; sanat tarihçi, sanat uzmanı, antropolog, dil bilimciler ve arkeologlardan oluşur.	☐	☐
2. Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasını, tanıtılmasını, yayımlanmasını, kontrolünü sağlayan, kazı ve araştırmalarda heyet üyeliği ve temsilciliği yapan kişi müze müdürüdür.	☐	☐
3. Müze eğitimcisi, eğitim bilimleri ile müzecilik konusunda bilgili olan kişidir.	☐	☐
4. Müzenin sergi, kurs, seminer, konferans gibi kültür ve eğitim faaliyetlerinde arkeologlar görev alır.	☐	☐

Bunları Öğrendim

“Müze ve Eğitim” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.”

“Bunu kısmen yapabiliyorum.”

“Bunu yapamıyorum.”

ÖZ DEĞERLENDİRME				
1	Müze eğitiminin kapsamını belirlerim.			
2	Müze eğitiminin amaçlarını belirlerim.			
3	Müzelerin eğitim işlevlerini sorgularım.			
4	Müzelerin eğitim amaçlı kullanımını örneklerle açıklarım.			
5	Müze eğitiminin temel ilkelerini açıklarım.			
6	Müze eğitimi için politika oluşturma gerekliliğini sorgularım.			
7	Müze araştırmacısının görevlerini belirlerim.			
8	Müze eğitimcisinin görevlerini belirlerim.			
9	Müze uzmanının görevlerini belirlerim.			
10	Dünyada ve ülkemizdeki müze eğitimi çalışmalarını karşılaştırırım.			

Değerlendirme sonunda iki kez 😊 (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez 😞 (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

5. ÜNİTE

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL - MÜZE İLİŞKİSİ

1. Okul - Müze İlişkisi
 - a. Müzelerin Görevleri
 - b. Okulun Görevleri
2. Müzelerin Araştırma ve İnceleme Görevi

5. ÜNİTE: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL - MÜZE İLİŞKİSİ

Hazırlık Çalışmaları

1. Çevrenizdeki müzeleri geziniz. Bu müzelerde ne tür etkinlikler yapıldığını araştırınız.
2. Okul ile müze arasında nasıl bir iş birliği olmalıdır? İş birliğinin yeterli düzeyde olması için okul ve müzelere düşen görevler nelerdir? Araştırınız.
3. Müzelerdeki eserlerden eğitim amaçlı olarak nasıl yararlanıldığını araştırınız.

1.Okul - Müze İlişkisi

Çağdaş müzecilikte, ziyaretçilerin müze koleksiyonlarına ulaşmasını sağlamak müzelerin en önemli görevlerinden biridir.

Görsel sanatlar eğitimi, kapalı sınıf veya sanat atölyesi atmosferinden uzaklaştırılarak daha canlı, yaşayan ve deneyim kazandıran bir ortamda yapılmalıdır. Sanat derslerini gerçekleştirmek için bu ortamı sağlayabilecek kurumların başında müzeler, galeriler, sanat atölyeleri gelmektedir.

Görsel sanatlar eğitiminde görmeye, hissetmeye, uygulamaya ve dokunmaya dayalı eğitimin önemi göz önüne alındığında farklı öğretim yöntem ve ortamlarının kullanılması gerekir. Görsel sanatlar eğitiminin amacına ulaşabilmesinde, verilecek klasik eğitimin yanında sınıf ortamının dışında daha rahat, daha özgür, yaratıcılığı güdüleyici, sanat eserleriyle iç içe olunan, sanat atmosferini daha hızlı algılayabilmeyi sağlayan bir ortam oluşturmak önemlidir. Okul - müze birlikteliği bu ortamın oluşturulmasını sağlar. Bu bağlamda müzelere ve okullara önemli görevler düşmektedir.

a. Müzelerin Görevleri

Görsel sanatlar eğitimi için müzeler, öğrencilerin gerçek sanat eserlerini görecekleri yer olmanın yanında birer sanat atölyesi niteliği de taşır. Müzeler sadece zamanla ortadan kalkma tehlikesi bulunan nesneleri muhafaza etmeye yarayan birer barınak değildir. Aynı zamanda tarihi, insanlara öğretecek dinamik bir kurum olmalarıyla da önemlidir. Tarih, kültür, sanat ve bilimin yaşayarak öğrenilmesinde en etkili öğrenme mekânları olan müzelerin, eğitimin içerisinde aktif olarak yerini alması sağlanmalıdır.

Müzeler eğitim programlarını hazırlarken önce ilköğretim, ortaöğretim ve özel okulların programlarını ve onların özellikle ilgilendikleri konuları incelemeli, hangilerini uygulayabileceklerini tespit etmeli ve okullarla görüşmeye gitmelidir. Okulların açık olduğu süreler içerisinde aylık - haftalık - günlük çalışma saatlerini ayarlamalıdır. Çeşitli öğretim teknik ve yöntemleri ile kullanılacak araç gereçlere de yer verilmelidir.

b. Okulun Görevleri

Eğitim kurumları, müzeleri eğitim programının bir parçası olarak görmelidir. Okul yöneticileri; müze uzmanı, eğitimcisi veya yöneticilerini okullarına davet etmeli, onların öğrenci ve öğretmenlere müzelerini tanıtmaya, eğitim etkinliklerini aktarmaya ve müze eğitimi konularında bilgi vermelerine imkân sağlamalıdır. Özellikle görsel sanatlar dersinde müzelerin kullanılması için eğitimcileri teşvik etmelidir.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanılması ve müzede gerçekleştirilecek etkinliklerin tamamında sanat eğitimcilerinin katılımı ve aktif rol almaları gerekmektedir.

3. Etkinlik

2. Müzelerin Araştırma ve İnceleme Görevi

4. Etkinlik

[illegible]

89

6. Etkinlik

Müze - toplum ilişkisi açısından müze ve ziyaretçilerinin beklentilerine yönelik bir anket hazırlayınız. Anket sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dünyanın en önemli müzelerinden biri olan Antalya Müzesi, hem arkeoloji hem tarih hem de bölge müzesi olması itibarıyla görsel sanatlar eğitimi açısından oldukça zengin koleksiyonlara sahiptir. Bu bağlamda Antalya Müzesi aşağıdaki okuma metni ile tanıtılmıştır.

Okuma Metni

Antalya Müzesi

Antalya Müzesi, 1. Dünya Savaşı'ndan sonra bölgeye gelen işgal güçlerinin yağmasından kurtarılan eserlerin korunması amacıyla 1922 yılında Öğretmen Süleyman Fikri Erten tarafından kuruldu. İlk olarak Kaleiçi'nde bulunan Alaaddin Camisi'nde, daha sonra Yivli Minareli Cami'de yer alan Müze 1972 yılında bugünkü binasına taşındı. Antalya Müzesi bugün 30.000 metre kareyi kaplayan bir alanda 14 sergi salonu, heykel ve değişik eserlerin sergilendiği açık hava galerileri ve bahçeden oluşmaktadır. İnsanlık tarihine kesintisiz tanıklık etmiş Anadolu topraklarının en zengin geçmişe sahip köşelerinden biri olan Antalya Bölgesi'nin sınırları içerisinde yer alan üç antik kültür bölgesi Lykia (Likya), Pamphylia (Pamfilya) ve Pisidia'nın önemli bir bölümü Antalya Müzesinin sorumluluk alanını oluşturur.

Arkeolojik zenginlikleriyle eşsiz bir açık hava müzesi ve uluslararası bir kazı merkezi durumundaki Antalya'da her yıl pek çok ülkeden bilim insanı kazılar yapmaktadır. Bölgede pek çok kurtarma kazısı ve ören yeri çevre düzenleme çalışmaları Antalya Müzesince yürütülmektedir. Antalya Müzesi, arkeoloji ve tarih müzesi olup aynı zamanda bölge müzesi olarak da nitelendirilebilir. Koleksiyonda bulunan eserlerin büyük bir bölümü bölgede yapılan kazılardan elde edilmiştir. Salonlarda, Antalya topraklarının günümüze kadar kesintisiz olarak süren binlerce yıllık geçmişini yansıtan eserler, kronolojik olarak ve yer yer konularına göre sergilenmektedir. Özellikle Perge'de bulunan Roma Dönemi heykelleri ve son yıllarda kurtarma kazılarından ortaya çıkan ilginç ve ünik buluntularıyla Antalya Müzesi dünyanın en önemli müzeleri arasında yer alır. Müze 1988 yılında "Avrupa Konseyi Yılın Müzesi" ödülüne layık görülmüştür.

Adriano heykeli, Antalya Müzesi

Athena heykeli, Antalya Müzesi

Antalya Müzesi Salonları

Tabiat Tarihi ve Prehistorya Salonu

Bu salonda dünyanın oluşumuna tanıklık etmiş fosiller ve insanlık tarihinin ilk buluntuları yer alır.

Mozaik Salonu

Bir Pamfilya şehri olan Seleukeia (Selukia)'nın agorasında bulunmuş olan "Filozoflar mozaïği" bu salonun en önemli mozaïğidir.

Lahitler Salonu

Bu salonda sergilenen lahitlerin büyük bölümü Perge nekropolünde yapılan kazılardan ele geçmiştir.

Tanrılar Salonu

Bu salonda mitolojik tanrıların birbirinden muhteşem heykellerini görmek mümkündür.

Seramik Eserler Salonu

Bu salonda uygarlığın ilerlemesi ile birlikte pişmiş toprak eserlerdeki estetik ve teknolojik gelişmelerin görülebileceği pek çok eser yer alır.

Ölü Kültü Salonu

Müze ek binasının alt katında ölü gömme geleneklerine ait mezar örnekleri sergilenmektedir.

Mermer Portreler Salonu

Roma heykeltıraşlığının ana karakterini oluşturan portrelerin en güzel örnekleri bu salonda teşhir edilmektedir. Heykellerin tümü Perge kazılarında ele geçirilmiştir.

İmparator Salonları

Traianus, Hadrianus, Septimius Severus, Sabina, Faustina, Lulia Domna, Lulia Soemias, Plankia Magna gibi imparatorlara ait heykellerin bulunduğu bölümdür.

Etnografya Salonları

Müzenin etnografya bölümü, iki büyük salon ile bu salonları birleştiren bir geçişten ibarettir. Bu bölümlerde çiniler, porselenler, dinî eserler, nişan, mühür ve saatler, ziynet eşyaları, kilitler ve anahtarlar ile giysiler, eski hattatlarımızın elinden çıkmış yazı levhaları yer almaktadır.

<http://www.antalyamuzesi.gov.tr>

Aynur DENİZCİ ve Akın ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

- Aşağıdakilerden hangisi müze ziyaretlerinde uyulması gereken kurallardan biri değildir?
A) Sergilenen eserlere dokunmamak, üzerine yazı yazmamak.
B) Gürültü yapmamak.
C) Bir şey yememek.
D) Yerlere çöp atmamak.
E) Ücret ödememek.
- Aşağıdakilerden hangisi tarihin, kültürün ve sanatın yaşayarak öğrenilmesinde en etkili öğrenme mekânıdır?
A) Okullar B) Galeriler C) Müzeler D) Dershaneler E) Üniversiteler
- Aşağıdakilerden hangilerinin birlikteliğiyle sanat atmosferinin daha hızlı algılanması ve görsel sanatlar eğitiminin amacına ulaşması sağlanır?
A) Kütüphane - okul B) Dershane - müze C) Okul - müze
D) Halk eğitim merkezi - müze E) Müze - Üniversite
- Aşağıdakilerden hangisinin en önemli görevi, ziyaretçilerin koleksiyonlara ulaşmasını sağlamaktır?
A) Müzeler B) Okullar C) Hastaneler D) Belediyeler E) Atölyeler
- Aşağıdakilerden hangisi müzelerin görevlerinden biri değildir?
A) Eserlerin gelecek nesillere ulaşmasını sağlama
B) Eserleri koruma
C) Eserleri kronolojik sıralamasıyla düzenleme
D) Tarihin ve kültürün yaşayarak öğrenilmesini sağlama
E) Eserlerin müzayede salonlarına ulaşmasını sağlama

Aşağıdaki cümleleri okuyarak yargılar doğru ise “D” , yanlış ise “Y” kutucuklarını işaretleyiniz.

	D	Y
1. Eğitim kurumları, müzeleri eğitim programının bir parçası olarak görmelidir.	☐	☐
2. Bütün müzelerde eğitim amaçlı etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve bu etkinliklerin tamamında müze müdürlerinin katılımı gerekmektedir.	☐	☐
3. Müzeler sadece zamanla ortadan kalkma tehlikesi bulunan nesneleri muhafaza etmeye yarayan birer barınak değildir.	☐	☐

Bunları Öğrendim

“Görsel Sanatlar Eğitiminde Okul Müze İlişkisi” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

“Bunu çok iyi yapabiliyorum.” 😊

“Bunu kısmen yapabiliyorum.” 😐

“Bunu yapamıyorum.” 😞

ÖZ DEĞERLENDİRME		😊	😐	😞
1	Okul - müze iş birliğinin önemini açıklarım.			
2	Okul - müze iş birliğinin kriterlerini belirlerim.			
3	Okul - müze iş birliğinde okulun görevlerini belirlerim.			
4	Okul - müze iş birliğinde müzenin görevlerini belirlerim.			
5	Müze ve ziyaretçilerin beklentileri açısından müze toplum ilişkisini sorgularım.			
6	Müzelerin araştırma ve inceleme görevini sorgularım.			

Değerlendirme sonunda iki kez 😐 (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez 😞 (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

6. ÜNİTE

MÜZELERDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

1. Görsel Sanatlar İçinde Müze ve Galerilerin Önemi
2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müzelerin Rolü
3. Müze Ziyaret Süreci
4. Müzelerden Yararlanma Yöntemleri
5. Müzelerde Sanat Dersinin İşlenmesi

6. ÜNİTE: MÜZELERDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Hazırlık Çalışmaları

1. Görsel sanatlar eğitiminin eğitim sistemi içindeki yerini araştırınız.
2. Çevrenizde bulunan bir galeri veya müze yöneticisiyle "görsel sanatlar eğitiminde müze ve galerilerin önemi" konulu röportaj yapınız.
3. Ülkemizde müzelerin ziyaret ediliş istatistiklerini inceleyerek müzelerin eğitim amaçlı kullanılışı ile ilgili çıkarımlarda bulununuz.
4. Sanat eğitimi dersleri müzelerde nasıl yapılmalıdır? Bu konudaki düşüncelerinizi belirten bir kompozisyon yazınız.

"Görmek zaman alır, tıpkı arkadaş sahibi olmanın zaman aldığı gibi. Durup bir nesneyi tam olarak keşfetmeli, onun üzerinde çalışmadan önce yaratıcı ve algısal yeteneklerimizi sonuna kadar zorlamalıyız."

Georgia O'Keefe

Eğitim insana yapılan uzun vadeli bir yatırım, bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen süre içerisinde kazandığı istendik davranışlar bütünüdür. 19. yüzyılın başlarında müzelerin en önemli görevlerinden biri eğitim olmuştur. Görsel sanatlar, bireyin yaşamının ve onu çevreleyen toplumun vazgeçilmez bir alanını oluşturur. Bireyin sanatı anlaması ve ona tepki vermesi, olumlu yaşantılar kazanmasında etkili bir araç olabilir. Bu nedenle görsel sanatlar eğitimi, eğitim sistemi içerisinde özel bir yere sahiptir.

Görsel sanatlar yaşantımıza canlılık verir, bizi hassas yapar, kim olduğumuzu ve neye inandığımızı sorgulamamızı; bazı zamanlar acı verici de olsa kendimizi ve toplumumuzu yansıtmamızı sağlar. Görsel sanat eseri duygu, düşünce ve algılarımızı sergiler. Görsel sanatlar, her bireyin özgünlüğü ve yaratıcılığıyla ilgilenir. Görsel sanatlar olmadan mimarlık gelişmez, büyük yapılar, o yapıların çevre düzenlemesi olmaz. Çini, mozaik, seramik, vitray, resim, tezhip, hat, minyatür, heykel gibi estetik güzellikler sanat izleyicisiyle buluşmaz.

1. Etkinlik

"Görsel sanatlar eğitiminin eğitim sistemi içindeki yeri" konulu araştırmanızı, görsel sunum araçlarını kullanarak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Etkinlik

Müze ve galerilerin benzer ve farklı yönlerini tartışarak çıkarımlarda bulununuz.

1. Görsel Sanatlar İçinde Müze ve Galerilerin Önemi

Görsel sanatlar eğitiminde görmek, yaratıcılığın teşvik edilmesi ve uygulama yapma isteği uyandırması bakımından önemlidir. Bireyin sanat eseriyle doğrudan karşı karşıya gelmesi, eser üzerindeki sanatın ilke ve elemanlarını, güzeli, estetik değerleri görebilmesine ve tanımlamasına yardımcı olur. Bunu sağlamak bir müze veya galeride olabilir. Sanat eğitiminin uygulama merkezi okul dışında müzeler ve sanat galerileridir.

Müzeleri galerilerden ayıran en önemli unsur, doğrudan kâr amacıyla kurulmuş olmamaları-

dir. Elbette müzeler de kâr edecektir ve etmelidir de fakat onların kültürel, toplumsal, bilimsel ve evrensel değerlere hizmet etme misyonları çok daha ağır basar. Oysa galeriler öyle değildir. Galeriler devlet eliyle kurulabilir. Ancak daha çok bireysel ya da özel sektör tarafından kurulup işletilmektedir.

Müzelerin galerilerden diğer farkı ise koleksiyonlarıdır. Müzelerin koleksiyonlarını, arkeolojik bulgular, etnografik malzemeler, yazılı tarihî belgeler, resim ve heykel sanatının önemli örnekleri vb. oluşturabilir. Oysa galerilerin koleksiyonlarını veya sergilerini genellikle günümüz sanat eserleri oluşturur. Ayrıca galerilerdeki sergiler geçici bir süreyi kapsarken müzelerdeki sergileme genellikle kalıcıdır.

3. Etkinlik

“Görsel sanatlar eğitiminde müze ve galerilerin önemi” ile ilgili galeri veya müze yöneticilerinden almış olduğunuz cevapları sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müzelerin Rolü

Bütün toplumlarda eğitimin görevlerinden biri, kültürel mirası, sonradan kazanılan ve benimsenen değerlerle birlikte gelecek kuşaklara aktarmaktır.

Müzeler, okullar için bir atölye ve laboratuvar gibidir. Eserlerin aslına bakılarak müzede yapılacak eğitim ile bireyler, geleneksel çalışma sisteminden kurtularak daha heyecan verici, etkin ve kalıcı bir eğitim alma şansına sahip olacaklardır. Bireylerin kendilerini daha rahat hissederek dört duvarla sınırlı olmayan özgür bir ortamda, sanat eserleriyle doğrudan ilişki içerisinde heyecan duyarak alacağı görsel sanatlar eğitimi, daha anlamlı ve kalıcı olacaktır. Birey, eser eleştirisi eğitimini müzede alarak sanat eserini yani estetik objeyi doğru anlamlandırmayı, sanata karşı duyarlı tepki vermeyi öğrenecektir.

4. Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir resim heykel müzesine yaptığınız gezi sırasında aşağıda verilen soruları cevaplayıp çalışmalarını uygulayınız.

- Müzede resimler nasıl sergileniyor?
- Müzede en çok beğendiğiniz resim hangisidir? Sanatçısı kimdir?
- Müzedeki mermer, ahşap, kil, bronz vb. malzemeden yapılmış heykellerden beğendiğinizin adını yazınız.
- Beğendiğiniz heykelin duruşu nasıldır? Önden, yanlardan, arkadan nasıl görünüyor?
- Müzede heykeller nerede sergileniyor?
- En çok beğendiğiniz resim veya heykelin desenini çizin. Seçtiğiniz heykelin üç ayrı açıdan çizimini yapınız.
- Ziyaret sonrası edindiğiniz izlenimleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. Etkinlik

Çevrenizde bulunan bir müzeyi ziyaret ederek bu müzede seçtiğiniz eserlerin fotoğraflarını çekiniz. Fotoğraflardan yararlanarak tasarım ilke ve öğelerinin bu eserler üzerinde nasıl kullanıldığını gösteren bir sunum yapınız.

6. Etkinlik

“Sanatın, tarihin, kültürün korunmasında, nesilden nesile aktarılmasında müzelerin rolü ve önemi” konusunu sınıfta tartışınız.

3. Müze Ziyaret Süreci

Eğitimin her alanında müze ziyaretleri kalıcı öğrenmeyi sağlar. Görsel sanatlar eğitimi; uygulama, sanat tarihi, estetik ve eleştiri boyutlarıyla bütünleştirildiği zaman daha verimli ve etkileyici olur. Bunlar, görsel sanatlar eğitiminin ayrılmaz parçalarıdır. Özellikle sanat, arkeoloji, etnografya, çevre ve çocuk sanat müzeleri; uygulamalı eğitim yapmak, sanat tarihi, estetik ve eleştiri gibi disiplinlerin öğretimlerini sağlamak için en uygun ortamlardır.

Müze ya da galeri ziyareti güdüleyicidir, uyarıcıdır, fiziksel deneyim ve kalıcı öğrenme sağlar. Verimli bir müze veya galeri ziyaret süreci üç aşamadan oluşur. Bunlar, ön hazırlık, müze ya da galeri ziyareti ve izleme çalışmasıdır. Faydalı bir müze ziyareti için planlı bir hazırlık yapılmalı ve aşağıda belirtilenler uygulanmalıdır:

- Gidilecek müze belirlenmelidir.
- Müzeye gidilecek uygun tarih saptanmalıdır.
- Gidilecek müzenin idaresi ile bağlantı kurulmalıdır.
- Okullardan gerekli izin belgesi alınmalıdır.
- Öğrenci velileri bilgilendirilmeli ve velilerden gerekli izin alınmalıdır.
- Ziyaret edilecek müze ile ilgili ön bilgi toplanmalıdır.
- Müze ziyaretinin süresi belirlenmelidir.
- Müze ziyareti ile ilgili çalışma kâğıtları ya da müze rehberi hazırlanmalıdır.
- Müzede dikkat edilmesi gereken kurallar hatırlatılmalıdır.

Müze ziyaretinden görünüm, Gelibolu Savaş Müzesi, Çanakkale

Müzelere yapılan araştırma ve inceleme ziyaretlerinde öğrencilerin dikkat etmesi gereken öneri ve kurallar aşağıda verilmiştir:

Öneriler

- Müzede size gerekli olacak malzemeleri (not defteri, kalem, fotoğraf makinesi, kamera vb.) yanınıza almayı unutmayınız.
- Müzede anlatılanları dikkatle dinleyiniz.
- Müzede yapılan uyarıları dikkate alınız.

- Müzede sergilenen eserlerden hareketle geçmiş ve günümüz arasında köprüler kurunuz.
- Müzedeki eserlerle ilgili gerekli bulduğunuz bilgileri yazınız, sanat eserlerinin çizimlerini yapınız.
- Merak ettiklerinizi öğretmeninize veya müze görevlilerine sorunuz.

Kurallar

- Müzede sergilenen eserlere ve kaidelerine dokunmayınız, üzerine yazı yazmayınız.
- Gürültü yapmayınız.
- Müzede bir şey yemeyiniz.
- Yerlere çöp atmayınız.
- Müzede flaş kullanarak fotoğraf çekmeyiniz.

7. Etkinlik

Bir müzeyi ziyaret ederek aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

- Gezdiğiniz müzenin türü nedir?
- Müzede hangi eserler vardır?
- Müzeye eserler nerelerden ve nasıl getirilmiştir?
- Müzede beğendiğiniz ve beğenmediğiniz bir eserin adını yazınız.
- Bu müze ziyaretinde neleri ilk defa öğrendiniz?
- Sizce bu müze önemli midir? Neden?
- Müzede eserlerin sergilenme şekline yönelik düşünceleriniz nelerdir?
- Müze ziyaretinin sizce eksik ve aksayan yönleri nelerdir?
- Müze ziyareti sizce nasıl daha verimli ve etkileyici olabilir?

8. Etkinlik

- Bir müze ziyareti sonrasında sizi en çok etkileyen eserin ne olduğunu söyleyiniz.
- Sizi etkileyen bu eserin özelliklerini, hangi malzemelerden (mermer, ahşap, metal, kil, cam, tuval, kağıt vb.) yapıldığını ve sizde uyandırdığı duyguları belirtiniz.

4. Müzelerden Yararlanma Yöntemleri

Görsel sanatlar eğitiminde araştırma yapma, eserleri yerinde görme ve inceleme, eserleri yorumlayarak iki veya üç boyutlu uygulamalar yapabilme vb. çalışmalar önemlidir.

Müzelerde bu çalışmaları etkili bir biçimde uygulayabilmek için aşağıda önerilen yöntemlere dikkat edilmelidir:

- Dikkat ve ilgi çeken eserler üzerine odaklanma
- Müzede bulunan eserler hakkında var olan bilgiyi araştırma, yorumlama ve analiz etme
- “Ne, niçin, ne zaman, ne ile, ne kadar, nasıl, kim” gibi sorularla bilgiyi ve düşündürme sürecini geliştirme
- Müzelerde yer alan eserlerden hareketle geçmişteki yaşantılar ile içinde bulunulan zamandaki yaşantılar arasında bağ kurma
- Müzelerdeki eserlerden hareketle ürün veya proje ortaya koyma
- Eserle ilgili çıkarımlar yapılırken kişisel fikirleri savunabilme ve bunları başkalarıyla paylaşma
- Müzelerde bulunan tanıtıcı levhalar ve teknolojik aygıtlardan yararlanma

1. Performans Görevi

Gaziantep Arkeoloji Müzesi ile Antakya Arkeoloji Müzesini sanal ortamda ziyaret ediniz. Her iki müzede yer alan mozaiklerden sizi en çok etkileyen birer eser seçerek bunları konu, üslup ve kompozisyon bakımından karşılaştırınız. Çalışmanızla ilgili sınıfta bir sunum yapınız.

Gaziantep Arkeoloji Müzesi, barındırdığı Zeugma mozaikleriyle görsel sanatlar eğitimine katkı sunacak geniş bir koleksiyona sahiptir. Bu bağlamda Zeugma mozaiklerinin görseller eşliğinde anlatıldığı örnek çalışma, müzelerden yararlanma yöntemlerine yönelik görsel ve metin inceleme sorularıyla birlikte aşağıda verilmiştir:

GAZİANTEP ZEUGMA MOZAIKLERİ

Nizip'teki kazılarla gün ışığına çıkarılan dünyanın en ince işçiliğine sahip Zeugma mozaikleri, Gaziantep Arkeoloji Müzesinin yeni binasında yer almaktadır

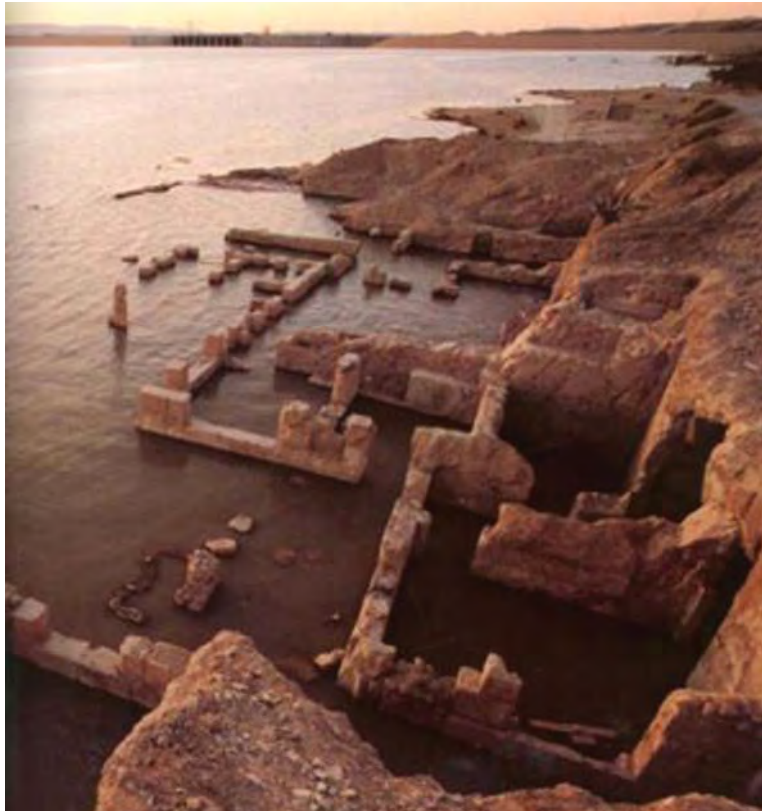
2000 yıllık uykusundan daha yeni uyandı Zeugma antik kenti. Verimli kıyılarıyla tarih öncesi çağlarda uygarlıklara hayat veren Fırat'ın batı yakasında doğmuştu. Kommagene Krallığı döneminde büyümüş, Roma İmparatorluğu'yla da kocaman olmuştu. Sasani Devleti'nin saldırılarıyla yaralanan kent, bir süre sonra derin bir uykuya dalmıştı. Ta ki 2000 yıl sonra yapılan kazıya kadar...

Bir zamanlar dünyanın en büyük kentlerinden biri olan Zeugma, eskisi kadar kocaman olmasa da yaşamını Gaziantep Arkeoloji Müzesi çatısı altında sürdürmektedir. Burası, Tunus'taki Bardo ve Hatay'daki Antakya Müzesinin önüne geçen dünyanın birinci büyük mozaik müzesidir.

Her biri rengârenk taşlarla nakış gibi işlenmiş mozaiklerin bir öyküsü var: Biriyle Troya Savaşı'nın ortasında buluyorsunuz kendinizi, bir başkasıyla "Çingene Kız"ın derin bakışlarının hapsinde...

Arkeoloji müzesinden iç görünüm, Gaziantep

Zeugma antik kentinden görünüm, Gaziantep

Büyük İskender'in komutanlarından Selevkos I. Nikator'un MÖ 4 - 3. yy.da kurduğu kent, Fırat'ın en kolay geçit verdiği birkaç yerden biridir. Bu yüzden de kente "köprübaşı", "geçit yeri" anlamlarına gelen Zeugma adı verilir. Doğu'nun ve Batı'nın stratejik bir noktasında bulunduğu için kısa zamanda büyür, gelişir. Helenistik Dönemin ardından MÖ 1. yy.da kurulan Kommagene Krallığı'nın dört önemli kentinden biri olur.

Zeugma antik kentinden görünüm, Gaziantep

Bölge, Roma İmparatorluğu'nun egemenliğine girince İmparatorluğun otuz lejyonundan biri burada kurulur: 4. İskit Birliği. Birliğin varlığı ticareti hareketlendirir. Asker, ticareti; ticaret, parayı; para, sanatçıyı çekince Zeugma 70.000 nüfusluk dev bir kent durumuna gelir. Tüccarlar, Fırat kıyısında gün batımına karşı villalar yaptırırlar. Avlularına da serinlik veren mozaikli havuzlar... Fırat kıyısındaki bu villalar, Poseidon (Poseyidon), Okeanos (Okyanus), Tethys(Tetis) ile Fırat tanrılarını konu edinen mozaikleriyle, Zeugma'yı sanat müzesine dönüştürür. Kısa sürede Pompei'nin üç, Londra'nın iki katı büyüklüğe erişen kent, dönemin Atina'sı ile boy ölçüşür konuma gelir.

Poseidon mozaiği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Okeanos ve Tethys mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

İşte o dönemden kalan ve şimdi Gaziantep Arkeoloji Müzesinde sergilenen mozaiklerden bazıları, mitolojik öyküleri yansıtan sahneleriyle dikkat çeker. Perseus ve Andromeda mozaïği, Dionysos'un Düğünü mozaïği, Danae mozaïği bunlardan yalnızca birkaçını oluşturur.

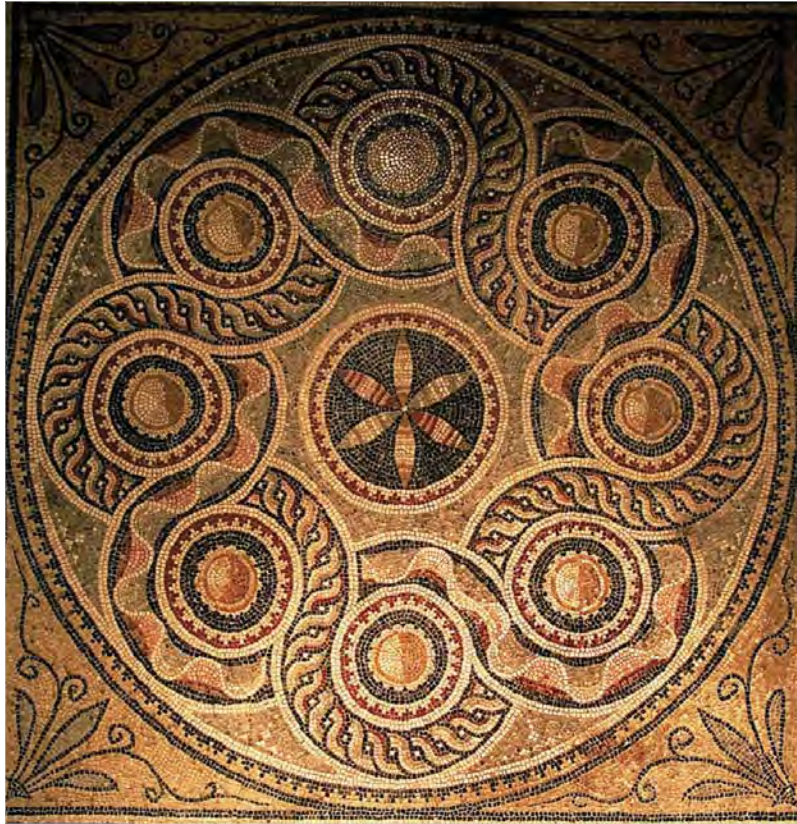
Kuşkusuz Zeugma'ya damgasını vuran en ilginç mozaik, "Çingene Kız" dır. Yani Dionysos şenliklerinde tef çalarak dans eden çılgın kız... Ona nereden bakarsanız bakın, sizi Mona Lisa gibi ama yakıcı bir bakışla izler.

Çingene Kız mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

ZEUGMA MOZAIKLERİNDEKİ İNCE TAŞ İŞÇİLİĞİ

Zeugma mozaiklerini eşsiz kılan pek çok özellik vardır. Bir halının kalitesi nasıl santimetre karesindeki ilmiklerin çokluğu ve kullanılan ipliklerin renkliliği ile belirleniyorsa mozaikler için de aynı durum geçerlidir. Kullanılan küçük taşlar, yani "teserra"lar ne kadar küçüklürse resmin güzelliği de o oranda artar. Örneğin Zeugmalı ustalar, insan yüzündeki duyguları yansıtmak amacıyla 400 teserra kullanmışlardır. Başka mozaiklerde 3 - 5 değişik renkte taş kullanılırken Zeugma mozaiklerinde bu sayı 12 - 13 farklı renge ulaşmaktadır. Sanatçıların çeşitli renk tonlamalarını kullanmaları da mozaiklere ayrı bir derinlik katmıştır. Zeugma mozaiklerini ayrıcalıklı kılan bir başka özellik de "perspektif"in, Rönesans sanatçılarından en az bin yıl önce bu yapıtlarda kullanılmış olmasıdır. Çoğu sanatçının, günümüz ressamı gibi yapıtlarına imza atmış olmaları da dikkat çekici bir özelliktir.

Bir mozaik örneği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

EROS (AŞK) VE PSYKHE (RUH) MOZAIĞI

Mozaikte, kare bir çerçeve içine resmedilmiş Eros ve Psykhe, bir sedir üzerinde oturmaktadırlar. Eros'un gövdesi çıplak ve sırtında bir çift kanadı vardır. Birlikte oturmalarına karşın birbirlerine yandan bakmaktadırlar. Psykhe elleri yana doğru açık bir vaziyette Eros'a bakarak belki de onu dinlemediği için özür dilemektedir.

Mitolojiye göre Eros, annesi Aphrodite gibi dünyaya güzellik ve neşe getirmekte, insanların gönüllerini aşk ateşi ile yakmakta, insanların mutluluklarını ya da sonlarını hazırlamaktadır. Sırtında bir çift kanadı vardır. Bu kanatlarla dünyayı dolaşarak, geçtiği yerlere çiçek kokuları saçır. Eros'un elinde her zaman okları vardır. Bu oklarla insanları kalplerinden vurur, onları birbirlerine âşık eder. Bir gün kendisi de bir güzele âşık olur.

Psykhe (Psike) bir kralın üç kızının en güzelidir. Gerçekten o kadar güzel ve o kadar alımlıdır ki görenler onu Aphrodite sanıp ona tapınmaktadır. Aphrodite, Psykhe gibi bir ölümlü ile karıştırılmaktan hiç hoşlanmaz. Bu yüzden bir gün oğlu Eros'u yanına çağırır ve Psykhe'yi dünyanın en çirkin erkeğine aşık ederek cezalandırmasını ister. Eros, annesinin isteğini yerine getirmek için hemen yola koyulur. Psykhe'yi bulduğunda çok gururlu olan ve kimseye aşık olmamakla övünen bu genç kıızı, dünyanın en çirkin, en kötü erkeğine aşık etmeye niyetlidir ancak kalbine nişan alarak oku atmak üzereyken Psykhe'nin güzelliği Eros'un aklını başından alır. Onu başkasına aşık etmek isterken kendisi ona aşık olmuştur. Eros, Psykhe'yi alıp uyuyan bir ormanın ortasında kurulmuş muhteşem fakat ıssız, sihirli bir saraya götürür. Kanatlı güzel delikanlı, karanlık çöktükten sonra kendini göstermeden saraya girmekte ve sevdiği ile buluşmaktadır. Sihirli sarayda bir insanın isteyebileceği her şey vardır. Fakat Psykhe'nin tek istediği kendisini deliler gibi seven bu delikanlının yüzünü görmektir. Fakat Eros bunu kabul etmeyip hep gece gelmekte ve güneş doğmadan da gitmektedir. O, akşamları sarayda lamba ya da mum yakılmasını yasaklamıştır. Psykhe, ne kadar yalvarsa da fayda etmez. Eros "Aşkımızın sırrını kalbinde taşıdığın sürece mutlu olacaksın. Beni görmeyi aklından bile geçirme, kim olduğumu ya da kimin oğlu olduğumu öğrenme, bilmeden tanımadan beni körü körüne sev. Senden gizlenen şeyleri öğrenmeye çalışarak mutlu olma fırsatını elinden kaçırma." der. Psykhe de bunu kabul ederek Eros'u görmeden kim olduğunu bilmeden körü körüne sever. Birlikte çok mutludurlar ancak Psykhe'nin kız kardeşleri onların bu mutluluğunu kıskanırlar. Bir gün kardeşlerini ziyarete geldiklerinde ona sevdiği delikanlının dünyanın en çirkin, en vahşi görünüşlü adamı olduğunu söylerler. Eğer güzel bir delikanlı olsaydı sevdiğinden yüzünü gizlemezdi, seni böyle ıssız bir sarayda tutmazdı, derler.

Eros - Psykhe mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Ve ona gece sevdiği gelmeden önce yanan bir lambanın üzerine vazoyu ters çevirip koymasını söylerler. Böylece Eros uyuduktan sonra vazoyu kaldırıp ışıktaki onun yüzünü görebilecektir. Psykhe, merakına engel olamayarak kardeşlerinin dediklerini yapar. Yanan lambayı bir vazonun altına gizleyerek sevdiğini beklemeye başlar. Eros her şeyden habersiz saraya dönmüş, kısa sürede uykuya dalmıştır. Psykhe, Eros uyuyunca gürültü yapmadan yavaşça yataktan kalkar ve ters çevirdiği vazoyu kaldırarak lambayı eline alır, yatağa yaklaştığında gördükleri karşısında hayrete düşer. Çünkü çirkin ve iğrenç bir erkek görmeyi beklerken genç ve çok yakışıklı bir erkekle karşılaşmıştır. Eros'un yakışıklılığı dünyadaki başka hiçbir erkekle kıyaslanamaz. Yüzü tarif edilemeyecek kadar güzel olan bu delikanlıyı görünce Psykhe'nin ona duyduğu aşk daha da artar. Sevdiğini alnından öpmek için eğildiğinde, elindeki tabağı düz tutamadığından içinde fitil bulunan lambanın kızgın yağından bir damla Eros'un çıplak omuzuna damlar. Eros duyduğu acıyla sıçrayarak uyanır. Sevgilisinin kendisini dinlemeyip yüzünü görmek için ona oyun oynadığını anlayınca hemen kanatlarını açıp uçarak oradan uzaklaşır. Eros'un gitmesiyle Psykhe için yaptığı büyü saray da bozulur. Psykhe, üzüntüden ne yapacağını bilmemektedir. Hatası yüzünden dünyada her şeyden çok sevdiği kişiyi kaybetmenin acısıyla yollara düşer. Sevdiğini tekrar bulma ümidiyle tüm dünyayı dolaşır, sayısız yer gezer ama bir türlü Eros'un izine rastlayamaz. Nihayet dolaşmaktan bitkin bir hâlde Aphrodite'in sarayının kapısını çalar. Onun kendisine acıyıp oğlunun yerini söyleyebileceğini düşünmüştür. Ancak Aphrodite ona yardım etmek bir yana onu bir köle olarak çalıştırmaya başlar. Zavallı Psykhe, sevdiğine ulaşabilmek için buna da razı olur ve tek kelime dahi etmeden kendisine emredilen her şeyi yapar. Eros için her türlü acıya katlanmaya razı olur.

Bir gün Eros, kendisine bu kadar yürekten bağlı olan sevgilisinin kaderini değiştirmek için Olympos'a gider. Zeus'un ayaklarına kapanıp Psykhe'nin kurtarılması ve kendisine eş olarak verilmesi için yalvarır. Zeus onun tüm isteklerini kabul ederek Hermes'e Psykhe'nin Olympos'a getirilmesini emreder. Psykhe, tanrılar katına getirilir ve orada hayatta her şeyden daha çok sevdiği erkekle evlenerek çok mutlu bir hayat sürer.

Görsel ve Metin İnceleme

1. Eros ve Psykhe mozaiğini yapan sanatçı, kahramanların yaşadığı aşkı esere yansıtabilmiş midir?
2. Sizce bu eser neden değerlidir?
3. Bir mozaik sanatçısı ile yağlıboya tekniğini kullanan bir ressamın, eseri oluştururken taşıdığı kaygılar aynı mıdır? Tartışınız.

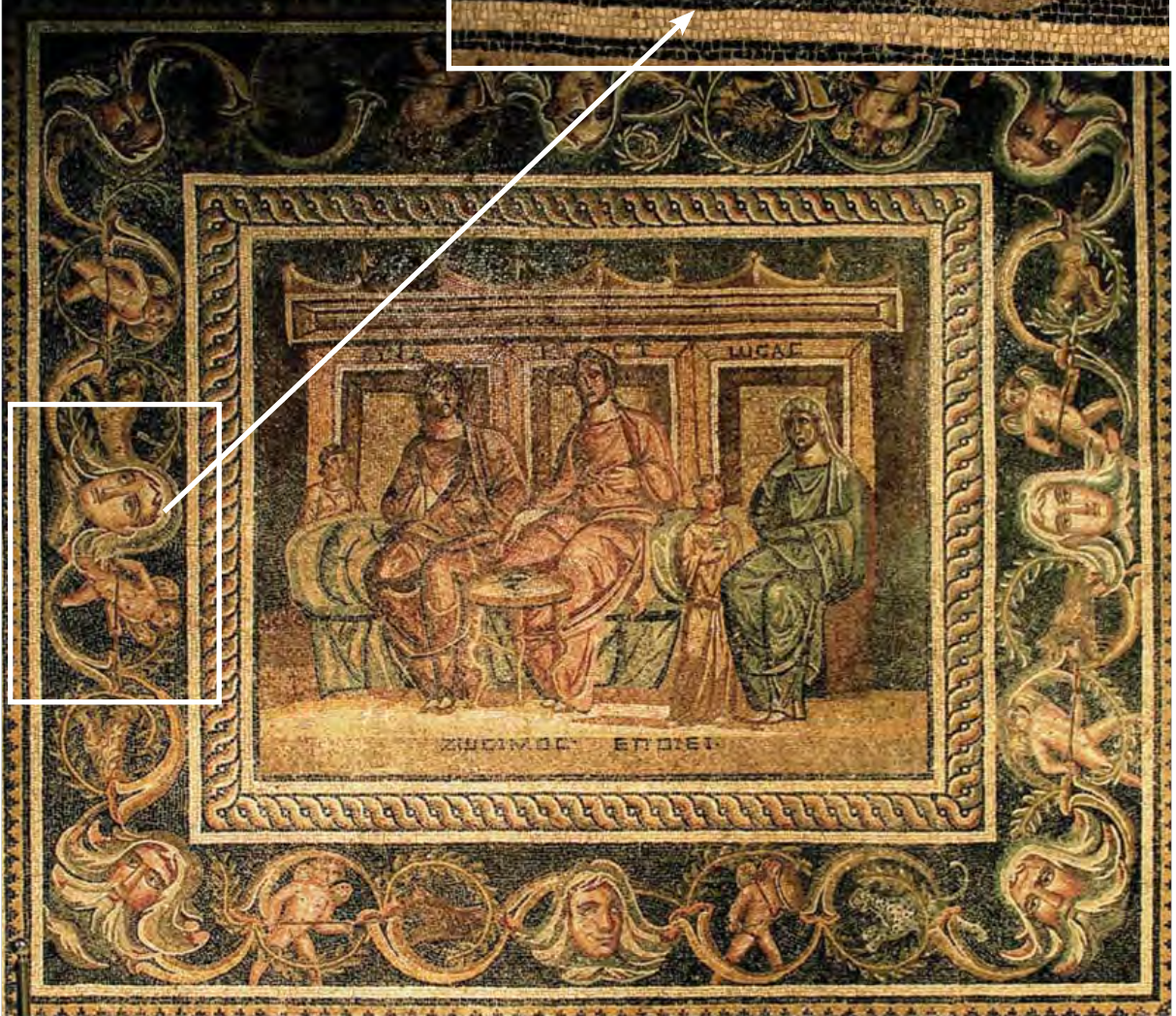
KAHVALTI SOFRASINDAKİLER MOZAİĞİ

Mozaik zengin bir biçimde dekore edilmiş bir evin yemek odasında bulunmuştur. Mozaik üç ana ögeden oluşur. Ana panoyu üç taraftan saran geometrik bordür, yemek yiyenlerin oturdukları kanepelerin orijinal yerlerini göstermektedir.

Çerçeve içinde aslan, panter vb. vahşi hayvanlarla savaşan Eros'lar ayrıntılı ve canlı bir şekilde resmedilmiş; çelenkli erkek ve kadın başları köşelerden onlara bakmaktadır. Dikdörtgen olan ortadaki pano, kanepelere oturup yemek yiyenleri içine alacak şekilde güzel dokunmuş bir şeritle çerçevelenerek yerleştirilmiştir.

Mozaikte mimari bir arka plan önünde üç kadın ve iki genç kız görülmektedir. Kadınlardan ikisi yeşil kumaşlı bir kanepeye oturmuş; sohbet eder gibi birbirlerine dönmüşlerdir. Önlerinde üzerinde metal bir kâse olan yuvarlak, üç ayaklı bir masa var. Onlardan az ötede, masanın sağ tarafında yer alan üçüncü kadın, arkası yüksekçe bir koltukta oturmaktadır. Bir tülle örtülmüş beyaz saçları, onun oturan diğer iki kadından daha yaşlı olduğunu göstermektedir. Genç kızlardan biri ona bir kâse uzatırken diğeri resmin sol tarafındaki kanepenin arkasında durmaktadır.

*Kahvaltı Sofrasındakiler
mozaigine ait bordür detayı,
Arkeoloji Müzesi, Gaziantep*

Kahvaltı Sofrasındakiler mozaigi, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Mozaikte Perseus elinde kılıcı, heybesinde Medusa'nın kesik başı ve ayaklarının altında öldürdüğü deniz canavarı ile resmedilmiştir. Andromeda'yı kurban edilmek üzere zincirlendiği kayalardan kurtararak onun elinden tutmuştur. Birbirlerinin elinden tutmaları hem Andromeda'nın kurtuluşunu hem de bir aşkın başlangıcını temsil etmektedir.

Mitolojiye göre, Dedesi Akrisios (Akrisyos)'un zulmünden Zeus'un yardımıyla kaçmayı başaran Perseus ve annesi Danae (Daneya), Seriphos Kralı Polydektes (Polidektes)'in yanına sığınır. Genç ve kudreti dillere destan Perseus kısa zamanda kralın öz oğlu gibi olurken annesi Danae de Polydektes'in aklını başından alır ve kral onunla evlenmek ister.

Ancak Polydektes, Perseus'un gençliğinin verdiği tez canlılıkla bir aksilik çıkaracağını düşünmekte ve onu ortadan kaldırmak istemektedir. Aradan epey bir zaman geçer. Kral memleketinin en tanınmış ve güzel kızlarından Hippodameia (Hipodamiya) ile evleneceği haberini etrafa yayar. Âdete göre şenlikler sırasında herkes krala hediye vermek durumundadır. Perseus, kralın hediye olarak ne istediğini sorar. Kral atlardan hoşlandığını söyler. Perseus, daha şerefli bir hediye sunmak istediğini ve ona Medusa'nın başını getirebileceğini söyler. Kral, ilk anda bu teklifi yanıtsız bırakınca Perseus da herkes gibi hediye olarak bir at getirir. Ancak kral bu hediyeyi kabul etmez. "Madem bana söz verdin, Medusa'nın başını getirmelisin." der.

Amacı bu imkânsız görevi vererek Perseus'u başından savmaktır. Medusa gerçekten de yenilmez ve çok korkunç bir yaratıktır. Kocaman ve korkunç suratında yassı bir burun ve iki geniş kulak, ağzında yaban domuzlarını andıran uzun dişler, yanık tenli alnının üzerinde saç yerine kıvrım kıvrım zehir saçan yılanlar vardır. Tunç kollarla donanmış bu cadı kadının sesi vahşi hayvanları andırmakta , dehşet saçan gözlerine bakanlar hemen taş kesilmektedir.

Perseus verdiği bu büyük sözü tutmak zorunda olduğunu anlayınca düşünceye dalar. Yanına gelen Hermes, Zekâ Tanrıçası Athena'nın yardımıyla bu işi başarabileceğini söyler. Athena'dan aldığı fikirlerle ihtiyar Grailardan bir çift kanatlı sandal, bir heybe bir de başına takarını görünmez yapan eğreti saç almayı başarır. Kanatlı sandalları iki ayağına bağlayan, kendisini görünmez yapan, takma saçı başına takan ve heybeyi sırtına alan Perseus, Medusa'nın bulunduğu yere doğru yola çıkar. Üç iğrenç kız kardeşi yani Gorgonları uyur hâlde bulur. Medusa'ya yaklaşır, kendisine bakıp taşlaştırmamasın diye arkasını dönüp kılıcını Medusa'nın başına savurur. Kopan kafasını heybesine koyar. Medusa'nın yere dökülen kanlarından kanatlı at Pegasus doğar. Perseus, uçarak oradan uzaklaşır. Yolda heybeden damlayan Medusa'nın kanlarından, bugün dünyanın her tarafında görülen zehirli yılanlar doğar. Perseus akşam üzeri şark ülkesine doğru yaklaştığında yeni bir macera ile karşılaşır. Onun ulaştığı memlekette Kepheus (Kephos) adında bir kral hüküm sürmektedir. Kepheus'un karısı Kassiepeia (Kasipeya) gururuna kapılarak kendisinin Nereidlerden daha güzel olduğunu düşünmektedir. Kızlarının küçümsenmesine hiddetlenen Tanrı Posseidon Kepheus'un yurduna karşı konulmaz bir deniz canavarını musallat eder.

Tanrılara danışan Kral Kepheus , bu afetten kurtulmasının tek yolunun güzel kızı Andromeda'yı bu deniz canavarına kurban etmek olduğunu öğrenir.

Perseus, Habeşistan'a geldiği zaman Andromeda'yı koca bir kayaya bağlı olarak bulur. Olayın içyüzünü öğrendikten sonra bu dünyalar güzeli kıza aşık olur. Tam o sırada korkunç deniz canavarı ortaya çıkar. Kocaman ağzını kayalara bağlı olan Andromeda'yı yutmak için açarak

Perseus ve Andromeda mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

geldiği sırada Perseus, bir ok gibi fırlar ve ucu demirli mızrağını canavarın göğsüne saplar. Perseus Andromeda'nın bağlarını çözer. Babası Kral Kepheus'a götürerek evlenmek istediğini söyler. Beladan kurtulan kral da bu teklifi kabul eder. Muhteşem bir düğünle evlenen çift daha sonra Medusa'nın kesik başını da alarak Seriphos adasına doğru yola koyulur. Fakat Seriphos Kralı Polydektes, Perseus'un yokluğundan faydalanarak annesi Danea'ye sahip olmak istemiş, buna karşı koyan Danea bir mabede sığınmak zorunda kalmıştır.

İşte tam bu sırada ve olanlardan habersiz Kral Polydektes'in huzuruna çıkan Perseus, Medusa'nın başını getirdiğini söyler. Fakat kalbi kinle dolu olan Kral Polydektes, Perseus'a yalan söylediğini ve zaferinden şüphe ettiğini söyler. Kralın bu tavrına sinirlenen Perseus Medusa'nın başını heybeden çıkararak krala uzatır. Polydektes, Medusa'nın kesik başını görür görmez tahrinin üzerinde taş kesilir.

Görsel ve Metin İnceleme

1. Perseus ve Andromeda mozaïğini izlerken neler hissediyorsunuz?
2. Bu mozaikte renkler nasıl düzenlenmiştir?
3. Mozaikte kullanılan semboller bularak bu sembollerin ifade ettiği anlamları açıklayınız.
4. Mozaığın mitolojik öyküsünde anlatılanların gerçeklikle nasıl bir ilişkisi vardır?

BEREKET TANRIÇASI DEMETER MOZAIĞI

Kare siğ bir havuz içinde, buğday başakları ve çiçeklerle taçlandırılmış, sol omzu üzerinde bereket boynuzu olan toprak ve ürün tanrıçası Demeter'in olduğu mozaik yer alır. Burada mozaik ustası, önce suyu Fırat nehir tanrılarının olduğu havuzdan geçirip sonra bolluk ve bereket tanrıçası olan Demeter'in bulunduğu havuza ileterek Fırat'ın çevresine sunduğu bolluk ve bereketi tasvir edip ürün ve üretim denklemini kurmuştur. Demeter'in portresi, sırasıyla sekizgen kuşak, sekizgen dalga kuşağı, doksan derece döndürülerek iç içe geçirilen iki eşkenar dörtgen ve bu dörtgenlerin sekiz köşesi aralarında sekiz balta betimi bulunan bezeklerin merkezindedir. Bu kompozisyon, köşelerinde süren bitkisel bezekli kare içine yerleştirilen dairesel bir kuşakla çevrilir. Bu panodaki sekiz sayısı Demeter'in kızı Persophone (Persopone) ile ilişkili olmalıdır. Çünkü Zeus, Persophone'nin yılın üçte ikisini (sekiz ay) yani çiçek açma ve meyve zamanını, annesi Demeter'in; geri kalan üçte birini yani kışı da kocası Hades'in yanında geçirmesini kararlaştırmıştır. Bu sebeplerle anne kız Zeugma mozaiklerinde de birbirinden ayrılmamıştır. Burada Persophone, sekiz sayısı kuralına göre yerleştirilen geometrik bezeklerle temsil edilmiştir.

Demeter mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Görsel ve Metin İnceleme

1. Bereket Tanrıçası Demeter'in tacında bulunan buğday başakları ile bereket arasında nasıl bir ilişki olduğunu tartışınız.
2. Mozaikte görülen geometrik bezemelerden yararlanarak siz de geometrik tasarımlar oluşturunuz.

DIONYSOS'UN DÜĞÜNÜ MOZAIĞI

Mozaiğin tasvir panosunda soldan sağa doğru on figür bulunmaktadır. Merkezdeki tahta giyimli bir kadın figürü ve çıplak gövdesi etrafında dalgalanan bol kumaş kütleleri ile tasvir edilmiş, başının etrafı harelî erkek figürü bulunmaktadır. Çiftin yanında bir "çocuk Eros"un bulunması, sağdaki iki kadının bunlara yönelik bir armağan kutusu taşıması ve kollarının hareketinden Ariadne'nin başına koymak üzere bir defne çelengi uzattığı düşünülen soldaki kadının varlığı, mozaığın Dionysos (Dionizos) ile Ariadne'nin birlikteliğini başka bir deyişle düğününü yansıttığını düşündürmektedir. Sol baştaki Menad, bu evlilikten hoşnut olmayan, Dionysos'u yitirmek üzere olmanın huzursuzluğu ve küskünlüğünü yaşıyan bir sevgili durumundadır.

Dionysos'un Düğünü mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Görsel ve Metin İnceleme

1. Bu mozaikte ilk bakışta dikkatinizi çeken nedir?
2. Nesneler eserde nasıl yerleştirilmiştir?
3. Tekrar eden figür ve nesneler var mıdır?
4. Çoğunlukla hangi renk tonları kullanılmıştır?
5. Metinde anlatılan düğün töreni ile günümüz düğün törenleri arasında ne gibi benzerlik ve farklılıklar vardır?

DANEA MOZAIĞI

Argos Kralı Akrisios'un Daneia adında bir kızı vardır. Bir oğlu olmasını isteyen Argos Kralı, tapınağa başvurduğunda, Daneia'nın bir erkek çocuğu doğuracağı ama torununun Akrisios'u öldüreceği bildirilir. Olup bitene akıl sır erdiremeyen Akrisios doğumdan sonra kızıyla torununu bir sandığa kapatarak denize atar. Daneia ve oğlu Perseus, Seriphos adasında karaya çıkarlar.

Zeugma'dan çıkan Daneia mozaïğinde işte bu karaya çıkış anı tasvir edilmektedir. Taban mozaïği, iki balıkçının açtığı sandığın içinden Daneia ile oğlu Perseus'un çıkışını anlatır. Tam karşılarında bulunan Kral Polydektes ise iki elini bebek Perseus'a doğru uzatarak yardım etmek ister.

Danea mozaïği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Görsel ve Metin İnceleme

1. Danea mozaïğinin öyküsünden esinlenerek siz de bir öykü yazınız.
2. Yazdığınız öykünün desenlerini çiziniz.

METİOKS VE PARTHENOPE MOZAIĞI

Metioks, aslen Phrygialı (Frigyalı) bir delikanlıdır. Kendisi gibi Phrygialı olan Parthenope ile yaşadığı ölümsüz aşkla ünlüdür. Metioks, bakire kalmaya yemin etmiş Parthenope adındaki genç bir kıza aşıktır. Parthenope de onu sever ama ettiği büyük yemini de bozmak istemez. Parthenope saçlarını keser ve kendini sürgün eder. Campania'ya gider ve orada kendini Şarap Tanrısı Dionysos'a adar (İtalya'nın Napoli kenti Grek dilinde Parthenope olan adını bu efsaneden almıştır.). Ancak cismani aşka yüz çevirenleri Aphrodithe asla affetmez. Bu yüzden onu kuş vücutlu, kadın başlı deniz ifriti olarak tanımlanan Siren'e çevirir.

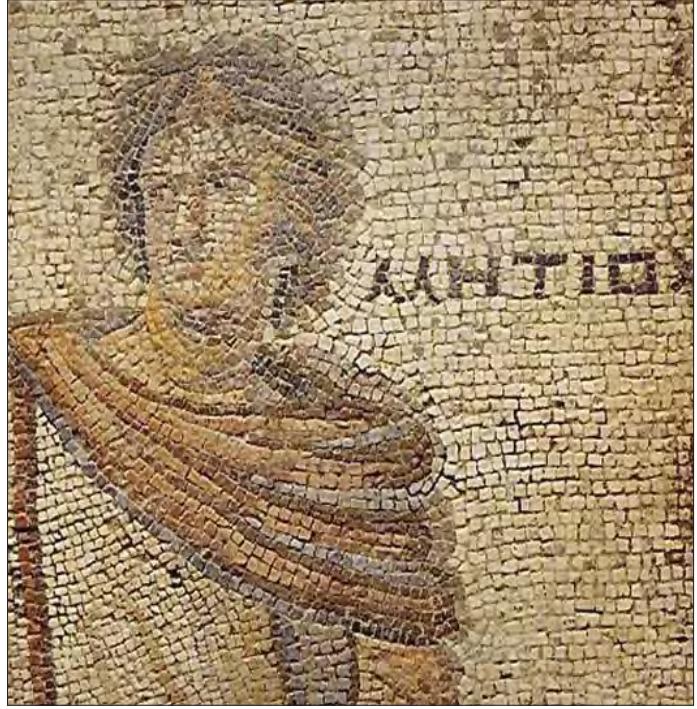
Bu mitolojik kahramanların kavuşamamaları Zeugma mozaïğine de konu olmuştur. Mozaikte Metioks ve Parthenope yan yana otururlar. Yüzleri birbirine dönük olmasına karşın, aşırı onurları sebebiyle her ikisi de aşk acılarını yüreklerine bastırmış, gözlerini birbirinden kaçırarak boşluğa bakmaktadırlar.

Metioks ve Parthenope'nin figürleri de resmedildikleri mozaikteki bazı bölümlerin kaçırılması nedeniyle uzun bir süre ayrı kalmıştır. Zeugma antik kentinde Gaziantep Arkeoloji Müzesi arkeologları ve Avustralya Üniversitesinden Prof. Dr. David Kennedy tarafından yapılan kurtarma kazılarında Kelekağzı mevkisinin doğusundaki tepede ulaşılan ilk Roma villasının taban mozaik döşemesinin kaçırıldığı belirlenir. Mozaïğin kaçırılan bölümünün nerede olduğu araştırılırken Menil Collection'da sergilenen iki mozaik parçasının Türkiye'ye ait olabileceğini düşünen Kanadalı mozaik uzmanı Sheila Campbell (Şila Kembıl), mozaïğin fotoğrafını çekerek Kültür Bakanlığı'na gönderir ve Parthenope ile Metioks'un yıllar süren ayrılığını sona erdirecek süreci başlatır.

Uzun çalışmalar sonucunda Zeugma'dan kaçırılan mozaik, Houston'a giden Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü arkeologları tarafından teslim alınarak 19 Haziran 1993 tarihinde Türkiye'ye getirilir. Gaziantep'e iki sandık içerisinde getirilen mozaikler müzede bulunan parçasına kavuşur.

*Parthenope mozaiğı,
Arkeoloji Müzesi, Gaziantep*

*Metioks mozaiğı,
Arkeoloji Müzesi, Gaziantep*

Parthenope ve Metioks mozaiğı, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

Görsel ve Metin İnceleme

1. Yukarıdaki mozaiikte eksik bölümlerin olduğu görülmektedir. Bu bölümlerin tamamlandığı örnek bir Parthenope ve Metioks mozaiğini atölyenizde yapınız.

AKHELOOS MOZAIĞI

Fırat'ın bolluk ve bereketi diğer bir Zeugma mozaiğine daha konu olmuştur. Bu mozaiikte Fırat Nehri'nin tanrısı olan Akheloos'un başı Fırat çevresinde yetişen üzüm, armut, incir, nar, yenedünya, ayçiçeği gibi meyveler saçan bereket boynuzuyla birlikte betimlenmiştir. Akheloos'un bıyıkları kanat biçimindedir. Saçına çiçekler takılmıştır.

Mitolojiye göre Akheloos, Helen teogonisindeki en eski çiftlerden olan Okeanos ile Tethys'in her biri ırmak tanrısı olan üç bin oğlunun en büyüğüdür. Akheloos ile ilgili değişik efsanelerden biri şöyledir: Aitolia (Aytolya)'da Kalydon (Kalidon) Kralı Oineus (Oyinus)'un komşusu olan Akheloos, kralın kızı Deianeria (Dainera)'ya evlenme teklif eder. Irmak tanrısı olan Akheloos'un metamorfoz yeteneği vardır ve istediği şekle girebilmektedir. Kimi zaman boğa, kimi zaman ejderha vb. olmaktadır. Bu yetenek, böylesine rahatsız edici bir kocayla evlenmeyi düşünmeyen Deianeria'yı korkutur. Herakles, Oineus'un sarayında kendini takdim edip kızı Deianeria'ya evlenme teklif edince güzel kız da bu teklifi hemen kabul eder. Bununla birlikte Herakles, yerinin alınmasına kolay kolay razı olmayan Akheloos yüzünden kızı elde etmek için zorluk çekmektedir. İki talip arasında kıyasıya bir çatışma olur. Akheloos bütün yeteneklerini, Herakles de bütün gücünü kullanır. Mücadele sırasında Akheloos boğaya dönüşür. Herakles onun boynuzlarından

Akheloos mozaiği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

birini koparır. Bunun üzerine Akheloos kendini yenik sayarak teslim olur. Deianeria'yla evlenme hakkını Herakles'e bırakır ama boynuzunu geri ister. Herakles bu boynuza karşılık, Zeus'un süt annesi keçi Amaltheia (Amelteya)'nın bol çiçekler ve meyveler saçan bir boynuzunu ona hediye eder.

Bazı yazarlar bu harika boynuzun Akheloos'un kendi boynuzu olduğunu da ileri sürerler. Günümüzde Akheloos Irmağı, Astropotamo adını taşımaktadır ve Patras Körfezi'nin girişinde Yunan Denizi'ne dökülür.

Görsel ve Metin İnceleme

1. Akheloos mozağinden yola çıkarak uygarlık ile su arasındaki ilişkiyi ve bunun sanat eserine nasıl yansıdığını tartışınız.

FIRAT'IN GENÇ NEHİR TANRISI MOZAIĞI

Mozaiikte, genç nehir tanrısı gövdesi çıplak ve dirseğini bir podyuma dayamış hâlde çimlerin üstünde yan yatmaktadır. Bu genç nehir tanrısı büyük olasılıkla Fırat Nehrine su sağlayan Merzimen Çayı'nı simgelemektedir. Mozaiğin sol üst köşesinde üçgen alınlıklı ve iki yanı avlu duvarlı bir bina resmi mevcuttur. Bu mozaik havuzlu koridorun taban mozaiğidir.

Genç Nehir Tanrısı mozaiği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

SU PERİSİ MOZAIĞI

Fırat'ın Nehir Tanrısı Euphrates (Eprates)'in sağında bir su perisi çimlerin üstüne sol dirseğini dayamış hafif yan yatmış vaziyette tasvir edilmiştir. Su perisinin dirseğinin altından bir pınar akmaktadır. Bu da büyük olasılıkla Fırat'ı besleyen çaylara su sağlayan pınarı simgelemektedir.

Su Perisi mozaiği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

FIRAT NEHİR TANRISI EUPHRATES MOZAIĞI

Fırat Nehri'nin Tanrısı Euphrates (Eprates), Zeugma'da sekizgen sığ bir havuzun taban mozaikğine işlenmiştir. Bu mozaikte Euphrates bir divan üzerine hafif yatar vaziyettedir. Dirseğinin altındaki testiden Fırat Nehri akmakta ve suyla buluşan topraktan yeşillikler fışkırmaktadır. Euphrates,

Euphrates (Fırat) mozaiği, Arkeoloji Müzesi, Gaziantep

sol elinde bir dal tutar. Gövdesi çıplaktır. Ayak ucunda bir ağaç mevcuttur. Bu mozaik, 2000 yılında Zeugma Mezarlıküstü bölgesindeki kurtarma kazıları sırasında Roma villasının havuzlu koridorunda genç Fırat nehir tanrılarıyla birlikte gün ışığına çıkarılmıştır. Bu koridorda iki sığ havuz yer alır.

Efsaneye göre Fırat Nehri'ne adını veren Euphrates'in Aksurtas adında bir oğlu vardır. Bu delikanlı bir gün annesinin yanında uyumaktadır. Euphrates, karısının yanında uyuyan öz oğlunu yabancı bir erkek zannederek öldürür. Euphrates, sonra bu acı hatasını fark edip kendisini Medos Irmağı'na atarak öldürür. O günden beri Medos Irmağı'nın adı Euphrates (Fırat) olarak söylenir.

www.görselsanatlar.org

Derleyen: Arkeolog Mehmet ÖNAL, Gaziantep Arkeoloji Müzesi

Aynur DENİZCİ ve Akın ATEŞ tarafından düzenlenmiştir.

Görsel ve Metin İnceleme

1. Su Perisi mozaïği ve Euphrates mozaïğini konu, üslup, kompozisyonlardaki benzerlik ve farklılıkları bakımından karşılaştırınız.
2. Görselleri verilen Zeugma mozaiklerinde sergilenen yaşantılar, o dönemde yer alan tanrılar ve öykülerinden yola çıkarak imgesel tasarımlar oluşturunuz.
3. Zeugma mozaiklerine yansıyan mitolojik kahramanlarla bu mozaiklerin oluşturulduğu dönemdeki inançlar arasında nasıl bir ilişki vardır?
4. Görselleri verilen mozaiklerden en çok hangisi ilginizi çekmektedir? Neden?

5. Müzelerde Sanat Dersinin İşlenmesi

Müzeler, yaratıcılığın, mantığın, gözlemin, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunabilecek yaygın eğitim kurumları arasında yer alır.

Görsel sanatlar derslerinde iki ve üç boyut kavramlarının öğrenildiği en etkili mekânlar müzelerdir. Sanat müzeleri, etnografya müzeleri ve arkeoloji müzeleri bize bu konuda zengin öğrenme ortamları sunar. Resim ile heykel, heykel ile rölyef arasındaki farkları örnek eserler üzerinden göstererek anlatmak daha somut bir öğrenme sağlar.

Sanat müzesi, koleksiyonları aracılığıyla çizgi, doku, leke, form, boşluk, renk, valör gibi tasarım elemanlarını ve ritim, denge, vurgu, kontrast (zıtlık), birlik, çeşitlilik gibi tasarım ilkelerini müzedeki eserler üzerinde görme ve bunları uygulama imkânı sağlaması bakımından oldukça önemlidir.

Sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi vb. alanların öğretilmesinde de sanat müzeleri ile galeriler en etkili ve verimli çalışma ortamlarıdır. Devlet Resim Heykel Müzesi, İstanbul Modern, Çağdaş Sanatlar Merkezi gibi mekânlar görsel sanatlar derslerinin uygulama alanlarıdır. Bu tür mekânlarda, orijinal bir eser karşısında eser analizi ve röprodüksiyon çalışmaları da yapılabilir. Sanat akımları ile ilgili en kalıcı teorik ve görsel bilgilendirmeler galerilerde ve sanat müzelerinde gerçekleştirilir.

11. Etkinlik

Çevrenizde bulunan arkeoloji müzesinden bir eser seçiniz. Bu eseri, tasarım ilke ve öğelerini kullanarak iki veya üç boyutlu çalışmalarla yorumlayınız.

9. Etkinlik

Sanat dersini işlediğimiz müzede yer alan bir eseri seçiniz. Tasarım ilke ve öğeleri ile sanat eseri inceleme yönteminden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Seçtiğiniz sanat eserinin adı nedir?
- Sanat eseri ne zaman, nerede yapılmıştır?
- Bu eser nasıl yapılmıştır?
 - İki veya üç boyutlu bir eser midir?
 - Tasarım ilke ve öğeleri nasıl kullanılmıştır?
- Hangi amaçla yapılmıştır?
- Sanat eseri bugün de aynı öneme mi sahiptir?
- Sanatçısı ya da ustaları kimlerdir?
- Hangi tarihî olaylar eserin oluşturulmasını etkilemiştir?
- Eser hangi öyküyü ya da simgeleri aktarmaya çalışmıştır?
- Bu uygulama çalışması, sanat eserine bakış açınızda bir değişiklik oluşturdu mu?

Neden?

- Bu sanat eserini daha iyi değerlendirebilmek için başka ne gibi sorular sorabilirsiniz?

10. Etkinlik

Çevrenizdeki bir müzeyi ziyaret ediniz. Müzede tuttuğunuz notlardan, çizdiğiniz resimlerden, fotoğraf, broşür ve kartpostallardan yararlanarak müzeyi tanıtan bir pano hazırlayınız. Çalışmalarınızı sınıfta ya da okulun uygun bir panosunda sergileyiniz.

12. Etkinlik

Yörenizdeki bir müzeyi ziyaret ediniz. Ziyaretiniz sonrasında görsel sanatlarda “müze eğitimi”nin önemi hakkındaki düşüncelerinizi belirten bir kompozisyon yazınız. Yazdıklarınızı sınıf panosunda sergileyiniz.

13. Etkinlik

Çevrenizdeki bir sanat müzesini ziyaret ediniz. Müzede bulunan sanat eserlerinin öykülerinden yararlanarak bir canlandırma hazırlayınız.

İzmir Etnografya Müzesi, sanat dersinin müzelerde işlenmesi açısından zengin öğrenme ortamı sunması itibarıyla aşağıdaki okuma metninde tanıtılmıştır.

Okuma Metni

İzmir Etnografya Müzesi

Müze Binasının Tarihi

Binanın başlangıçta hastane olarak (St. Roch Hastanesi) kullanıldığı, 1845 yılında Fransızlar tarafından onararak fakir Hristiyan aileleri için bir bakımevine dönüştürüldüğü bilinmektedir. Aynı bina daha sonra Hıfzıssıhha Müessesesi ve Sağlık Müdürlüğü hizmet binası olarak kullanılmıştır. 2 Aralık 1984 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığına etnografya müzesi olarak düzenlenmek üzere devredilmiştir.

Müzenin Tarihsel Geçmişi ve Kuruluşu

İzmir'de etnografik eserler, 29 Ekim 1978 tarihinden itibaren İzmir Atatürk ve Etnografya Müzesinin alt katında teşhir edilmekte idi. Daha sonra 1985 - 1987 yıllarında restore edilen eski Sağlık Müdürlüğü binası Etnografya Müzesi olarak hizmete sunulmuştur.

Sergileme Düzeni

Etnografik eserler, depolarda teşhire sunulmayan ve çevre müze müdürlüklerinden devralınan eserlerle birlikte düzenlenerek sergilenmiştir.

Müze binası zemin kat üzerine üç katlı olarak inşa edilmiştir. Birinci ve ikinci katları teşhir salonları, üçüncü kat depo, laboratuvar, fotoğraf stüdyosu ve büro olarak hizmete sunulmuştur.

Teşhirinde İzmir ve yöresinin 19. yy.daki sosyal yaşamından kesitler verilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, endüstrileşme nedeniyle bugün artık yok olmaya yüz tutmuş, tenekecilik, nalıncılık, çömlekçilik, göz boncukçuluğu, tahta baskıcılık, halı dokumacılığı, urgancılık, keçecilik ve saraciye gibi el sanatlarımız sergilenerek tanıtılmaktadır.

1. Kat Teşhiri: Sağda birinci bölümde, 19. yy. misafir odası, el işlemleri, hamam takımları; ikinci bölümde, İzmir ilinin ilk Türk eczanesi (İttihat Eczanesi), göz boncuğu fırını ile keçecilik, nalıncılık ve tenekecilik örnekleri sergilenmiştir. Üçüncü bölümde, Menemen çömlek çarkı ve mamlulleri, saraciye, deve ve deve güreşleri, halk oyunları, efe ve efe giysileri tanıtılmıştır. Salonların iç kısımlarında yer alan koridordaki gömme vitrinlerde para keseleri, sedef kakmalı eşyalar, cam ve el işlemleri teşhir edilmiştir.

2. Kat Teşhiri: Birinci bölümde, 19. yy. gelin odası, gelinliklerin bulunduğu vitrin, oturma odası, sünnet odası ve mutfak malzemeleri; ikinci bölümde, Ege Bölgesi gelin başları, kadın süs eşyaları, Osmanlı Devri sikkeleri, el yazması kitaplar ve yazı takımları teşhir edilmiştir.

www.kultur.gov.tr

Etnografya Müzesi, İzmir

Etnografya Müzesinde sergilenen eserlerden görünüm, İzmir

Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerin hangisinde verimli bir müze veya galeri ziyaret sürecindeki aşamalar, sırasıyla verilmiştir?

- A) 1. ön hazırlık, 2. müze ziyareti, 3. izleme çalışması yapmak
- B) 1. müzeden izin almak, 2. gezilecek müzeyi belirlemek, 3. müzede uygulama yapmak
- C) 1. müzeyle ilgili bilgi toplamak, 2. okullardan resmî izinler almak, 3. müze planı yapmak
- D) 1. müze anketi hazırlamak, 2. müzede fotoğraf çekmek, 3. müzede gezmek
- E) 1. müze yöneticileri ile tanışmak, 2. sessiz hareket etmek, 3. eserlerin kopya çalışmasını yapmak

2. "Yaşam boyu eğitim sürecinde yaşantılara dayalı çok yönlü öğrenmeyi ve müzelerin yaşam alanları olarak etkin kullanımını içeren müze eğitimi, tarihî ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye için yeni ve ihtiyaç duyulan bir alandır. Müze eğitimi; amacı ve konuları, sergileri, objeleri, ortamı ve çevresiyle müzelerin aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir."

Yukarıda "müze eğitimi" ile ilgili verilen paragraftan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Müze eğitiminde öğrenme aktif bir süreçtir.
- B) Müze eğitiminde insanlar görerek öğrenir.
- C) Müze eğitiminde öğrenme sosyal bir faaliyettir.
- D) Müze eğitiminde öğrenme ortamla bağlantılıdır.
- E) Müze eğitiminde öğrenme para ve fiziki mekâna bağlıdır.

3. "Görmek zaman alır, tıpkı arkadaş sahibi olmanın zaman aldığı gibi. Durup bir nesneyi tam olarak keşfetmeli, onun üzerinde çalışmadan önce yaratıcı ve algısal yeteneklerimizi sonuna kadar zorlamalıyız."

Yukarıda verilen söz kime aittir?

- A) Adnan Çoker
- B) Jackson Pollock
- C) Pablo Picasso
- D) Georgia O'Keefe
- E) Sezer Tansuğ

4. Aşağıdakilerden hangisi müzelerin bir eğitim kurumu olarak taşıdığı görevler arasında yer almamaktadır?

- A) Sanat eğitimine uygun fiziki şartları taşımamak
- B) Özgün sanat eserlerini göstererek tanıtmak
- C) Sanatı kültürel kaynakları ve tarihî içerikleriyle ilişkilendirmek
- D) Geçmiş, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirmek
- E) Kendi kültürünü ve farklı kültürleri tanıtmak

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1., insana yapılan uzun vadeli bir yatırım, bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen süre içerisinde kazandığı istendik davranışlar bütünüdür.

2. eğitimi, öğrencilerin yaşamlarında sezgi, akıl yürütme, imge ve iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.

Bunları Öğrendim

“Müzelerde Görsel Sanatlar Eğitimi” ünitesinin sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki göstergelerden sizin için uygun olanını işaretleyiniz.

- “Bunu çok iyi yapabiliyorum.” 😊
- “Bunu kısmen yapabiliyorum.” 😐
- “Bunu yapamıyorum.” ☹️

ÖZ DEĞERLENDİRME		😊	😐	☹️
1	Görsel sanatlar eğitiminin eğitim sistemi içindeki yerini sorgularım.			
2	Görsel sanatlar eğitiminde müze ve galerilerin yerini sorgularım.			
3	Müze ve galeri arasındaki farkları belirlerim.			
4	Müze ziyareti öncesi yapılması gereken hazırlıkları planlarım.			
5	Etkili ve verimli müze ziyaret sürecini planlarım.			
6	Müzedede yer alan sanat eseri ve etkinliklerinden verimli olarak faydalanmanın yollarını belirlerim.			
7	Müzedede sanat uygulamaları yaparım.			
8	Sanat uygulamalarına bağlı olarak sanat eseri eleştirisi yaparım.			
9	Müzedeki sanat eserlerini yorumlarken iki ve üç boyut kavramlarını kullanırım.			
10	Müzedeki sanat eserlerini yorumlarken tasarım ilke ve öğelerini kullanırım.			
11	Müze ziyaretini, müze eğitimi açısından yorumlarım.			
12	Müzelerin görsel sanatlar eğitimine katkılarını açıklarım.			

Değerlendirme sonunda iki kez 😐 (bunu kısmen yapabiliyorum) ya da bir kez ☹️ (bunu yapamıyorum) göstergelerini işaretlediyseniz daha etkili bir öğrenme için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

SÖZLÜK

A

âdet: Görenek, töre, alışkanlık.

afiş: Bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı.

ahududu: 1. Gülgillerden, böğürtleni andıran, çalı görünümünde, dikenli bir bitki. 2. Bu bitkinin duta benzeyen, kırmızı renkli, sulu ve kokulu yemişi, ağaç çileği, frambuaz.

akademi: Bilim dallarında, güzel ya da uygulamalı sanatlarda orta ve yükseköğretim yapan kimi okullara verilen ad.

aktivite: Aktif olma durumu, bazı etkileri oluşturma yeteneği, etkinlik.

algı: Bir şeye dikkati yönelterek, duyular yoluyla o şeyin bilincine varma.

ambar: 1. Genellikle tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri.

ampir: Fransa'da ortaya çıkıp daha sonra Avrupa'ya yayılmış olan yapı, mobilya, giyim vb.ne ait bir üslup.

analiz: Çözümleme, tahlil.

anıt: Önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklar tarafından tarih boyunca anılması için yapılan, göze çarpacak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide.

anıtsal: Anıt niteliğinde olan, anıta benzeyen, abidevi, görkemli.

anket: Konuyla ilgili bilgilerin özgün yazılı sorular yoluyla ve bir mülakatçı aracılığıyla kişilerden elde edilmesi esasına dayalı bir veri toplama biçimi.

antika: Eski çağlardan kalma eser veya tarihsel değeri olan eski eşya.

antropoloji: İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi.

apsis: Kiliselerde koronun arkasındaki yarım çember tasarlı bölüm.

araştırma: 1. Araştırmak işi. 2. Bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma.

arkeolog: Kazı bilimci, arkeoloji uzmanı veya bilgini.

arkeoloji: Tarih öncesi ve eski çağlardan kalma eserleri tarih ve sanat bakımından inceleyen bilim, kazı bilimi.

Arnavut kaldırımı: Yollarda irili ufaklı taşlarla gelişigüzel yapılan kaldırım.

arşiv: Belgelik.

arşitrav: Mimaride sütun başlıkları üzerine oturarak sütunları birbirine bağlayan, örtü sisteminin ağırlığını sütunlara ileten yatay taş blok.

âsar: Eserler.

asır: Yüzyıl, vakit, devir, çağ.

atılım: Hızla ilerleme, hamle, ileri atılma, herhangi bir konuda ilerleme çabası.

atmosfer: İçinde yaşanılan ve etkisinde kalınan ortam, hava.

atölye: Zanaatçıların veya resim, heykel sanatlarıyla uğraşanların çalıştığı yer, işlik.

avlu: Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

aydın: Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli kimse.

B

bağış: Bağışlanan şey, yardım, hibe.

barınak: Barınılacak yer.

barok: MS 1600 - 1750 yılları arasındaki klasik sanatı izleyen resim ve mimarlık üslubu.

belge: Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film vb. vesika, doküman.

belgeleme: Belgelemek işi.

benimsemek: Bir şeyi kendine mal etmek, sahip çıkmak, kabullenmek.

biçim: 1. Resim, heykel ve mimarlıkta yapıtın yapı bakımından tüm kuruluşu. 2. Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil, eşkal.

biçimsel: Biçime dayanan, biçimle ilgili, şekle ait, şekli, formel.

bilim: Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim.

bindallı: 1. Çoğunlukla mor kadife üzerine sırma ile kabartma dal, yaprak ve çiçek işlenmiş giysi veya örtü. 2. Gelinlerin giydikleri sırma işlemeli kaftan.

biyolojik: Biyoloji ile ilgili.

boşluk: Oyuk, çukur, kapanmamış boş olan yer.

botanik: Bitki bilimi, nebatat.

böğürtlen: Bahçe çitlerinde, yol kıyılarında kendiliğinden yetişen dikenli bir çalı ve bunun tadı mayhoş meyvesi.

bronz: Tunç.

broşür: Sayfa sayısı az, küçük kitap.

C

cephanelik: Cephanenin saklanması yarar kapalı ve korunmuş yer.

cephe: Bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü.

cumba: 1. Yapıların üst katlarında, ana duvarların dışına, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkon. 2. Eski evlerde pencere hizasından sokağa doğru çıkıntısı olan kafesli bölüm.

cumhuriyet: Milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullandığı devlet biçimi.

Ç

çağ: Zaman, vakit, mevsim, devir, asır, yüzyıl.

çağdaş: Aynı çağda yaşayan, bulunulan çağın koşullarına uygun olan.

celebi: Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyüklerine verilen san.

çıkarm: Verilerden sonuç çıkarma işi.

çini: Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve genellikle çiçek resimleriyle bezeli, pişmiş, balçık levha, fayans.

çizgi: Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizî, hat.

D

dekoratif: Dekor olarak kullanılan, süslemeye yarayan, süsleyici, tezyinî.

denge: Resim, heykel ve mimarlık yapıtlarında, kullanılan öğelerin birbirlerini tartacak biçimde düzenlenmiş hâli.

depo: Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer, ardiye.

dergâh: Dervişlerin toplandıkları ve ayin yaptıkları yer, yapı.

dernek: Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet.

destan: 1. Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir. 2. Bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü on bir hece olan halk şiiri.

devrim: 1. Belli bir alanda hızlı, köklü ve nitelikli değişiklik. 2. İhtilâl.

dinamik: Canlı, etkin, hareketli, devimsel.

doğa: İnsan etkinliklerinin dışında kendi kendine sürekli yeniden üreten ve değiştiren, canlı ve cansız maddelerden oluşan, doğal kaynakları sağlayan ortam.

doku: Bir bütünün yapısı ve özelliği.

doküman: Belge.

dönem: Birbirini izleyen başlangıcı ve sonu belirlenmiş zaman aralıkları.

drama: Dram.

E

egemenlik: Egemen olma durumu.

eğitim programı: Eğitimi düzenleyen ve yönlendiren sistem.

eleman: Öge, unsur.

eleştir: Bir insanı, bir eseri, bir konuyu; doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek amacıyla inceleme işi, tenkit.

el yazması: Basım tekniğinin gelişmediği dönemlerde elle yazılmış kitap.

endüstri: Sanayi.

enstitü: Bir üniversiteye bağlı ya da bağımsız bir kuruluş olarak genellikle araştırma yapan ve kimi durumlarda öğretime de yer veren eğitim kurumu.

erişim: Erişme işi.

erişte: İnce ince kesilip kurutulan hamur, ev makarnası.

esas: Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel, asıl.

eser: Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt.

esin: Etkilenme, çağrışım veya içe doğmayla akla gelen yaratıcı duygu, düşünce, ilham.

esin perisi: Yunan mitolojisinde Zeus'un dokuz kızı (Tarih, müzik, komedya, tragedy, dans, ağıt, lirik, koşuk, astronomi, yiğitleme perileridir.).

estetik: Güzelliği, güzelliğin insan usu ve duyuları üzerindeki etkilerini konu olarak ele alan felsefe dalı.

etken: Etki yapıcı, belirleyici gücü olan, etki eden şey, faktör.

etkinlik: Etkin olma durumu, çalışma, iş yapma gücü, faaliyet.

etnografya: Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, budun betimi, kavmiyat.

etnoloji: Irk bilimi.

evkaf: Vakıflar, vakıf mallarını yöneten kuruluş.

evrensel: Evrenle ilgili.

evrim: Zaman içinde birdenbire olmayan, kesintisiz, niteliksel ve niceliksel gelişme süreci.

F

faaliyet: İşler durumda olma, etkinlik.

fahri: Yalnız onur için verilen karşılıksız hizmet.

fakülte: Bir üniversitenin, öğrenim alanı ya da uzmanlık konusu bakımından ayrılmış kollarından her biri.

felsefe: 1. Varlığın ve bilginin bilimsel olarak araştırılması. 2. Bir filozofun, bir felsefe okulunun, bir çağın öğretisi. 3. Bir konuda soyut düşünüş.

felsefi: Felsefe ile ilgili, felsefeye ilişkin.

fizyoloji: Canlıların hücre, doku ve organlarının görevlerini ve bu görevlerin nasıl yerine geldiklerini inceleyen bilim dalı.

folklor: Halk bilimi.

form: Biçim, şekil.

fosil: Yerin altında kalıp taşlaşmış hayvan ve bitki kalıntısı.

friz: Eski Yunan ve Roma yapılarında taban kirşi ile çatı arasında kalan, üzeri boydan boya kablarmalarla süslü bölüm.

fuar: Belli zamanlarda, belli yerlerde ticari mal sergilemek amacıyla açılan büyük sergi.

G

galeri: Sanat eserlerinin veya herhangi bir malın sergilendiği salon.

ganimet: Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal, yağma sonrasında elde kalan mal, çalıntı.

gelenek: Bir toplumda kuşaktan kuşağa iletilen toplum üyeleri arasında manevi bağları güçlendiren her türlü kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar.

gelişim: Gelişme işi, ilerleme, tekâmül.

görgü: Bir toplum içinde uyulması gerekli saygı ve incelik kuralları.

görüş: Bireyin belli bir konudaki bakış açısı ve anlayış biçimi.

gösterge: 1. Bir şeyi belirtmeye yarayan şey, belirti, im, işaret. 2. Bir durumla ilgili çeşitli aşamaları gösteren liste. 3. Bir gelişimi gösteren nicelikler veya değerler arasındaki ilişki, endeks. 4. Anlamla biçimin, gösterenle gösterilenin kaynaşmasından oluşan dil birimi, belirtke.

gözlemevi: Gök gözlemleri yapan, gök cisimlerini ve olaylarını inceleyen yer, rasathane.

gravür: 1. Ağaç, taş veya metal bir levhanın oyularak işlenmesi ve bunun bir yüzeye basılması tekniği. 2. Bu teknikle yapılmış resim.

Grek: Eski Yunan, Helen.

güdü: Bireyleri bilinçli ve amaçlı işlerde bulunmaya yöneltten dürtü veya dürtüler bileşkesi.

H

hadise: Olay.

halkevi: Halkı eğitip millî birliğe ve ülküye yöneltmek amacıyla açılan kuruluş.

han: Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı.

hane: Ev, konut.

harabe: Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı, kalıntı.

hazine: Devlet gelirlerinin toplandığı ve giderlerinin yapıldığı kurum.

Helenistik: Büyük İskender'den sonraki Yunan sanatı, tarihi, kültürü ile ilgili olan.

heyet: Kurul.

hıfzıssıhha: Sağlıklı yaşamak için alınması gerekli önlemlerin bütünü.

hikâye: Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması.

İ

icap: Gerek, gereklilik.

içerik: Bir şeyin içinde bulunanların bütünü, muhteva.

ideal: Ülkü.

ihdas: Ortaya çıkarma, meydana getirme.

ihtilal: Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek amacıyla kanunlara uymaksızın cebir ve kuvvet kullanarak yapılan geniş halk hareketi, devrim.

ikametgâh: Yerleşme yeri.

ikon: 1. Ortodokslarda İsa, Meryem veya ermişlerin tahta üzerine mumlu ve yumurtalı boylarla yapılmış dinî resimleri. 2. Ortodoks kiliselerinde bulunan dinî resim ve heykeller.

iletişim: Kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi, haber alış veriş.

ilim adamı: Bilim insanı.

İlk Çağ: En eski zamanlardan başlayarak miladi 476, Batı Roma İmparatorluğunun çöküş yılına kadar süren çağ.

ilke: Temel düşünce, temel kanı.

illüstrasyon: 1. Tanıtım amacıyla yapılan resim veya grafik. 2. Resim tekniği kullanılarak yapılan görsel tasvir. 3. Resimleme.

imalathane: Ham maddeleri işleyerek piyasaya çıkacak duruma getiren iş yeri, yapımevi.

imparatorluk: Kendi topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi.

inkılap: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform.

inşa: Yapı kurma.

İnternet: Genel ağ.

İstatistik: Verilerin toplanması, işlenmesi, özetlenmesi, topluma ilişkin genel bilgilerin elde edilmesiyle uğraşan bilim dalı.

işgal: Bir yeri ele geçirme.

işlev: Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon.

K

kabartma: 1. Düz yüzeyler üzerinde kabartılar oluşturarak yapılan bir süsleme türü. 2. Kil, alçı, taş vb. işlenebilir gereçleri alçaklı yüksekli yüzeyler hâlinde biçimlendirerek yapılmış eser.

kaide: Bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine oturtulduğu nesne, ayaklık, taban.

kalıntı: 1. Eski çağlardan kalmış şehir veya yapı, ören, harabe. 2. Bir toplum, kültür, uygarlık vb. den artakalan şey.

kandil: İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı.

kanıt: Bir şeyin doğruluğu, gerçekliği konusunda kanı verici belge, delil.

kapsam: Bir şeyin içinde bulunan. Bir öğretim programında üzerinde durulması ya da işlenilmesi istenilen etkinlikler, üniteler ve konular.

karargâh: 1. Bir birlik veya kurumun, kumandan ile yardımcı şube ve bölümlerinden oluşan kuruluş. 2. Ordunun uzun bir süre veya geçici olarak konakladığı yer.

karikatür: İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim.

katedral: Başkilise.

kavim: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu.

kavram: Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı.

koleksiyon: Öğrenme, yarar sağlama veya zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelerin bütünü.

kompleks: Karmaşıklık, karmaşa.

konferans: Topluluğa bir konuda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma.

konservasyon: 1. Resim, heykel gibi sanat eserlerinin nesiller boyu özelliklerini kaybetmeyecek şekilde korunması işi. 2. Her tür sanat yapıtını, bir onarım veya tamamlama işine girişmeksizin yıpranmasını, bozulmasını engellemek için korumaya alma. 3. Bilimsel bir kazıda bulunan eserin temizlendikten sonra korunmaya alınması.

konstrüksiyon: Yapı, yapım.

kontrast: Karşıtlık, aykırılık, zıtlık.

köken: Bir cismin ya da varlığın doğduğu ya da çıktığı yer.

kriter: Ölçüt.

kronoloji: Zaman bilimi.

kurultay: Büyük toplantı.

kuşak: Aşağı yukarı aynı yıllarda doğmuş olup aynı çağın koşullarını, dolayısıyla birbirine benzer

sıkıntıları, yazgıları yaşamış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu.

külliye: Bir caminin çevresinde cami ile birlikte kurulmuş medrese, imaret, sebil, kitaplık, hastane gibi çeşitli yapıların tümüne verilen ad.

kültür: 1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü. 2. Bir topluma ya da bir halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat yapıtlarının tümü.

kültür varlıkları: Bir bölgede bulunan maddi kültür ürünleri veya eserleri.

L

lahit: Taş veya mermerden oyma mezar.

layık: Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan.

lejyon: 1. Eski Romalılarda piyade ve süvarinin oluşturduğu askerî birlik. 2. Fransa'da genellikle yabancılardan kurulu, birkaç takımdan oluşan piyade birliği.

leke: Resim yüzeyi üzerinde sınırları belirli boya parçası.

M

maarif: Öğretim ve eğitim sistemi.

mahremiyet: Kişisel gizlilik.

makale: Bir görüşü savunmak ya da bilgi vermek için gazete ve dergilerde yayımlanan başlıklı, imzalı yazı.

makef: Mimarlıkta, sanayide ve bazı sanat dallarında yer alan eserlerin taslak durumundaki küçük örneği.

manastır: Hristiyan din adamlarının tapınma amacıyla kent hayatından uzakta, kırlık ve dağlık yerlerde yaptıkları dinsel yapı.

materyal: 1. Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge. 2. Malzeme, gereç.

medeniyet: Uygarlık.

medrese: İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer.

mekân: Bulunulan yer.

menad: 1. Şarap tanrısı Bakus'un buyruğundaki peri. 2. Heyecanla kendinden geçmiş kadın.

metamorföz: Dokunun normal yapısını kaybetmesi, başkalaşma.

metot: Yöntem.

metropol: Bir bölgenin veya ülkenin en önemli şehri, ana şehir, ana kent.

mezar steli: Mezar başlarının üzerine dikilen yada yatırılan uzunca, dikdörtgen levha veya blok şeklinde taş.

Misakımillî: Ulusal ant.

misyon: Bir kimseye veya bir kurula verilen özel görev.

mitoloji: Bir ulusa, bir dine, özellikle Yunan, Latin uygarlığına ait mitlerin, efsanelerin bütünü. Mitleri, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan, inceleyen bilim.

modern: Çağa uygun, çağcıl, asri, çağdaş.

mozaik: Türlü renklerde, küçük küp biçiminde mermer, taş veya pişmiş toprak parçalarının yan yana getirilmesiyle yapılan resim ve bezeme işi.

muhafaza: Koruma, saklama.

muharebe: Savaşta yapılan çarpışmalardan her biri.

mütareke: Ateşkes.

müze: Sanat veya bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı.

N

nekropol: Antik yerleşmelerin dışında yer alan mezarlık alanları.

niş: Duvar içinde bırakılan oyuk.

nişane: Eser, iz, belirti.

nitelik: Bir nesne ya da birimi ötekilerden ayıran türsel ya da yapısal özelliklerden her biri, kalite.

nizamname: Tüzük.

O

obje: Nesne.

olgu: Birtakım olayların dayandığı sebep veya bu sebeplerin yol açtığı sonuç.

Orta Çağ: Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden (476) 1453'e veya 1492'ye kadar süren çağ.

oryantalizm: Doğu bilimi.

Ö

örf: Yasalarla belirlenmeyen, halkın kendiliğinden uyduğu gelenek.

özgün: Nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrı ve üstün olan, yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal.

P

palas: Lüks otel veya gösterişli yapı.

pano: Üzerine bildiri, açıklama veya tanıtma kâğıtları tutturmak için hazırlanmış levha.

pekiştirmek: Öğrenilmiş olan bir davranış ya da tepkiyi, dış ya da iç etkilerle güçlendirmek.

performans: Başarım.

perspektif: Bakış açısı, nesneleri bir yüzey üzerine görüldükleri gibi çizme sanatı.

poster: Duvara asılmak üzere kullanılan büyük boy resim.

pratik: 1. Teoriye dayanmayan, davranış ve uygulama ile ilgili olan, uygulamalı. 2. Bir şeyi yapma yöntemi veya biçimi.

prensip: İlke.

proje: Tasarlanmış şey, tasarı.

protokol: Bir toplantı, oturum, soruşturma sonunda imzalanan belge.

R

rasat: Gözlem.

renk: 1. Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum. 2. Işığın sebep olduğu görme duygusu.

restorasyon: Eski bir yapıda yıkılmış, bozulmuş olan bölümleri aslına uygun bir biçimde onarma, yenileme.

restore: Eski durumuna veya ilk biçimine getirilmiş.

ritim: Bir kompozisyonda farklı öğelerin sıra ile ve belli aralıklarla birbirlerini izlemesi, uyum.

rokoko: Fransa'da 18. yy.ın ortalarına doğru barok üslubun kıvrımlı çizgilerine, özentili biçimlerine yapmacık bir inceliği katan, midye kabukları, taş vb. gereçlerden yapılan iç mimarlık süslemeleri.

rölyef: Kabartma.

Rönesans: XV. yüzyıldan başlayarak İtalya'da ve daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde hümanizmin etkisiyle ortaya çıkan, klasik ilk çağ kültür ve sanatına dayanarak gelişen bilim ve sanat akımı, uyanış.

röportaj: Soru ve cevaba dayalı gazete veya dergi yazısı.

röprodüksiyon: Bir sanat eserinin kopyası veya taklidi, çoğaltma.

S

sahne: İzleyicilerin kolayca görebilmeleri için genellikle yerden belli bir ölçüde yüksek yapılan, oyun, müzik vb. gösteri yapmaya uygun yer.

sanat: Bir duygunun, bir tasarımın, bir düşüncenin ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılık.

sanat eseri: Yaratıcılık ve ustalık sonucu ortaya çıkan üstün ve değerli eser.

sanatevi: Sanat eserlerinin üretildiği veya sergilendiği yer.

saraciye: Deri, muşamba vb. nden bavul, çanta, cüzdan, kemer vb. ürün yapma işi.

sedir: Arkalıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen, oturmaya veya yatmaya yarayan ev eşyası, divan.

sektör: 1. Bölüm, kol, dal. 2. Aynı işi yapan topluluk.

seminer: Bir konu ile ilgili bilgi vermek ve bu bilgiler üzerinde tartışmak amacıyla birkaç yetkilinin yönetimi altında düzenlenen toplantı.

sergi: 1. Bir arada sergilenmiş sanat yapıtlarının bütünü. 2. Alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer.

sikke: Madenî para.

simge: Duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret, rumuz, sembol.

simgesel: Bir simge ile dile getirilen, sembolik.

sini: Üzerinde yemek de yenilebilen yuvarlak, bakır veya pirinçten büyük tepsi.

siper: 1. Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri için kazılmış, üstü açık hendek. 2. Korunulacak, saklanılacak yer.

sistem: 1. Organizmada aynı işlevleri gerçekleştirmek için birbirleriyle bağlantılı organların oluşturduğu birlik veya grup. 2. Yol, yöntem.

sit alanı: Sit bütünlüğünü veya onun bir parçasını üzerinde bulunduran yer.

somut: Duyu organlarıyla algılanabilir ya da doğrudan gerçekliği olan nesne.

sosyal: Topluma ilgili, toplumsal.

sundurma: 1. Güneş ya da yağmurdan korunmak için, dış kapı üstüne konulan tek eğimli dam. 2. Önü açık çatı altı.

Sümeroloji: Sümer dili ve eserlerini konu alan bilim dalı.

sütun: Herhangi bir maddeden yapılan, üstünde sütun başlığı denilen çıkıntılı bir bölüm olan, genellikle bir altlığa kimi kez de doğrudan doğruya yere dayalı silindirik biçiminde düşey destek, kolon.

Ş

şapel: 1. Küçük kilise. 2. Büyük kiliselerin içinde bir azizin adına ayrılmış küçük ibadet yeri.

şema: Bir aletin, bir aracın veya bir biçimin ana çizgilerini gösteren çizim.

şûra: Bir alanla ilgili olarak oluşturulan danışma kurulu.

T

tablo: Bez, tahta, kâğıt vb. maddeler üzerine yapılmış yağlı boya, sulu boya, pastel veya kara kalem resim.

tahsis: Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.

tandır: Toprak içine yapılan fırın, ekmek ocağı.

tanzim: Düzenleme, düzen verme, yoluna koyma.

Tanzimat: Sultan Abdülmecit zamanında, 1839'da Gülhane Hattı - Hümayunu adıyla anılan bir fermanla ilan edilen, yönetimi iyileştirme tasarısı ve bu iyileştirmenin yapıldığı dönem.

tasarı: Yapılacak ya da üretilecek bir yapı, kurum, aygıt vb. enine ve boyuna kesitleriyle gösteren çizim.

tasarım: Bir araştırma sürecinin çeşitli dönemlerinde izlenecek yol ve işlemleri tasarlayan çerçeve, tasar çizim, dizayn.

teogoni: Tanrıların meydana gelişi hakkında bilgi.

teorik: Kuramsal.

teras: Taraça, seki.

teserra: 1. Mozaikçilikte kullanılan dört köşe küçük mermer veya cam. 2. Eski Roma da yer mozaiklerini oluşturan küçük küp biçimli döşeme malzemesi.

teşhir: Gösterme, sergileme.

tombak: 1. Bakır ya da tuncun altınla karışımından elde edilen maden. 2. Bu alaşımdan yapılmış toparlak, küre biçiminde kaplar.

töre: Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek

ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet.

türbe: Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

tüzük: Herhangi bir kurumun ya da örgütün tutacağı yolu ve uygulayacağı yargıları sırasıyla gösteren ayrıntıların tümü.

U

uygarlık: Bir ülkenin, bir toplumun, maddi ve manevi varlıklarının, fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümü, medeniyet.

Ü

üç boyutlu: Eninden ve boyundan başka derinliği de olan.

üniforma: Aynı işi yapanların giydikleri, tüzükle belirtilmiş, bir örnek giysi.

ünik: Tek, eşi olmayan

ürün: 1. Doğadan elde edilen, üretilen yararlı şey. 2. Yapıt, eser.

ülslup: Bir sanatçıya ya da bir çağa özgü teknik, renk, kompozisyon ya da biçimlendirme yolu, tarz.

V

vakıf: Gerçek ve tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları.

veliaht: Bir hükümdarın ölümünden veya tahttan çekilmesinden sonra tahta geçmeye aday olan kimse.

Y

yağma: Baskın veya zor kullanarak elde edilmiş olan.

yapıt: Bir emek sonucunda ortaya konulan ürün, eser.

yatırım: Bir çıkar veya kazanç sağlamak için yapılan davranış.

yayın: 1. Basılıp satışa çıkarılan kitap, gazete vb. neşriyat. 2. Radyo, televizyon aracılığıyla halka sunulan, duyurulan, iletilen eser, program, neşriyat.

yere: Bir yere, bir bölgeye ilişkin olan, mahallî.

yorumlamak: 1. Bir yazıyı veya bir sözü yorum yaparak açıklamak. 2. Bir olaya, bir duruma bir anlam vermek.

yöntem: Bir amaca, bir sonuca ermek için tutulan düzenli yol, metot.

KAYNAKÇA

- ARBAY, Faruk "Atatürk'ün Müzeciliğimize Kuramsal Yaklaşımı", **Türkiyede Sanat-Plastik Sanatlar Dergisi**, sayı: 37, 1999.
- _____, "Müzecilik Eğitiminin Gelişimi", **Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi**, sayı: 6, 1997.
- ATAGÖK, Tomur, "Yaşayan Müze ve Eğitim", **Sanat Dünyamız Dergisi**, sayı:7,1999, s. 223 - 227.
- _____, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1999.
- _____, "Türk Müzeciliğinde Sorunlar", **Güney Marmara Mimarlık Dergisi**, sayı: 15, 2002, s. 1458 - 1474.
- ATASOY, Sümer, "Eğitim Kurumu Olarak Müzeler", **Arkeoloji ve Sanat 1**, 1978, s. 20 - 22.
- _____, "Türkiye'de Müzecilik", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983.
- _____, **Müzecilikte Yansımalar**, Anka Yayınları, İstanbul, 1999.
- ATASOY, Nazan, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek-Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi**, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.
- ARTUN, Ali, **Sanat Müzeleri 1 Müze ve Eleştirel Düşünce**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.
- _____, **Sanat Müzeleri 2 Müze ve Modernlik**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.
- BARAZ, Yahşi, "Dünya Müzelerinde Bir Gezinti", **Rh+ sanat dergisi**, sayı: 11, 2004, s. 69-78.
- BUYURGAN, Serap - MERCİN, Levent, **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları**, Görsel Sanatlar Eğitimi Yayınları, Ankara, 2005.
- DEMİR, Aydoğan, **Sınırlar Ötesi Müze Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar, Küreselleşme, Yerelleşme**, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.
- ERALP, Nejat, "Askerî Müze", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985, s. 1604 - 1606.
- EYİCE, Semavi, "Arkeoloji Müzesi ve Kuruluşu", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985, s. 1596 - 1603.
- ETİKE, Serap, "Müze Eğitimi", **Öğretmen Dünyası Dergisi**, sayı: 244, 2000.
- GERÇEK, Ferruh, **Türk Müzeciliği**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999.
- GİRAY, Kıymet, "Ankara'da Çağdaş Sanatlar Müzesi Açılıyor", **Türkiyede Sanat - Plastik Sanatlar Dergisi**, sayı: 44, 2000, s. 40 - 43.
- GÜREL, Haşim Nur, "Çağdaş Sanat Müzeleri ve Sanat Piyasası İlişkisi Üzerine", **Rh+ sanat dergisi**, sayı:9, 2004, s. 55 - 57.
- KURUOĞLU, Nihal, "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı", **Uludağ Üniv. Eğitim Fak. Dergisi**, sayı:15, 2002, s. 275 - 285.
- MARDAN, Burçak, "İlk Türk Müzeci, İlk Türk Arkeolog", **Türkiyede Sanat - Plastik Sanatlar Dergisi**, sayı: 60, 2003, s. 64 - 68.
- ONUR, Bekir, "İletişim ve Eğitim Ortamı Olarak Müzeler", **Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- ÖLÇER, Nazan, **Türk ve İslam Eserleri Müzesi**, Akbank Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2002.
- ÖNDER, Mehmet, "Atatürk ve Müzeler", **Müze Dergisi**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.
- _____, **Türkiye Müzeleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1999.

ÖZDEMİR, Nebi, "Müze Çocuk İlişkisi ve Çocuk Kültürü Merkeziyle İlgili Bazı Değerlendirmeler", **Türkiye'de Halk Bilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu**, Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, 2003.

ÖZKASIM, Hale, - ÖGEL, Semra, "Türkiye'de Müzeciliğin Gelişimi", **İTÜ Dergisi / b, Sosyal Bilimler**, Cilt:2, sayı:1, Aralık 2005, s. 96 - 102.

ÖZSOY, Vedat, "Sanat Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği", **Millî Eğitim Dergisi**, sayı:153, 2002.

PASİNLİ, Alpay, **Türkiye Müzeleri**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

_____, "Müze Türleri", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, Y.T.Ü. Yayınları, İstanbul, 1999.

_____, **Kent, Toplum, Müze**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2001.

ŞAHAN, Melek, "Müze ve Eğitim", **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:15, sayı:1, 2001.

TANSUĞ, Sezer, **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.

TDK Yazım Kılavuzu, Ankara, 2005.

TDK Türkçe Sözlük, Ankara, 2005.

TEZCAN, Kadriye, "İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması", **İTÜ Dergisi / b, Sosyal Bilimler**, Cilt:3, sayı:1, Aralık 2006, s. 47 - 48.

TEZGEL, Nuran, **Müzecilikte Eğitim Faaliyetleri I. Müzecilik Sempozyumu Bildirileri**, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994.

YÜCEL, Erdem, **Türkiye'de Müzecilik**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1999.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr
- <http://www.ataturktoday.com/MuzeKoleksiyon.htm>
 - www.dzkk.tsk.mil.tr/muze/
 - www.gorselsanatlar.org
 - <http://www.hafif.org>
 - <http://www.istanbul.gov.tr>
- http://www.istanbul.net.tr/istanbul_muzeler
 - <http://www.istanbularkeoloji.gov.tr>
 - www.istanbulmodern.org
- <http://www.istanbulsanatevi.com>
 - www.kultur.gov.tr
- <http://kvmgm.kulturturizm.gov.tr>
 - www.mkyilmaz.com
 - <http://muze.isbank.com.tr>
 - <http://muze.sabanciuniv.edu>
 - www.muzebibilgi.com
 - www.rmkmuseum.org.tr
- www.sadberkhanimmuzesi.org.tr
 - www.sanalmuze.org
- <http://seyristanbul.com/index.php/tag/istanbuldaki-muzeler>
 - http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2003_cilt1/sayi_3/303
 - <http://www.tsk.tr>
 - www.zeugmaweb.com

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARININ CEVAP ANAHTARLARI

1. ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK

Çoktan Seçmeli	Doğru-Yanlış
1. D	1. Y
2. D	2. D
3. B	3. Y
4. C	4. D
5. E	
6. B	
7. C	

4. ÜNİTE: MÜZE VE EĞİTİM

Boşluk Doldurma	Çoktan Seçmeli	Doğru-Yanlış
1. müze	1. E	1. D
araştırmacısı	2. C	2. Y
2. müze uzmanı		3. D
		4. Y

2. ÜNİTE: MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Çoktan Seçmeli	Boşluk Doldurma	Eşleştirme
1. E	1. restorasyon	1. d
2. B	2. kalıntı	2. e
3. A	3. anıt	3. a
	4. Osman	4. b
	Hamdi Bey	5. c

5. ÜNİTE: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL - MÜZE İLİŞKİSİ

Çoktan Seçmeli	Doğru-Yanlış
1. E	1. D
2. C	2. Y
3. C	3. D
4. A	
5. E	

3. ÜNİTE: MÜZE EĞİTİMİNİN UYGULAMA ALANLARI

Çoktan Seçmeli	Boşluk Doldurma	
1. C	1. sanat	5. antika
2. A	2. arkeoloji	6. koleksiyon
	3. etnoloji	7. sanal müze
	4. antropoloji	

6. ÜNİT: MÜZELERDE GÖRSEL SANAT EĞİTİMİ

Çoktan Seçmeli	Boşluk Doldurma
1. A	1. eğitim
2. E	2. görsel sanatlar
3. D	
4. A	

Bulmaca

[illegible]